

VRIJGAVE VAN BELGISCHE
BANKTEGOEDEN BIJ INTERNATIONALE
ERFENISSEN
DE BELGISCHE EN EUROPESE THEORIE EN PRAKTIJK NAAST
ELKAAR

Aantal woorden: 47089

Elien Bauwens

Studentennummer: 01306422

Promotor: Prof. dr. Jinske Verhellen

Commissaris: Mr. Jan De Meyer

Masterproef voorgelegd voor het behalen van de graad master in de richting rechten

Academiejaar: 2017 - 2018

VOORWOORD

Ook al is het traditie om aan het begin van een masterproef een voorwoord te schrijven waarin de personen worden bedankt die mij doorheen alles hebben geholpen, heb ik dit echter niet gedaan. De mensen die ik wil bedanken voor hun steun, hulp, lieve woorden, ... zullen dit wel merken zonder voorwoord.

INHOUD

VOORWOORD

INLEIDING	1
DEEL 1. DE VRIJGAVE VAN BELGISCHE BANKTEGOEDEN	5
Hoofdstuk 1. Algemeen	5
Afdeling 1. Blokkering van banktegoeden.....	5
Onderafdeling 1. Verplichting	5
Onderafdeling 2. Gevolgen.....	6
Terbeschikkingstelling van een gelimiteerd bedrag aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende partner van de overledene	6
Bevrijdende vrijgave van tegoeden van een overledene door een schuldenaar te goeder trouw aan of op instructie van personen aangewezen in een attest of akte van erfopvolging	8
Uitzonderingen op de deblokkering.....	9
Afdeling 2. Deblokkering	10
Hoofdstuk 2. Belgisch instrument	12
Afdeling 1. Aanvraag	12
Onderafdeling 1. Bevoegde autoriteit.....	12
Onderafdeling 2. Inhoud	13
Voor de ontvanger van het successiekantoor	13
Voor de notaris.....	13
Onderafdeling 3. Aanvrager	14
Afdeling 2. Afgifte.....	15
Onderafdeling 1. Inhoud	15
Verblijvingsbeding en vruchtgebruik van de langstlevende echtgeno(o)t(e)	16
Onderafdeling 2. Termijn	17
Onderafdeling 3. Weigering	18
Gronden.....	18
Verhaal	18
Onderafdeling 4. Afgifte van de akte	18
Door de notaris.....	18
Afdeling 3. Rechtsgevolgen	19
Onderafdeling 1. In België.....	19
Onderafdeling 2. Gebruik in andere lidstaten.....	20
Onderafdeling 3. Gebruik in landen buiten de Europese Unie	20
Afdeling 4. Interpretatie van artikel 1240bis BW	20

Modaliteit van de bevrijdende betaling van een schuld	21
Kwalificatie als modaliteit van het beheer en de overgang	21
Lex successionis	21
Afdeling 5. Concrete toepassing op de vrijgave van Belgische banktegoeden	22
DEEL 2. DE EUROPESE ERFRECHTVERKLARING IN HET EUROPESE SYSTEEM	27
Hoofdstuk 1. De Europese Erfrechtverordening	27
Afdeling 1. Algemene situering	27
Afdeling 2. Algemene beginselen	27
Onderafdeling 1. Principe	28
Onderafdeling 2. Uitzonderingen op het bevoegdheidsprincipe	29
Rechtskeuze	29
Woonplaats buiten de Europese Unie	29
Forum necessitatis	30
Onderafdeling 3. Uitzonderingen op het principe van het toepasselijke recht	30
Rechtskeuze	30
Kennelijk nauwere band	31
Kennelijke onverenigbaarheid met de openbare orde van het land van de bevoegde rechter	31
Renvoi	31
Uiterste wilsbeschikking en erfovereenkomsten	31
Onroerende goederen, ondernemingen of andere bijzondere categorieën	32
van goederen die in een lidstaat onderworpen zijn aan speciale regelgeving	32
Zakelijke rechten	32
Onderafdeling 4. Meest ingrijpende veranderingen	32
Hoofdstuk 2. De Europese Erfrechtverklaring	34
Afdeling 1. Doel van de Europese Erfrechtverklaring	34
Onderafdeling 1. Doel van de invoering	34
Onderafdeling 2. Wie kan er gebruik van maken?	34
Onderafdeling 3. Waarvoor wordt het gebruikt?	34
Afdeling 2. Toepassingsgebied	35
Onderafdeling 1. Materieel toepassingsgebied	35
Onderafdeling 2. Ruimtelijk toepassingsgebied	36
Onderafdeling 3. Formeel toepassingsgebied	36
Onderafdeling 4. Temporeel toepassingsgebied	36
Afdeling 3. Karakteristieken	36
Onderafdeling 1. Gebruik in andere lidstaten	37
Onderafdeling 2. Niet-verplicht karakter	37

Afdeling 4. Aanvraag	37
Onderafdeling 1. Bevoegde autoriteit.....	37
Onderafdeling 2. Aanvraaggerechtigde(n).....	39
Onderafdeling 3. Vereiste informatie	40
Onderafdeling 4. Behandeling.....	43
Onderzoek door de overheid	43
Informatie uit andere lidstaten	43
Afdeling 6. Afgifte.....	45
Onderafdeling 1. Algemeen.....	45
Onderafdeling 2. Inhoud	45
Kerngedeelte	46
Bijlagen	47
Onderafdeling 3. Af te geven document	49
Onderafdeling 4. Weigering	49
Afdeling 5. Rechtsgevolgen	50
Onderafdeling 1. Vermoeden van juistheid	50
Onjuiste Europese Erfrechtverklaring betwisten	52
Onderafdeling 2. Beschermingsregime	53
Concrete implicaties art. 69, derde lid Erfrechtverordening	54
Concrete implicaties art. 69, vierde lid Erfrechtverordening.....	54
Onderafdeling 3. Registratie	55
Document	56
Inschrijving van goederen uit de nalatenschap.....	56
In het desbetreffende register	56
Afdeling 7. Gebruik in de lidstaten	57
Onderafdeling 1. Gebruik in de lidstaat van afgifte	57
Onderafdeling 2. Gebruik in andere lidstaten.....	58
Afdeling 8. Concrete toepassing op de vrijgave van Belgische banktegoeden	58
Onderafdeling 1. Binnen de Europese Unie	59
Onderafdeling 2. Erfgenaam buiten de EER.....	63
Hoofdstuk 3. Instrumenten van andere lidstaten.....	65
Afdeling 1. Overzicht	65
Afdeling 2. Rechtsgevolgen in België.....	65
Onderafdeling 1. Legaliseren.....	65
Onderafdeling 2 Erkennen en tenuitvoerleggen.....	65
Hoofdstuk 4. Het Belgisch en Europees instrument vergeleken.....	67
DEEL 3. HET EUROPESE EN HET BELGISCHE SYSTEEM.....	71

Hoofdstuk 1. Invloed van Potpourri V	71
Afdeling 1. Het Centraal Erfregister	71
Afdeling 2. De Erfrechtverordening.....	72
DEEL 4. MENINGEN VAN DE PRAKTIJK	72
Hoofdstuk 1. De Belgische notarissen	73
Afdeling 1. Akte of attest van erfopvolging.....	73
Onderafdeling 1. Inhoud	74
Onderafdeling 2. Voor- en nadelen.....	77
Voordelen	78
Afdeling 2. Europese Erfrechtverklaring	79
Onderafdeling 1. Cijfers.....	80
Onderafdeling 2. Nadelen	81
Onderafdeling 3. Voordelen	82
Afdeling 3. Mogelijke wijzigingen/verbeteringen aangereikt door notarissen.....	83
Onderafdeling 1. Algemeen.....	83
Onderafdeling 2. De akte of het attest van erfopvolging.....	85
Hoofdstuk 2. De Belgische banken.....	87
Afdeling 1. Akte of attest van erfopvolging.....	87
Onderafdeling 1. Algemeen.....	87
Onderafdeling 2. Bijkomende vereisten.....	88
Onderafdeling 3. Nadelen	89
Attest van erfopvolging	90
Afdeling 2. Internationale nalatenschappen.....	90
Onderafdeling 1. Algemeen.....	91
Onderafdeling 2. Nadelen Europese Erfrechtverklaring	92
Hoofdstuk 3. Onjuiste werking van de Europese Erfrechtverklaring	94
Afdeling 1. Het probleem	94
Onderafdeling 1. Voordelen	94
Onderafdeling 2. Nadelen	94
Huwelijksvermogensstelsel	94
Conflicterende erfrechtcertificaten.....	95
Gewaarmerkte afschriften	97
Fiscale en sociale notificaties	97
Afdeling 2. Oplossing(en)	97
Standaardformulier(en).....	97
Conflicterende erfrechtcertificaten.....	98
Fiscale en sociale notificaties	100

CONCLUSIE	101
BIBLIOGRAFIE	104
BIJLAGEN	112

INLEIDING

1. Sinds de oprichting van de Europese Unie in 1993 ging het aantal landen en EU-burgers in stijgende lijn. Eind 2016 telde men ongeveer 510 miljoen inwoners. Dit aantal is in 2017 nog eens met meer dan 1,5 miljoen toegenomen en dit heeft ook nationale gevolgen¹. Cijfers tonen aan dat ongeveer 11 miljoen EU-burgers van hun recht op vrij verkeer hebben gebruik gemaakt om zich vrij in en tussen de lidstaten te bewegen en hebben er ook voor gekozen om zich te vestigen in een ander EU-land². Zoals elke verhuis brengt dit voor- en nadelen met zich mee. Eén van de confrontaties die hierdoor ontstaat, is op het niveau van de notarissen. Meer en meer erfenissen zijn niet langer zuiver nationaal maar bevatten internationale elementen zoals bijvoorbeeld erfgenamen die in het buitenland wonen of een verspreiding van het vermogen van de overledene over verschillende landen. Jaarlijks zijn er zo'n een 450 000 erfenissen die één of meerdere grensoverschrijdende aspecten bevatten. Dit is goed voor een bedrag van meer dan 123 miljard euro³. Het gaat dus over een onderwerp dat op de dag van vandaag zeer relevant is en niet zomaar over het hoofd mag gezien worden.

Niet alles is echter rozengeur en maneschijn. Aan de andere kant van de medaille hangt meestal ook een negatieve zijde aan vast en deze zal duidelijker worden doorheen de masterproef.

2. Voor de vrijgave van banktegoeden moet de bank een akte of attest van erfopvolging voorgelegd krijgen waarop wordt vermeld wie de erfgenamen zijn en hun aandeel in de erfenis⁴. Deze deblokkering is nodig omdat banken verplicht zijn de banktegoeden vast te zetten indien één of meer erfgenamen in het buitenland wonen⁵. De hoedanigheid van erfgenamen, legatarissen, executeurs-testamentair en beheerders van de nalatenschap bewijzen vergt al veel rompslomp in één land. Laat staan alle administratie die er bij komt wanneer één of meer erfgenamen in het buitenland wonen en hun hoedanigheid in België willen bewijzen voor de vrijgave van het banktegoed. Maar ook indien de erfgenamen in België wonen maar de erflater is echter in het buitenland overleden. Bewijs maar eens elke hoedanigheid in het buitenland. Mensen hebben al genoeg aan hun hoofd bij een overlijden en hebben tijd nodig om te kunnen rouwen en gevoelens, emoties, het verlies, ... een plaats te kunnen geven. Zij hebben dus zeker geen nood aan veel papierwerk en rompslomp. Om deze redenen is de Europese Unie tussenbeide gekomen om dit te vergemakkelijken. Met de invoering van de Europese

¹ X., *Europese Unie in cijfers*, https://www.europa-nu.nl/id/vh6tqk1kv3pv/europese_unie_in_cijfers (consultatie 1 december 2016, later op 3 januari 2017, en nog eens op 1 mei 2018).

² X., *Vrij verkeer en verblijf in Europa: Uw rechten als EU-burger: een leidraad*, <https://publications.europa.eu/nl/publication-detail/-/publication/0e7b56d1-511f-45ae-ada4-dcaf9aa7aa5c> (consultatie 1 december 2016 en 28 april 2018).

³ Persbericht d.d. 14 oktober 2009 uitgaande van de Europese Commissie, "Simplification du règlement sur les successions internationales", http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-09-447_fr.htm en L. WEYTS, "De Europese Verordening op internationale nalatenschappen: denk er nu reeds aan bij het opmaken van een testament", *T.Not.* 2013, afl. 4, 200.

⁴ *Infra* 61.

⁵ C. AERTS, "Deblokkering van rekeningen na overlijden. Commentaar op de wetten van 6 mei 2009 en 28 juni 2009", *T.Fam.* 2010, afl. 2, 18.

Erfrechtverordening wilde men een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht ontwikkelen en ook handhaven⁶ daarnaast wilde men ook tegemoetkomen aan de ontwikkelde noden van de Europese burgers. Theorie wilt niet in alle gevallen zeggen dat de praktijk zal volgen. De Europese Erfrechtverklaring werd ingevoerd ter verwezenlijking van deze doelen maar wil dit zeggen dat zij ook daadwerkelijk dit doel hebben bereikt? Zorgt de Erfrechtverklaring dat erfgenamen in alle EU-landen hun hoedanigheid en aandeel kunnen bewijzen met één enkel document? Is het gelukt om banktegoeden in België met één enkel instrument te deblokkeren? Dit zijn maar een aantal vragen die kunnen gesteld worden.

3. De Europese Erfrechtverklaring werd ingevoerd als een facultatief instrument dat gelijkaardige nationale instrumenten zal laten blijven bestaan⁷. Er zal echter blijken dat dit één van de redenen is waarom het Europees instrument niet zo een groot gebruik heeft in de praktijk. In België kan men de banktegoeden laten deblokkeren op basis van een akte of attest van erfopvolging⁸. Ook speelt mee dat mensen het bestaan van de Erfrechtverklaring niet kennen met als gevolg dat ze ook niet weten dat er nog een andere optie bestaat voor de vrijgave van banktegoeden. Maar hoe kan de Europese Erfrechtverklaring hier bij bijdragen? Kan deze verklaring een vergemakkelijking betekenen ten opzichte van de Belgische instrumenten? Heeft het Europese instrument zijn doel bereikt en betekent het een vereenvoudiging van de vrijgave van banktegoeden? Deze vragen vormen een belangrijk onderdeel van de masterproef omdat een theorie niet altijd betekent dat het in de praktijk ook echt werkt. Je kan het vergelijken met een wetenschapper die uitvindingen ontwikkelt. Dit begint altijd met een doel van wat hij wil bereiken en zet dit dan op papier. Dat is allemaal theorie. Het wilt echter niet zeggen dat wanneer de theorie op papier perfect lijkt en zeer goed werkt dat dit in de praktijk ook zo zou zijn. Vaak worden veel van de plannen opgeborgen, aangepast, opnieuw ontworpen,... omdat ze toch niet blijken te werken of niet op de manier waarop men verwachtte dat het zou werken. Er moet in deze gevallen verdere ontwikkelingen plaatsvinden. Het is een instrument dat zowel voor éénmalige gebruikers als voor professionelen een vereenvoudiging zou betekenen.

Men kan zich dus afvragen of de Europese Erfrechtverklaring een uitvinding is die zeer goed werkt en de vrijgave van banktegoeden vergemakkelijkt of dat blijkt dat er nog werk is aan het plan om tot een goed werkende ontwikkeling te komen.

4. Het doel is niet alleen om te onderzoeken hoe banktegoeden worden gedeblokkeerd ingeval van een internationale nalatenschappen en wat het gebruik van de Europese Erfrechtverklaring is bij de vrijgave van banktegoeden maar ook om de Europese Erfrechtverklaring beter te leren kennen in de hoop dat ook anderen zich hierin gaan verdiepen. De Europese Erfrechtverklaring kan van heel groot nut zijn bij de vrijgave van Belgische banktegoeden bij internationale erfenissen, maar daarvoor

⁶ Overw. 1 Erfrechtverordening.

⁷ Art. 62 Erfrechtverordening.

⁸ Art. 1240*bis* BW.

moet dit document eerst gekend zijn bij de verschillende actoren, zoals de notaris, erfgenaam en bank en een uitvinding dat in de praktijk werkt zoals men op papier heeft voorzien.

In het eerste deel van deze masterproef zal de procedure worden beschreven die men volgt voor de vrijgave van Belgische banktegoeden in de Belgische wetgeving en de instrumenten die hiervoor dienen gebruikt te worden.

In het volgende deel is het de bedoeling om een kort beeld te schetsen van de Europese Erfrechtverordening⁹ en meer specifiek de Europese Erfrechtverklaring die met deze verordening in het leven werd geroepen¹⁰. Het zal in dit deel vooral de bedoeling zijn om de basis te leggen voor het vervolg van de masterproef. Zoals onder andere wat het doel is van de erfrechtverklaring, waarvoor het gebruikt kan worden en wat de gevolgen hiervan zijn. Een belangrijk hoofdstuk van dit deel is het vierde hoofdstuk. Hierin wordt de beschrijving van de Europese Erfrechtverklaring gebruikt om het Belgisch en Europees instrument te vergelijken met elkaar.

In het derde deel werd er kort gekeken naar de veranderingen die teweeg werden gebracht door de Potpourri V.

In het laatste deel van de masterproef komt het praktijkgedeelte in beeld. Hierbij zal er in twee hoofdstukken de meningen worden geschetst van zowel banken als van notarissen. Elk hoofdstuk werd onderverdeeld in een afdeling over de Belgische instrumenten en een hoofdstuk over het Europees instrument. Het was niet alleen de bedoeling om de voordelen van elk instrument uiteen te zetten maar ook de nadelen. Deze kunnen leiden tot eventuele oplossingen om de uitvinding, indien dit nodig is, beter te laten werken.

De vergelijking tussen de theorie en de praktijk kan eventueel aangeven waar de problemen zitten die het verschil tussen beide instrumenten kan verklaren.

In het derde hoofdstuk van dat deel zal het vooral de Europese Erfrechtverklaring zijn die onder de loep worde genomen en zullen niet alleen de nadelen die notarissen ondervonden worden neergeschreven maar ook nadelen die uit de rechtsleer blijken.

Om te eindigen werd er een conclusie gegeven over de erfrechtverklaring en zijn rol in de procedure van vrijgave van Belgische banktegoeden.

5. In deze masterproef gaat het niet enkel over de theorie maar aanvullend ook over de praktijk. Daarom werd er veel aandacht besteed aan het versturen van e-mails naar banken en notarissen, het afnemen van interviews, het naast elkaar leggen van de verschillende meningen en het schrijven van

⁹ Verord. EP en Raad nr. 650/2012, 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring, Pb.L. 27 juli 2012, afl. 201, 107-134 (hierna: Erfrechtverordening).

¹⁰ Art. 62 Erfrechtverordening.

een conclusie rond deze meningen. Hoe goed iets ook klinkt theorie, de praktijk zal daar niet altijd mee overeenstemmen. Het is dan ook noodzakelijk om te kijken hoeveel dit met elkaar overeenstemt en of er eventuele mogelijkheden bestaan om bij een afwijking van overeenstemming deze dichter naar elkaar toe te brengen.

DEEL 1. DE VRIJGAVE VAN BELGISCHE BANKTEGOEDEN

HOOFDSTUK 1. ALGEMEEN

Afdeling 1. Blokkering van banktegoeden

6. Iedereen zal op een dag overlijden. Dit is een feit dat vaststaat maar wat met alle administratie en veranderingen die plaatsvinden na het overlijden en een invloed kunnen hebben op diegenen die achterblijven? Eén van de belangrijke zaken die snel na het overlijden dient te gebeuren, is de aangifte dat de persoon overleden is. De aangifte van een overlijden dient te gebeuren bij de ambtenaar van de burgerlijke stand en dit meestal binnen de vijf dagen na overlijden¹¹. Dit is echter geen wettelijk opgelegde termijn maar er wordt geacht dat vijf dagen voldoende is. Deze aangifte zal in de meeste gevallen gebeuren door de begrafenisondernemer. Op basis van deze aangifte zal er een akte van overlijden opgemaakt worden door de ambtenaar in het gemeentehuis bij de Dienst Burgerlijke Stand.

7. Bij de kennisname van een overlijden, meestal gegeven door de erfgenamen, heeft de bank de gewoonte om de banktegoeden van de overledene te blokkeren. Het gaat hier dan niet alleen over bankrekeningen maar ook de hieraan verbonden bankkaarten, tegoeden en kluizen van de overledene¹². Dit ongeacht of de overledene houder dan wel medehouder was. Omdat de bank geen kennis heeft van de gemeenschap waaronder de partners getrouwd zijn of samenleven, worden ook de banktegoeden van de langstlevende echtgenoot of echtgenote geblokkeerd¹³. Dit heeft verschillende redenen. Onder andere omdat de bank zich op deze manier wil beschermen tegen mogelijk verkeerde uitkeringen maar ook omdat er op deze manier een correct beeld gemaakt kan worden van het saldo van de overledene en zijn echtgenoot.

Onderafdeling 1. Verplichting

8. De verplichting van de bank om de banktegoeden te blokkeren is niet rechtstreeks te vinden in een wettelijke grondslag¹⁴ maar is ontstaan uit de civielrechtelijke en de fiscale verplichtingen van de bank. Er is daarnaast wel een wettelijke grondslag tot blokkeren indien één van de erfgenamen in het buitenland woont¹⁵.

¹¹ Art. 78 B.W.

¹² Vred. Roeselare 7 juni 1996, *RW* 1997-98, 956 en <http://www.rw.be> (12 juli 2006), noot VAN K. RAEMDONCK; *T. Vred.* 1997, 454; *T. Vred.* 1998, 106; *TWVR* 1997, 39.

¹³ E. de WILDE d'ESTMAEL, *L'intermédiaire financier et le droit familial et patrimonial*, Brussel, Creadif, 1991, 222-223 en X. NELIS, "Oplossing voor liquiditeitsproblemen langstlevende echtgenoot, *Fisc.Act.* 2009, afl. 30, 4.

¹⁴ C. AERTS, "Deblokkering van rekeningen na overlijden. Commentaar op de wetten van 6 mei 2009 en 28 juni 2009", *T.Fam.* 2010, afl. 2, 18.

¹⁵ Artikelen 94 en 95 W.Succ. en artikelen 3.10.5.5.1 en 3.10.5.5.2 VCF.

9. De verplichting¹⁶ voor de bank bestaat erin een overzicht te maken van alle tegoeden op naam van de overledene en het saldo op de dag van het openvallen van de nalatenschap. Dit moet ook gebeuren voor de tegoeden van de echtgenoot/echtgenote indien deze er zijn waarna het overzicht bij de fiscale administratie wordt neergelegd.

10. Sinds de wet van 6 mei 2009¹⁷ bestaat er niet alleen een fiscale verplichting tot blokkering, maar ook een civielrechtelijke verplichting. Deze verplichting kan gevonden worden in art. 1220 BW. De bank kan slechts rechtsgeldig bevrijden door elke erfgenaam zijn erfdeel uit te betalen¹⁸. De fiscale en civielrechtelijke verplichtingen zijn de redenen waarom de bank eerst zekerheid wil over de identiteit van de erfgenamen en hun aandeel vooraleer zij uitkeren. Men wil het risico niet lopen om een foutieve verdeling te maken en zo een tweede keer te moeten betalen. De bank heeft niet het recht om elk erfdeel zelf te bepalen en moet deze dus op papier voorgelegd krijgen.

Onderafdeling 2. Gevolgen

11. De gevolgen van deze blokkering zijn vrij verregaand. Zolang de banktegoeden niet zijn vrijgegeven, mag en kan er niets gebeuren met het saldo van de overledene en van zijn/haar echtgeno(o)t(e). Doordat dit zo verregaand is en veel problemen met zich meebrengt, vooral voor de langstlevende, werden een aantal uitzonderingen ingevoerd. Deze houden in dat de langstlevende echtgenoot toch een bedrag ter beschikking krijgt om te overleven zolang er geen deblokkering heeft plaatsgevonden. Daarnaast kan er slechts sprake zijn van een bevrijdende betaling na overlijden wanneer dit gebeurt op basis van een akte of een attest van erfopvolging.

TERBESCHIKKINGSTELLING VAN EEN GELIMITEERD BEDRAG AAN DE LANGSTLEVENDE ECHTGENOOT OF WETTELIJK SAMENWONENDE PARTNER VAN DE OVERLEDENE

12. Omdat de bank niet altijd op de hoogte is van het huwelijksvermogensstelsel bij overlijden en dus hierdoor ook niet kan oordelen of deze activa tot de nalatenschap behoren, worden ook de banktegoeden en alles op de zogenaamde "lijst 201" van de echtgenoot geblokkeerd. Zoals hierboven al werd aangehaald wil de bank op deze manier voorkomen dat er verkeerdelijk wordt vrijgegeven. Deze brede blokkering kan echter in een aantal gevallen leiden tot liquiditeitsproblemen voor de langstlevende, aangezien niet iedereen over andere gelden beschikt dan deze die geblokkeerd werden. Het zal echter niet voldoende zijn om aan te tonen dat de langstlevende de exclusieve eigendom had over deze gelden of een deel hiervan¹⁹.

¹⁶ Art. 96 ev. W. Succ. en art. 3.13.1.3.7 VCF.

¹⁷ Wet 6 mei 2009 houdende diverse bepalingen, BS 19 mei 2009.

¹⁸ J. DU MONGH, "Hoofdstuk II. Openvallen van de nalatenschap", in W. PINTENS, C. DECLERCK, J. DU MONGH en K. VANWINCKELEN, *Familiaal vermogensrecht*, Morsel, Intersentia, 2010, 733.

¹⁹ E. SPRUYT, "Versoepelde vrijgave banktegoeden na overlijden", *Nieuwsbrief Accountancy & Fiscaliteit*, nr. 28, 3 september 2009, p. 1-5.

De lijst 201 is een lijst die wordt opgesteld door de bank. Deze lijst bevat de tegoeden van de overledene en de echtgenoot/echtgenote²⁰. Op basis hiervan komen onder andere de banken tegemoet aan de verplichting om spontaan inlichtingen te verstrekken over een overledene aan de fiscale overheid alvorens te deblokken. Deze lijst maakt het mogelijk een overzicht te schetsen van de tegoeden van de overledene op het moment van overlijden.

13. Om tegemoet te komen aan de eventuele liquiditeitsproblemen, die de langstlevende zou kunnen ondervinden, werd artikel 1240ter BW ingevoerd via de wet van 28 juni 2009²¹. Deze wet zorgde ervoor dat de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende partner, na een overlijden, de helft van de beschikbare creditsaldi ter zijner of ter hare beschikking werd gesteld. Dit werd wel beperkt tot een maximum van 5.000 euro in het geheel. De wetgever wilde andere erfgenamen geen buitensporig nadeel opleggen indien de langstlevende echtgeno(o)t(e) of de wettelijk samenwonende partner bij verschillende banken 5.000 euro ging afhalen²².

14. Om te verhinderen dat er bij verschillende banken een bedrag werd afgehaald, heeft de wetgever voorzien in een sanctie. Indien er meer dan 5.000 euro of meer dan de helft van de beschikbare creditsaldo werd afgehaald dan verliest de langstlevende echtgeno(o)t(e) of wettelijk samenwonende partner enig aandeel in het gemeenschappelijk vermogen, onverdeeldheid of nalatenschap en dit voor de som die boven het toegestane bedrag werd afgehaald²³. Deze sanctie is buitenproportioneel want dient zelfs toegepast te worden indien achteraf zou blijken dat het afgehaalde bedrag maar een kleine fractie is van het erfdeel van de langstlevende partner/echtgeno(o)t(e)²⁴.

Een tweede sanctie die wordt opgelegd, indien er teveel werd afgehaald, is te vinden in artikel 1240ter, §3, vierde lid van het Burgerlijk Wetboek. Indien de som overschreden wordt, dan verliest de langstlevende, boven op zijn aandeel in het gemeenschappelijk vermogen ook, de mogelijkheid om de nalatenschap te verwerpen of te aanvaarden onder voorrecht van boedelbeschrijving²⁵.

²⁰ Art. 96-99 W. Succ.

²¹ 28 JUNI 2009. - Wet tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en van het Wetboek der successierechten wat betreft de bevrijdende betaling bij een erfenis en de terbeschikkingstelling van een bepaald bedrag aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende

²² Verantwoording bij het aangenomen amendement nr. 10 van de heren TERWINGEN en VERHERSTRAETEN, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 52K1633/004, 2 en Verslag Kamercommissie, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 52K1633/007, 9 j^o 15.

²³ Art. 1240ter, §3, derde lid BW.

²⁴ De heer Terwingen en mevr. Van Cauter, *parl.st.* kamer 2008-09, nr. 52k1633/005, 5.

²⁵ M. MASSCHELEIN, "De uitkering van een voorschot vóór de deblokking van de banktegoeden aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende", *NNK* 2010, afl. 1, 5, nr. 5.

15. Artikel 1240ter, § 1 BW: *“De betaling van tegoeden die gedeponeerd zijn op een gemeenschappelijke of onverdeelde zicht- of spaarrekening waarvan de overledene of de langstlevende echtgenoot houder of medehouder is of waarvan de langstlevende wettelijk samenwonende medehouder is, is bevrijdend indien de schuldenaar, na het overlijden en zonder dat een van de attesten of een akte als bedoeld in artikel 1240bis, vereist is, aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende, op diens verzoek, een bedrag ter beschikking stelt dat de helft van de beschikbare creditsaldi noch 5000 euro overschrijdt, ongeacht het bestaan van enig recht van de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende op het saldo van de rekening.”*

Het moet hier dan ook gaan over een schuldenaar die te goeder trouw is en op verzoek van de langstlevende echtgenoot of de wettelijk samenwonende partner, rekening houdend met het maximum dat door de wetgever werd opgelegd. Banken waren hier vragende partij van omdat zij anders een heel grote verantwoordelijkheid droegen.

16. Nu is de vraag echter wanneer er dan wel kan overgegaan worden tot de deblokking van de rekeningen van de langstlevende echtgenoot zelf, want deze behoren niet tot het vermogen van de overledene en vallen dus buiten de nalatenschap. Deblokking van de banktegoeden van de langstlevende echtgenoot zal slechts gebeuren na het voorleggen van een huwelijkscontract waaruit de zuivere scheiding van goederen blijkt. Het gaat hier dan ook over rekeningen waar de langstlevende titularis van is²⁶. In dit geval kunnen de gelden van de langstlevende dus op eenvoudige manier worden vrijgegeven. In de andere gevallen, bijvoorbeeld bij gemeenschap van goederen, zal er niet op deze manieren kunnen worden gedeblokkeerd maar hier wordt later op ingegaan (DEEL 1. DE VRIJGAVE VAN BELGISCHE BANKTEGOEDEN, HOOFDSTUK 1. ALGEMEEN, AFDELING 2. DEBLOKKERING)

BEVRIJDENDE VRIJGAVE VAN TEGOEDEN VAN EEN OVERLEDENE DOOR EEN SCHULDENAAR TE GOEDER TROUW AAN OF OP INSTRUCTIE VAN PERSONEN AANGEWEEZEN IN EEN ATTEST OF AKTE VAN ERFOPVOLGING

17. Artikel 1240bis BW werd ingevoerd met het oog op het verder streven naar een vereenvoudiging van de vrijgave van banktegoeden na overlijden²⁷. Het artikel gaat over de bevrijdende vrijgave van tegoeden van een overledene door een schuldenaar te goeder trouw aan of op instructie van personen aangewezen in een attest of akte van erfopvolging. Kort samengevat maakt dit artikel het mogelijk aan de schuldenaar om bevrijdend te betalen wanneer deze te goeder trouw was. Zoals bijvoorbeeld indien er uit de voorgelegde documenten kan worden afgeleid aan wie dient betaald te worden.

²⁶ G. VERSCHULDEN, “Bevrijdende betaling na overlijden: commentaar bij de artikelen 1240bis en 1240ter BW”, *Not.Fisc.M.* 2010, afl. 5-6, 124.

²⁷ G. VERSCHULDEN, “Bevrijdende betaling na overlijden: commentaar bij de artikelen 1240bis en 1240ter BW”, *Not.Fisc.M.* 2010, afl. 5-6, 114.

18. De tekst van de wet, die het artikel invoerde, op zich is echter niet voldoende en een diepgaandere analyse is dan ook nodig. Want een aantal beperkingen kan men uit deze analyse afleiden. Eerst en vooral blijkt dat niet alle tegoeden in het algemeen hiervoor in aanmerking komen maar enkel en alleen bankrekeningen²⁸.

Een tweede beperking is te vinden in het naleven van andere verplichtingen. Er wordt duidelijk gezegd dat andere wettelijke verplichtingen moeten worden nageleefd indien deze er zijn met als gevolg dat de schuldenaar, in casu meestal de bank, dus niet ontslaan wordt van eventuele andere verplichtingen die men moet nakomen.

Een derde beperking maakt dat er ook geen sprake zal zijn van bevrijdende betaling wanneer de schuldenaar kennis heeft of over informatie beschikt die wijst op onzekerheid, betwisting of wijziging in de erfrechtelijke devolutie²⁹.

Een laatste beperking vindt zich in het feit dat de betaling niet aan eender wie mag gebeuren of dat niet eender wie de instructie mag geven tot betaling. Dit kan enkel gebeuren aan of in opdracht van personen die zijn aangewezen in een akte of attest van erfopvolging.

19. De schuldenaar kan dus niet zomaar betalen op basis van artikel 1240*bis* BW maar dient de andere beperkingen na te leven voor men kan spreken van een bevrijdende betaling.

Hoe de banken hier in de praktijk mee omgaan zal in een later deel besproken worden (DEEL 4. MENINGEN VAN DE PRAKTIJK, HOOFDSTUK 2. DE BELGISCHE BANKEN)

UITZONDERINGEN OP DE DEBLOKKERING

20. In een aantal gevallen werd er door de FOD Financiën beslist dat een aantal schulden wel betaald konden worden, ook al waren de bankrekeningen geblokkeerd. Dit zijn dus niet echt uitzonderingen op het principe van blokkering maar eerder schulden waarvan er wel kan overgegaan worden tot betaling en dus vermindering van het actief van de overledene. Het gaat dan over de bevoorrechte schulden te vinden in:

- Art. 19, 2° et 3° Hypotheekwet (de begrafeniskosten in verhouding tot de stand en het vermogen van de overledene en de kosten van de laatste ziekte gedurende één jaar)
- Een aantal kosten verbonden aan de laatste woonplaats van de overledene binnen de laatste 3 maanden voor en de eerste 6 maanden na het overlijden (bijvoorbeeld de levering van water, elektriciteit, stookolie, gas, de brandverzekering, de huur, ...) ³⁰.

²⁸ C. AERTS, "Deblokkering van rekeningen na overlijden. Commentaar op de wetten van 6 mei 2009 en 28 juni 2009", *T.Fam.* 2010, 19, nr. 6.

²⁹ A. MAYEUR, "Succession – Libérations des avoirs et compes du défunt – Principes – Exceptions en faveur du conjoint ou cohabitant légal survivant – Nouvelles articles 1240*bis* et 1240*ter* dans le Code civil – Modification des articles 95 et 97 du Code des droits de succession", *Droits de succession* 2009, afl. 8, 5.

³⁰ D. MICHIELS, "Fiscale & sociale kennisgevingen na overlijden", *TEP* 2013, 24-25.

Afdeling 2. Deblokking

21. Zoals hierboven al werd vermeld, zal de vrijgave van banktegoeden van de langstlevende echtgeno(o)t(e) gebeuren na het voorleggen van het huwelijkscontract waaruit blijkt dat men getrouwd was onder zuivere scheiding van goederen. Dit is echter niet de enige manier om de tegoeden van de overledene en zijn echtgeno(o)t(e) te deblokken. Een andere manier is via een akte of attest van erfopvolging aantonen wie erfgenaam is en wat zijn aandeel is in de nalatenschap. Hiermee wordt ook aangetoond wat van de overledene zelf was en wat van de langstlevende echtgenoot echtgeno(o)t(e) of partner. Op deze manier kan de bank voldoen aan de voorwaarden gesteld in artikel 1240bis BW. De bank zal dan op de inhoud van de akte of het attest kunnen vertrouwen en op deze manier te goeder trouw zijn wanneer de betalingen ook gebeuren volgens de akte of het attest.

22. Voor de vrijgave van de tegoeden van de overledene zelf, liggen de verplichtingen een beetje anders. Banken willen zoveel mogelijk zekerheid zodat zij niet de verantwoordelijkheid dragen wanneer blijkt dat de verdeling van de nalatenschap toch op een verkeerde manier is gebeurd want er geldt nog altijd het principe *“qui paie mal, paie deux fois”*³¹. Artikel 1240bis BW vormt de wettelijke basis voor de vrijgave van Belgische banktegoeden. Vroeger was het veel moeilijker om banktegoeden te laten deblokken na overlijden. De banken eisten tot 2007 een akte van bekendheid. Dit was een akte die enkel mocht worden afgegeven door een vrederechter of een notaris. C. DEWULF omschrijft deze akte als:

*“een notariële akte waarin voor algemeen bekend en waarachtig wordt bevestigd dat een bepaald persoon overleden is en dat zijn nalatenschap toekomt aan de vermelde personen in een bepaalde verhouding”*³².

Dit is dus een akte die wordt opgesteld op basis van getuigenis(sen) door de vrederechter of de notaris. Het gaat over een buitengerechtelijke verklaring die tot doel heeft om bepaalde feiten te bewijzen en niet de wettelijke devolutie³³. Ze bevestigen iets dat ze zelf hebben vastgesteld. Dit levert, technisch gezien, geen bewijs van de hoedanigheid van de rechtsopvolgers die gerechtigd zijn om toe te treden tot de nalatenschap van de overledene. De bank vroeg enkel dit bewijs om te kunnen invoeren dat er te goeder trouw werd gehandeld conform artikel 1240 van het Burgerlijk Wetboek. De akte van

³¹ C. AERTS, “Deblokking van rekeningen na overlijden. Commentaar op de wetten van 6 mei 2009 en 28 juni 2009”, *T.Fam.* 2010, afl. 2, 19, nr. 3.

³² C. DEWULF, “De akte van bekendheid en het attest van erfopvolging”, in C. DEWULF, *Notarieel familierecht en familiaal vermogensrecht. Het opstellen van Notariële Akten*, Kluwer, Mechelen, 2011, 295, nr. 452.

³³ H. CASMAN, “De bank en het overlijden van de cliënt” in CENTRUM VOOR BEROEPSVERVOLMAKING IN DE RECHTEN (ed.), *Actuele ontwikkelingen in de rechtsverhouding tussen bank en consument*, Antwerpen, Maklu, 1994, 125-126.

bekendheid heeft dus slechts een beperkte bewijskracht³⁴ en bleek later in een aantal gevallen niet te voldoen aan de werkelijkheid.

23. Doordat de tijden veranderen en er veel meer internationalisering optrad, voldeed de akte van bekendheid niet meer aan de juiste vereisten. De betrouwbaarheid van de akte kon in bepaalde gevallen niet meer gegarandeerd worden door onder andere verhoogde mobiliteit en complexere gezinsstructuren. Vaak waren de gegevens over familie, en dus de erfgenamen en de nalatenschap, niet meer algemeen bekend of konden ze niet meer worden verklaart door kennis van getuigen³⁵.

24. Om de eventuele nadelen die internationalisering met zich meebracht, is er een akkoord gekomen met FEBELFIN³⁶ waardoor vrijgave ook kon gebeuren op basis van een attest van erfopvolging³⁷. Dit attest werd afgegeven door de ambtenaar van het successiekantoor. De minpuntjes van dit attest werden weggehaald, zoals het maximum van 50.000 en het kon ook niet worden gebruikt wanneer er een testament of een huwelijkscontract van toepassing was³⁸. Maar aangezien dit slechts een akkoord was en er geen wettelijke grondslag te vinden was voor deze regeling, bracht dit rechtsonzekerheid met zich mee. Daarom heeft de wetgever in 2009 opgetreden en via artikel 13 van de wet houdende diverse bepalingen van 6 mei 2009, een artikel 1240bis ingevoerd in het Burgerlijk wetboek³⁹.

In het volgende hoofdstuk (HOOFDSTUK 2. BELGISCH INSTRUMENT) zal verder ingegaan worden op de aktes en attesten van erfopvolging en hun functie in het deblokken van banktegoeden.

³⁴ H. CASMAN, "Het overlijden van de cliënt, titularis van een bankrekening (praktische beschouwingen rond enkele theoretische vragen)" in M. TISON en J. BUYLE (eds.), *Bank en Familie*, Brussel, Bruylant, 2006, 120.

³⁵ E. GOOSSENS, "Pleidooi voor de veralgemeende invoering van de Europese erfrechtverklaring in het Belgisch recht", *Not.Fisc.M.* 2013, afl. 7, 204, nr. 1.

³⁶ De Belgische Federatie van het Financiewezen

³⁷ C. AERTS, "Deblokkering van rekeningen na overlijden. Commentaar op de wetten van 6 mei 2009 en 28 juni 2009", *T.Fam.* 2010, 19, nr. 4.

³⁸ Ibidem 37.

³⁹ C. DE WULF, "L'acte de notoriété et le certificat d'hérédité", in C. DE WULF, *La rédaction d'actes notariés. Droit des personnes et droit patrimonial de la famille*, Kluwer, Waterloo, 2013, 320, nr. 579.

HOOFDSTUK 2. BELGISCH INSTRUMENT

Afdeling 1. Aanvraag

25. In België is het mogelijk om twee verschillende documenten aan te vragen. Er kan ofwel een akte van erfopvolging ofwel een attest van erfopvolging worden aangevraagd. De keuze tussen de twee is vaak niet echt van belang maar in sommige gevallen zal er toch gekozen moeten worden voor een akte⁴⁰. In artikel 1240*bis*, §3 BW worden er een aantal categorieën opgesomd waarbij het verplicht is om zich tot de notaris te wenden, namelijk wanneer de erfenis niet uitsluitend vererfd werd op basis van de art. 718-755 BW, bij de aanwezigheid van onbekwame erfopvolgers of bij de aanwezigheid van een uiterste wilsbeschikking, contractuele erfstelling of huwelijkscontract. Deze categorieën zijn echter niet sluitend. Ook in andere gevallen mag er gekozen worden voor een akte maar dit is vrije keuze van de erfgenamen.

Onderafdeling 1. Bevoegde autoriteit

26. Hierbij moet er een onderscheid gemaakt worden naargelang het gaat over een akte of een attest. Een attest van erfopvolging kan zowel opgemaakt worden door een notaris als door de ontvanger der successierechten van om het even welk kantoor. Een akte daarentegen kan enkel door een notaris opgesteld worden⁴¹. Wel is het aangeraden om dit te doen bij het kantoor dat bevoegd is voor de aangifte van de nalatenschap. Op deze manier kan alles door één en hetzelfde kantoor gedaan worden.

27. Een akte of attest van erfopvolging dient altijd in persoon te worden aangevraagd maar de formulieren voor het attest zijn online terug te vinden op de website van de Federale Overheidsdienst Financiën. Ook kan er nog altijd naar het successiekantoor gestapt worden voor een aanvraagformulier. Afhankelijk van de verstrekte gegevens door de aanvrager(s) is dit formulier niet, gedeeltelijk of volledig⁴² voorgevuld⁴³.

⁴⁰ C. AERTS, "Deblokkering van rekeningen na overlijden. Commentaar op de wetten van 6 mei 2009 en 28 juni 2009", *T.Fam.* 2010, afl. 2, 20, nr. 9.

⁴¹ K. BOONE, M. CARBONE, V. DE BACKER, H. PELGROMS, S. ROELAND en A. SIBIET, "Fiscale en sociale notificaties bij akte of attest van erfopvolging : enkele aandachtspunten en concrete vragen", *Notamus* 2012, afl. 2, 37.

⁴² Voor een volledig voorgevuld aanvraagformulier te verkrijgen dient de aanvrager zeker volgende elementen mee te nemen: een origineel uittreksel uit de overlijdensakte afgeleverd door het gemeentebestuur, 1 of eventueel meer trouwboekjes van de overledene (mag ook een kopie zijn) → vooral de pagina's met de identiteit van de echtgenoten en identiteit van de afstammelingen + de eventuele vermelding van een huwelijkscontract. Wanneer er geen afstammelingen zijn moet deze zelfde gegevens als die van de overledene worden meegebracht maar dan van de ouders van de overledene en van zijn (half)broers en/of (half)zussen.

⁴³ Zie

https://finanzen.belgium.be/sites/default/files/downloads/0_1_%20aanvraagformulier_versie%20internet_definitieve%20versie_nl.doc. en G. Verschelden, "Bevrijdende betaling na overlijden: commentaar bij de artikelen 1240*bis* en 1240*ter* BW", *Not.Fisc.M.* 2010, afl. 5-6, 120, nr. 21.

Onderafdeling 2. Inhoud

VOOR DE ONTVANGER VAN HET SUCCESSIEKANTOOR

28. Voor de ontvanger zullen er een aantal gegevens moeten worden voorgelegd door de aanvrager. De *Nieuwsbrief notariaat 2010* somt deze gegevens als volgt op⁴⁴:

- *“origineel uittreksel uit de overlijdensakte (via de begrafenisondernemer of rechtstreeks van het gemeentebestuur);*
- *trouwboekje van de overledene (of kopie van de bladzijden met identiteiten van de gehuwden, blanco gegevens huwelijkscontract en identiteiten van de kinderen);*
- *als de overledene geen afstammelingen heeft, kopie van het trouwboekje van de ouders en van de broers of zussen;*
- *een kopie van de identiteitskaart van de overledene (geen verplichting);*
- *opgave van de woonplaatsen van de overledene gedurende de laatste vijf jaar vóór zijn overlijden;*
- *verklaring dat geen van de erfgenamen minderjarig of onbekwaam is;*
- *verklaring dat er geen erfgenamen in het buitenland wonen;*
- *alleszins de volledige gegevens van identiteit en adres van alle erfgenamen;*
- *de verklaringen van de aanvrager worden gedaan “op eer en voor echt”.*”

Deze gegevens mogen niet zomaar voor waar worden aangenomen en dienen door de ontvanger onderzocht te worden. De ontvanger mag en moet hiervoor het rijksregister en het Centraal Register voor de Testamenten raadplegen⁴⁵.

29. De fiscale en sociale schulden zijn twee elementen die ook dienen opgenomen te worden in de akte of het attest van erfopvolging op basis van 157 tot 163 van de Programmawet (I) van 29 maart 2012 artikel 23^{quater} van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende invoering van het sociaal statuut der zelfstandigen en in artikel 41^{sexies} van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders. Hierop zal verder in de masterpoef worden op ingegaan.

⁴⁴ W. DE VOGELAERE, “Deblokkering van gelden na overlijden: nieuwe regeling”, *Nieuwsbrief notariaat 2010*, afl. 7, 6.

⁴⁵ Er wordt van de ambtenaar verwacht een onderzoek te doen van de gegeven stukken en inlichtingen. Ook bijkomende inlichtingen zijn mogelijk indien dit noodzakelijk is. Zij hebben ook toegang tot de documenten van de administratie zelf en dienen deze te raadplegen.

VOOR DE NOTARIS

30. We kunnen ervan uitgaan dat dezelfde gegevens dienen overgemaakt te worden aan de notaris en dat de verplichtingen om te onderzoeken en bijkomende opzoeken in beide gevallen ongeveer op hetzelfde neerkomen. De notaris is, op basis van artikel 3.12.1.0.16 Vlaamse Codex Fiscaliteit, persoonlijk aansprakelijk voor de betaling van de schulden van de overledene⁴⁶. De Programmawet van 2012 wilde op deze manier een betere inning van belastingen bevorderen⁴⁷. Deze aansprakelijkheid zal ook gelden voor de banken en de ontvangers⁴⁸. De notaris en de ontvanger dienen dus een fiscaal en sociaal bericht te verzenden op naam van de overledene en een bericht op naam van elke erfgenaam, waarop de administratie aan hen de kennisgeving geeft van schulden die er al dan niet zouden zijn.

31. Er dient echter wel een onderscheid gemaakt te worden betreffende de draagwijdte van deze aansprakelijkheid. Indien het gaat over schulden lastens de decujus is de aansprakelijkheid van de notaris en de ontvanger van het successiekantoor niet absoluut. Deze is slechts beperkt tot de waarde van de volledige nalatenschap. Bij schulden van de rechtverkrijgenden ligt dit echter deels anders. De aansprakelijkheid is in dit geval beperkt tot de waarde van de tegoeden die toekomen aan rechtverkrijgenden die vermeld zijn in de akte of het attest⁴⁹.

Onderafdeling 3. Aanvrager

32. Er kan aan ieder *belanghebbende* een attest of akte worden verstrekt. Dit is de terminologie gebruikt in de Nederlandstalige versie. In de Franstalige versie van de wettekst wordt er daarentegen gebruik gemaakt van “*une partie intéressée*”. Dit verschil ontstond nadat de Raad van State had voorgesteld om het begrip “belanghebbende” te gebruiken maar dit werd echter enkel aangepast in de Nederlandstalige versie, zonder motivering⁵⁰. De Franstalige versie werd echter niet aangepast. We mogen er evenwel van uitgaan dat dit synoniemen zijn van elkaar, in deze context, daar de aanpassing gebeurde zonder motivering.

⁴⁶ Art. 157, §1 van de Programmawet (I) van 29 maart 2012, art. 41sexies, §1 van de Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en artikel 23sexies, §1 van het KB van 27 juli 1967.

⁴⁷ En art. 157 van de Programmawet (I) van 29 maart 2012, BS 6 april 2012, waarvan de artikelen 157 tot 163 in werking zijn getreden op 1 juli 2012.

⁴⁸ Art. 160 programmawet (I) 29 maart 2012, BS 6 april 2012 voor de fiscale schulden en in art. 41sexies, §7 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en art. 23quater, §4 van het KB nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen voor de sociale schulden en E. GOOSSENS, “De materieelrechtelijke implicaties van de Europese Erfrechtverordening”, *TEP* 2015, 303, nr. 37.

⁴⁹ X., “Nieuwe notificatieprocedure voor openstaande belastingschulden bij overlijden”, *Notariaat* 2012, afl. 8, 7.

⁵⁰ C. AERTS, “Deblokkering van rekeningen na overlijden. Commentaar op de wetten van 6 mei 2009 en 28 juni 2009”, *T.Fam.* 2010, afl. 2, 19, nr. 7.

33. Het is duidelijk dat de erfgenamen tot deze groep behoren. Anders is het voor de schuldeisers. Er is geen vereiste van bezit van hoedanigheid⁵¹ waardoor de schuldeisers, technisch gezien, onder het begrip zouden vallen, maar dit was echter niet de bedoeling (teleologische interpretatie)⁵². Het doel was enkel om aan de erfgenamen de toegang tot de tegoeden van de overledene te vergemakkelijken en niet van schuldeisers. Daarnaast hebben schuldeisers ook weinig baat bij de vrijgave van de banktegoeden. Dit omdat er altijd toestemming nodig is van alle erfgenamen⁵³.

Afdeling 2. Afgifte

Onderafdeling 1. Inhoud

34. De notaris of de ambtenaar zal zelf opzoeken uitvoeren en via de aan hem verstrekte inlichtingen zal hij aanduiden wie er tot de nalatenschap behoort. Het verschil tussen het attest en de akte opgesteld door de notaris zit hem in de bewijskracht. Een akte is een authentiek document terwijl een attest een onderhands document is⁵⁴. De akte wordt ingeschreven en in het repertorium geregistreerd⁵⁵.

35. Zowel de akte als het attest dienen aan te duiden wie de erfgerechtigden zijn en dit op duidelijke wijze⁵⁶. Er dienen dan ook verschillende identificatiegegevens vermeld te worden zodat er geen verwarring mogelijk is. Het gaat dan over:

- Naam
- Voornaam/voornamen
- Plaats en datum van geboorte
- Adres
- Datum van overlijden (indien de erfgerechtigde overleden is en er dus plaatsvervulling zal plaatsvinden)

⁵¹ G. VERSCHULDEN, "Huwelijksvermogensrecht en erfrecht" in X (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat- Deel 15*, Brugge, die Keure, 2009, 146, nr. 95.

⁵² G. Verschelden, "Bevrijdende betaling na overlijden: commentaar bij de artikelen 1240bis en 1240ter BW", *Not.Fisc.M.* 2010, afl. 5-6, 119, nr. 18.

⁵³ C. AERTS, "Deblokkering van rekeningen na overlijden. Commentaar op de wetten van 6 mei 2009 en 28 juni 2009", *T.Fam.* 2010, 20, nr. 8.

⁵⁴ K. BOONE, M. CARBONE, V. DE BACKER, H. PELGROMS, S. ROELAND en A. SIBIET, "Fiscale en sociale notificaties bij akte of attest van erfopvolging : enkele aandachtspunten en concrete vragen", *Notamus* 2012, afl. 2, 38.

⁵⁵ P. CAEYMAEX, I. VANTOMME, P. VAN MELKEBEKE, "Fiscale en sociale notificaties bij overlijden: twee zekerheden komen samen: dood en belastingen.", *T. Not.* 2013, afl. 9, 436.

⁵⁶ Art. 1240bis, §4 BW.

- Ook de gegevens van de overledene mogen niet vergeten worden (naam en voornamen en het rijksregisternummer of bisregisternummer)⁵⁷

Dit zijn de verplichtingen die werden opgenomen in de wet⁵⁸. Naast deze verplichtingen is het ook aangeraden om een aantal andere gegevens op te nemen in de akte of het attest. Het gaat hier over verwantschapsgraad, hun aandeel in de nalatenschap en eventueel hun huwelijksvermogensstelsel⁵⁹. Het betreft dan alle nalatenschappen omdat de banken anders niet weten hoeveel ieder deel bedraagt maar in de nalatenschappen voor de notaris is dit nog meer aangeraden daar het in veel gevallen zal gaan over meer gecompliceerdere nalatenschappen.

36. Naast deze gegevens is het ook van belang om de eventuele schulden, zowel de fiscale (met name de belastingschuld) als de sociale, van overledene en van de erfgenamen, de legatarissen of de begunstigen van de door de overledene gemaakte contractuele erfstelling op te nemen in de akte of het attest⁶⁰. Het moet gaan over zeker en vaststaande schulden ongeacht de omvang⁶¹. Er dient vermeld te worden dat er geen enkele schuld is of dat er gemelde schulden zijn en daarnaast ook of de, al dan niet, aanwezige schulden reeds betaald werden. Akten en attesten opgesteld door de notaris zullen alle details over de schulden bevatten terwijl een attest opgesteld door het successiekantoor enkel het aantal zal vermelden. Er wordt in deze gevallen nog een apart document naar de erfgenaam opgestuurd die deze details wel vermeld.

*VERBLIJVINGSBEDING EN VRUCHTGEBRUIK VAN DE LANGSTLEVENDE ECHTGENO(O)T(E)*⁶²

37. Naast bovenstaande gegevens zijn er twee gevallen die extra aandacht verdienen. Ingeval van een verblijvingsbeding of een vruchtgebruik voor de langstlevende echtgeno(o)t(e) zijn er bijkomende vereisten nodig in de akte of het attest.

38. Indien er een verblijvingsbeding bestaat, dienen er aan de voet van de akte of attest van erfopvolging extra vermeldingen worden gemaakt. In dit geval valt in principe de gehele gemeenschap buiten de nalatenschap van de kinderen en komt deze toe aan de langstlevende. De bijkomende vermelding houdt in dat er duidelijk aangegeven moet worden welke tegoeden gemeenschappelijk zijn en welke toekomen aan de langstlevende echtgeno(o)t(e). Er dient duidelijk vermeld te worden op welke rekeningen deze staan en bij welke bank zodat het onderscheid tussen de twee vermogens

⁵⁷ H. PELGROMS en S. ROELAND, "Aanloop naar elektronische aanbidding ter registratie en op het hypotheekkantoor: impact voor het notariaat", *Not.Fisc.M.* 2014, afl. 4, 101.

⁵⁸ *Ibidem* 56.

⁵⁹ W. DE VOGELAERE, "Deblokkering van gelden na overlijden: nieuwe regeling", *Nieuwsbrief notariaat* 2010, afl. 7, 7 en G. Verschelden, "Bevrijdende betaling na overlijden: commentaar bij de artikelen 1240bis en 1240ter BW", *Not.Fisc.M.* 2010, afl. 5-6, 123, nr. 34.

⁶⁰ P. CAEYMAEX, I. VANTOMME, P. VAN MELKEBEKE, "Fiscale en sociale notificaties bij overlijden: twee zekerheden komen samen: dood en belastingen.", *T. Not.* 2013, afl. 9, 455.

⁶¹ Parlementaire besprekingen, *Parl.St.* Kamer 2012-13, 2458/003, 35-36.

⁶² K. BOONE, M. CARBONE, V. DE BACKER, H. PELGROMS, S. ROELAND en A. SIBIET, "Fiscale en sociale notificaties bij akte of attest van erfopvolging: enkele aandachtspunten en concrete vragen", *Notamus* 2012, afl. 2, 46.

concreet gemaakt kan worden⁶³. Dit houdt in dat duidelijk wordt welke goederen eigen waren aan de overledene en dus deel uitmaken van zijn nalatenschap.

39. Wanneer er sprake is van een vruchtgebruik ten aanzien van de langstlevende echtgeno(o)t(e), kan dit op twee manieren uitwerking hebben. Er kan uitgegaan worden van quasi-vruchtgebruik⁶⁴ of het vruchtgebruik kan omgezet worden in een geldsom. In dit laatste geval dient er dan concreet uitgerekend te worden wat de langstlevende echtgeno(o)t(e) krijgt⁶⁵. De keuze tussen de twee opties ligt bij de erfgenamen. De notaris zal in geval van quasi-vruchtgebruik moeten opnemen, in de voet van de uitgifte van de akte of het attest van erfopvolging, dat de volledige vrijgave toekomt aan de langstlevende echtgeno(o)t(e). Indien er daarentegen voor omzetting wordt geopteerd zal ofwel het uitdrukkelijke bedrag (= de waarde van het vruchtgebruik) worden vermeld ofwel de omzettingscoëfficiënt. Daarnaast zal er ook dienen vermeld te worden welke tegoeden aan de langstlevende echtgeno(o)t(e) toekomen.

40. Naast het oplijsten van de schulden dient dus ook het bestaan van een verblijvingsbeding en een vruchtgebruik opgenomen te worden in de akte of attest. Het doel is zo goed mogelijk weer te geven wat de verschillende opstaande fiscale en sociale schulden zijn en welk deel van het vermogen voor iedere erfgenaam is en welk deel voor de langstlevende echtgeno(o)t(e). Er moet voor de lezer van het document duidelijkheid zijn over wie wat krijgt en hoeveel, ook wanneer er dus schulden zijn en het netto-aandeel dus zal verminderen.

Onderafdeling 2. Termijn

41. Er is geen uitdrukkelijke termijn opgelegd voor het uitreiken van een akte of attest. Wel is er een soort van minimale wachttermijn. Wat wil zeggen dat er vóór deze termijn geen akte of attest kan uitgereikt worden waarvan de opsteller honderd procent zeker is dat het correct is. Deze termijn volgt uit het feit dat de belasting- en sociale administraties 12 werkdagen de tijd hebben om aan de notaris en de ontvanger te laten weten of er al dan niet schulden zijn. Maar hier bestaat een uitzondering op. De administraties kunnen eventueel vroeger melding maken van de afwezigheid of het bestaan van schulden. Vanaf de melding, door de Ontvanger, kan er dus een akte of attest uitgereikt worden⁶⁶. Deze termijn geldt zowel voor de schulden jegens de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid en de sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen als voor de belastingschulden.

42. Er kan dus geconcludeerd worden dat het uitreiken van de akte of het attest meestal zal gebeuren na het verstrijken van de termijn van 12 werkdagen, te rekenen vanaf de kennisgeving door

⁶³ Ibidem 60.

⁶⁴ Art. 587 BW.

⁶⁵ K. BOONE, M. CARBONE, V. DE BACKER, H. PELGROMS, S. ROELAND en A. SIBIET, "Fiscale en sociale notificaties bij akte of attest van erfopvolging : enkele aandachtspunten en concrete vragen", *Notamus* 2012, afl. 2, 46.

⁶⁶ P. CAEYMAEX, I. VANTOMME, P. VAN MELKEBEKE, "Fiscale en sociale notificaties bij overlijden: twee zekerheden komen samen: dood en belastingen.", *T. Not.* 2013, afl. 9, 449-452.

de notaris aan de administraties. Maar het is nog altijd mogelijk om vroeger uit te reiken indien de belastingadministraties en sociale administraties niet wachten tot het einde van hun termijn om aan de ambtenaar of notaris het al dan niet bestaan van schulden mee te delen.

Onderafdeling 3. Weigering

GRONDEN

43. De weigering tot afgifte van akte of attest zal gebeuren wanneer de notaris of de ontvanger van het successiekantoor niet met zekerheid kan zeggen wie de erfgenamen zijn van de decujus. Zij dienen deze beoordeling, zoals hierboven al vermeld, te steunen op stukken die hen door de belanghebbende(n) werden voorgelegd, afgelegde verklaringen en informatie verkregen door zelf onderzoek te verrichten.

44. Ook dient er te worden geweigerd indien de ontvanger onbevoegd is om het attest op te maken. Dit zal dan vooral zijn in de gevallen waarin het verplicht is om een akte van erfopvolging te laten opmaken.

VERHAAL

45. Er zijn geen specifieke verhaalsmogelijkheden voorzien voor het aanvechten van een weigering tot opmaking van een akte of attest. Daar er maar twee gronden zijn om een weigering te rechtvaardigen, is het duidelijk dat de belanghebbende een nieuwe aanvraag zal kunnen indienen wanneer een afgifte hem geweigerd werd. Dit kan hij ofwel doen bij de juiste ontvanger van het successiekantoor ofwel met nieuwe documenten die zekerheid kunnen geven over de erfgenamen.

Onderafdeling 4. Afgifte van de akte

DOOR DE NOTARIS

46. Op basis van artikel 20 van de Ventôsewet⁶⁷ is de notaris verplicht de minuut te bewaren van alle akten die hij verlijdt. De notaris behoudt dus het origineel van de authentieke akte en de aanvrager krijgt een afschrift (grosse). Een akte in minuut wordt omschreven als:

“een akte waarvan uitgiften (of grossen) of uittreksels gemaakt kunnen worden, waarvan de originele akte na ondertekening steeds bij de notaris in bewaring blijft en die slechts in zeer uitzonderlijke (wettelijk bepaalde) omstandigheden uit handen mag gegeven worden”⁶⁸.

In geval van een akte van erfopvolging dient de erfgenaam de expeditie van deze akte voor te leggen indien hij/zij wil overgaan tot de vrijgave van de banktegoeden⁶⁹.

⁶⁷ Wet van 25 ventôse jaar XI op het notarisambt, BS 16 maart 1803. Hierna: Ventôsewet, ook wel Organieke wet notariaat genoemd.

⁶⁸ M. BUNKERS, “Afschaffing van de notariële akte in brevet”, *NNK* 2015, afl. 1, 11, nr. 2.

⁶⁹ M. DELANOTE, “Notificatieverplichtingen bij overlijden”, *Not.Fisc.M.* 2013, afl. 2, 40, nr. 37.

Een expeditie of ook wel een volledige uitgifte wordt door C. DE WULF omschreven als:

“een letterlijke en volledige uitgifte van een minuut, met inbegrip van de vermelding der handtekeningen en van de formaliteiten der registratie; dit alles door de notaris “voor eensluidend” verklaard, met zegel bekleed (onderaan links van de expeditie) en door hem getekend (onderaan rechts).”⁷⁰.

Afdeling 3. Rechtsgevolgen

Onderafdeling 1. In België

47. De akte of attest van erfopvolging hoeft niet enkel gebruikt te worden voor de deblokking van de bankrekeningen van de overledene. Iedere schuldenaar zal bevrijd zijn van zijn verplichting tot de betaling indien er wordt overgegaan tot betaling op basis van de akte of het attest aan of in opdracht van de personen die hierin werden aangewezen⁷¹.

De akte of het attest van erfopvolging kan bijvoorbeeld ook gebruikt worden om aan te tonen welke erfgenamen dienen opgeroepen te worden in een rechtszaak, voor de betaling van schulden andere dan deze in de bancaire sector,

48. Andere toepassingen werden evenwel niet door de wetgever uitgewerkt en waarbij er vooral geconcentreerd werd op de bancaire context. De redenen hiervoor zijn terug te vinden in de situaties die ontstonden vóór het invoeren van de wet van 6 mei 2009. Het leveren van bewijs van erfgerichtigheid werd voor de nieuwe regeling als een zware moeilijkheid bevonden daar niet echt een concrete regeling was uitgewerkt en vooral in de bancaire sector leverde dit problemen op. Hier kan er pas bevrijdend uitbetaald worden aan de rechtsopvolgers van de erflater die rekeninghouder was⁷² maar dit diende dus wel eerst bewezen te worden. Het risico bestond dus dat de bank een tweede keer diende te betalen indien bleek dat zij hadden vrijgegeven aan de verkeerde persoon. Daarom ging de bank zich indekken en begonnen zij de voorlegging van een akte van bekendheid te vragen. Maar zoals hierboven (randnummers 22-23) al werd aangehaald, had deze een zwakke bewijswaarde. De banken gingen dus de handtekeningen van alle erfgenamen vereisen. Deze voorgeschiedenis⁷³ verklaart waarom de wetgever zich vooral heeft gericht tot de bancaire context⁷⁴.

⁷⁰ C. DE WULF, “DEEL I. Organieke wet notariaat- notariële akten in het algemeen”, in C. DE WULF, m.m.v. J. BAEL, S. DEVOS en H. DE DECKER, *Het opstellen van notariële akten*, I, Organieke Wet Notariaat, Personen- en Familierecht, Familiaal Vermogensrecht, 1994, Mechelen, Kluwer, 120, nr. 145.

⁷¹ X., “Banken kunnen spaargeld van overleden cliënt makkelijker vrijgeven”, *Successierechten* 2009, afl. 7, 7 en art.1240bis BW.

⁷² H. CASMAN, “De bank en het overlijden van de cliënt” in CENTRUM VOOR BEROEPSVERVOLMAKING IN DE RECHTEN (ed.), *Actuele ontwikkelingen in de rechtsverhouding tussen bank en consument*, Antwerpen, Maklu, 1994, 123-124.

⁷³ Volledig uitgewerkt in randnummer 17 e.v.

⁷⁴ E. GOOSSENS, “Pleidooi voor de veralgemeende invoering van de Europese erfrechtverklaring in het Belgisch recht”, *Not.Fisc.M.* 2013, afl. 7, 205, nr. 5-7.

49. 1240bis⁷⁵ van het Burgerlijk Wetboek sluit het gebruik van de akte of attest voor elke bevrijdende betaling te goeder trouw niet uit. Een breder gebruik dan enkel in de betalingshypothese is dus mogelijk. Maar in dit artikel is er evenwel geen rechtsbescherming te vinden voor anderen dan de derde-schuldenaar. Het is dus evenwel aangewezen een nieuwe bepaling in te voeren die een erfrechtelijk bewijsinstrument met een algemene draagwijdte en derdenbescherming invoert en dus meer rechtszekerheid zou bieden voor iedereen⁷⁶. Een bewijsinstrument dat niet beperkt is tot de bancaire context maar een algemene strekking heeft, is beter aangewezen.

Onderafdeling 2. Gebruik in andere lidstaten

50. Bij het gebruik in andere lidstaten dient er een onderscheid gemaakt te worden tussen de authentieke akte, dus opgesteld door de notaris, en het attest van erfopvolging dat geen authentieke akte is. Voor de aanvaarding van authentieke akten kan er verwezen worden naar artikel 59 van de Erfrechtverordening⁷⁷. De akte zal op basis van dit artikel dezelfde bewijskracht hebben in de andere lidstaten op voorwaarde dat de inhoud niet strijdig is met de openbare orde van de lidstaat waar de erfgenaam de akte wenst te gebruiken. Dit geldt echter enkel binnen de Europese Unie en behalve voor Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk⁷⁸.

Onderafdeling 3. Gebruik in landen buiten de Europese Unie

51. Voor landen buiten de Europese Unie zal er gekeken moeten worden naar eventuele verdragen afgesloten tussen België en het desbetreffende land en, indien deze er niet zijn, naar het toepasselijk internationaal privaatrecht van het land waar de akte of het attest dient te worden gebruikt.

Afdeling 4. Interpretatie van artikel 1240bis BW

52. Ingeval het echter gaat over internationale nalatenschappen is er discussie ontstaan over de correcte interpretatie van artikel 1240bis van het Burgerlijk Wetboek. De vraag rees hoe het artikel in deze gevallen diende gekwalificeerd te worden. Er bestonden drie grote meningen, namelijk de kwalificatie als “lex successionis” of als een modaliteit van “het beheer en de overgang” van de

⁷⁵ In het oorspronkelijke ontwerp van wet stelde artikel 1240bis, § 1, 1e lid BW evenwel meer algemeen: “...betaalt een schuldenaar te goeder trouw bevrijdend indien de betaling gebeurt aan of op instructie van de personen aangeduid in een attest van erfopvolging [...] of in een akte van erfopvolging [...]”. Dit was dus breder dan de vrijgave van banktegoeden.

⁷⁶ E. GOOSSENS, “Pleidooi voor de veralgemeende invoering van de Europese erfrechtverklaring in het Belgisch recht”, *Not.Fisc.M.* 2013, afl. 7, 207, nr. 12.

⁷⁷ G. VAN CALSTER, “Knelpunten bij de Europese Erfrechtverordening. Harmonisatie interruptus” in F. BUYSENS, A. VERBEKE en R. DILLEMANS (eds.), *Notariële actualiteit 2013-2014. Vastgoed - Fiscaliteit - Familie - Rechtspersoon*, Antwerpen, Intersentia, 84, nr. 34.

⁷⁸ Er zal in de masterproef nog verwezen worden naar het Verenigd Koninkrijk daar zij nog altijd deel uitmaken van de Europese Unie ookal werd de uittredingsprocedure gestart.

nalatenschap of als een modaliteit van de bevrijdende betaling van een schuld door de bankinstelling⁷⁹. Hieronder zal kort worden ingegaan op deze meningen.

MODALITEIT VAN DE BEVRIJDENDE BETALING VAN EEN SCHULD

53. Wanneer men de bewaring van gelden kwalificeert in het raam van een bancaire dienstcontract, dan zou deze kwalificatie ertoe leiden dat het artikel zou onderworpen zijn aan het toepasselijk recht van de verbintenissen. Dit heeft als gevolg dat het toepasselijke recht het gekozen recht door de partijen zou worden en wanneer er geen keuze werd gemaakt, dan zou dit het recht van de hoofdzetel van de schuldenaar van de hoofdprestatie van de overeenkomst worden. In dit geval dus de bankinstelling⁸⁰. Met als gevolg dat niet altijd het Belgische recht van toepassing zal zijn en dus ook niet altijd 1240*bis* e.v. BW waardoor de fiscale en sociale verplichtingen niet altijd dienen nageleefd te worden.

KWALIFICATIE ALS MODALITEIT VAN HET BEHEER EN DE OVERGANG

54. Dit is de kwalificatie die gehanteerd werd door de KFBN⁸¹. Deze kwalificatie heeft tot gevolg dat het artikel wordt beheerst door de *lex rei sitae*⁸². Dit is het recht van de staat op wiens grondgebied het goed zich bevindt⁸³. Deze visie had tot gevolg dat de vrijgave van alle Belgische tegoeden, zowel gelden als effectenportefeuilles, dan ook enkel vrijgegeven werden na vervulling van de nieuwe wettelijke verplichtingen inzake fiscale en sociale notificaties en dat een buitenlandse akte of attest van erfopvolging niet kon leiden tot de vrijgave van Belgische tegoeden⁸⁴. Art. 82 WIPR werd echter opgeheven door de wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijke recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie. Op deze wet zal later in de masterproef verder worden op ingegaan. Door de nieuwe wet dient er gekeken te worden naar de Erfrechtverordening. Deze wijst, in artikel 21 en 22, het recht aan van het land van de laatste gewone verblijfplaats van de overledene of het recht dat wordt aangeduid via de rechtskeuze. De *lex rei sitae* kan dus niet meer worden gebruikt bij deze kwalificatie. Maar indien België het land van de laatste gewone verblijfplaats of de rechtskeuze is, moet er wel voldaan worden aan de fiscale en sociale notificaties.

⁷⁹ V. DE BACKER, H. JACOBS, "Is een actualisering van het WIPR aangewezen? Capita selecta inzake familierecht en erfrecht", *T.Fam.* 2015, 102.

⁸⁰ M. VAN MOLLE, "Le régime des notifications fiscales et sociales dans les transmissions successorales", *JT* 2013, afl. 6532, 573.

⁸¹ Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat

⁸² V. DE BACKER en H. JACOBS, "Is een actualisering van het WIPR aangewezen? Capita selecta inzake familierecht en erfrecht", *T.Fam.* 2015, afl. 2-3, 102.

⁸³ Art. 82, §1, tweede lid WIPR.

⁸⁴ P. CAEYMAEX, I. VANTOMME, P. VAN MELKEBEKE, "Fiscale en sociale notificaties bij overlijden: twee zekerheden komen samen: dood en belastingen.", *T. Not.* 2013, afl. 9, 437.

LEX SUCCESSIONIS

55. Een andere visie is deze die gehanteerd wordt door FEBELFIN⁸⁵. Volgens hen dient er verwezen te worden naar het recht van de gewone verblijfplaats van de erflater⁸⁶. Indien dit in het buitenland is, zou er dus enkel rekening moeten gehouden worden met eventueel soortgelijke bepalingen in het buitenlands toepasselijke recht⁸⁷. Het gevolg hiervan is dat de (strengere) Belgische wetgeving in deze gevallen niet van toepassing is. Dit brengt met zich mee dat de sociale en fiscale verwittigingen niet verzonden dienen te worden maar dat enkel moet gekeken worden naar de desbetreffende bepalingen van het buitenlands recht en dat tegoeden kunnen worden vrijgegeven op basis van een buitenlands attest of buitenlandse akte van erfopvolging⁸⁸.

56. Ongeacht welke kwalificatie men kiest, de Belgische notaris zal verplicht zijn een bericht te versturen naar de inningsinstellingen van sociale zekerheidsbijdragen en naar de bevoegde ontvangers wanneer hij verzocht wordt een akte of attest op te stellen. Dit omdat er op de notaris, in zijn hoedanigheid als Belgische notaris, een algemene verplichting ligt⁸⁹.

57. Ook zal uit de meningen van de banken blijken dat er verschillende strekkingen zijn tussen de banken. Langs de ene kant zullen een aantal banken slechts overgaan tot deblokking indien er voldaan is aan deze notificaties en zij op de hoogte werden gesteld dat de overledene en zijn erfgenaam geen schulden meer hadden. Zij wachten dus niet echt af tot er een bepaalde kwalificatie werd gedaan maar zullen zich in een zo groot mogelijke mate proberen te beschermen tegen verkeerde uitkeringen en het al dan niet blijken van schulden uit de notificaties. Langs de andere kant zijn er banken die er van uit gaan dat de fiscale en sociale notificaties enkel gelden voor Belgische schulden en dat, indien de overledene zijn woonplaats in het buitenland heeft, er dan hoogstwaarschijnlijk geen belastingschulden zijn (ZIE DEEL 4. MENINGEN VAN DE PRAKTIJK, HOOFDSTUK 2. DE BELGISCHE BANKEN). Bepaalde rechtsleer zegt dat vrijgave van banktegoeden op basis van een buitenlandse akte of attest wel mogelijk is, zonder de fiscale en sociale notificaties, aangezien 1240bis van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing is op nalatenschappen die in het buitenland zijn opengevallen⁹⁰.

⁸⁵ De Belgische federatie van de financiële sector.

⁸⁶ Art. 78, §1 WIPR.

⁸⁷ K. BOONE, M. CARBONE, V. DE BACKER, H. PELGROMS, S. ROELAND en A. SIBIET, "Fiscale en sociale notificaties bij akte of attest van erfopvolging : enkele aandachtspunten en concrete vragen", *Notamus* 2012, afl. 2, 47.

⁸⁸ Supra 84.

⁸⁹ Supra 87.

⁹⁰ D. Michiels, "Fiscale & sociale kennisgevingen na overlijden", *TEP* 2013, afl. 1, 28, nr. 9 en C. CASTELEIN, "DEEL II. Actuele topics, Hoofdstuk II. De impact van de Europese Erfrechtverordening op de afwikkeling van een grensoverschrijdende nalatenschap in België" in R. BARBAIX en N. CARETTE (eds.), *Tendensen Vermogensrecht 2015*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 164, nr. 41.

Afdeling 5. Concrete toepassing op de vrijgave van Belgische banktegoeden

58. Zoals hierboven al werd aangehaald, hebben de banken een automatisme ingebouwd om bij kennisname van een overlijden de bankrekeningen van de overledene te blokkeren. Het gaat dan niet alleen om de rekeningen van de overledene maar ook deze van zijn partner. De tabel hieronder geeft een overzicht van de rekeningen die geblokkeerd worden bij de verschillende stelsels.

59. Vergelijkende tabel van geblokkeerde rekeningen in de verschillende stelsels⁹¹

	Gehuwd koppel	Wettelijke samenwonenden	Feitelijk samenwonenden
Rekening(en) van de overledene	X	X	X
De gemeenschappelijke/ onverdeelde rekening(en)	X	X	X
Rekening(en) louter van de langstlevende	X		
Rekening(en) onverdeeld tussen de overledene en een derde	X	X	X
Rekening(en) onverdeeld tussen de langstlevende en een derde	X		
Rekening(en) onverdeeld tussen de overledene, de langstlevende en een derde	X		

⁹¹ B. DE HEMPTINNE en F. DEREME, "Le blocage et le déblocage de fonds bancaires suite à un décès", *Rec.gén.enr.not.* 2017, afl. 4, 206.

60. Naast de verschillende stelsels dient er bij de gehuwde koppels ook een onderscheid gemaakt te worden tussen het stelsel van zuivere scheiding van goederen, het wettelijk stelsel en het stelsel van algehele gemeenschap. Bij deblokkering van de tegoeden zal er in geval van zuivere scheiding van goederen enkel een huwelijkscontract dienen voorgelegd te worden aangezien er in dit geval geen vermoeden van gemeenschappelijkheid is⁹².

61. Er kan slechts worden overgegaan tot deblokkering van de rekeningen indien er is voldaan aan de fiscale verplichtingen. De banken zullen slechts bevrijd worden tegenover de erfgenamen indien iedere erfgenaam dat deel krijgt waar hij/zij recht op heeft. Dit wil dus zeggen dat de bank dient te weten hoe de onderlinge verhoudingen zijn tussen de erfgenamen.

62. De uitzondering op ondeelbare verbintenissen voor de deelbare verbintenissen, ingevoerd door artikel 1220 van het Burgerlijk Wetboek, heeft dus verregaande gevolgen voor de banken. Wanneer er sprake is van een overlijden zullen deelbare verbintenissen die bestonden in hoofde van de overledene automatisch en dus van rechtswege deelbaar worden in hoofde van de rechtsofvolgers⁹³. Vaak zullen de banken in hun algemene voorwaarden opnemen dat er slechts kan overgegaan worden tot vrijgave van de gelden indien er toestemming wordt gegeven door alle personen die tot de nalatenschap komen⁹⁴. Er zal in principe maar overgegaan worden tot vrijgave van de banktegoeden indien zowel de fiscale als de sociale schulden betaald werden of er geen schulden aanwezig zijn⁹⁵.

63. Een uitzondering op deze vrijgave zijn de schulden die dienen betaald te worden met de tegoeden van de nalatenschap, de tegoeden die dus op de rekeningen staan⁹⁶. Deze uitzondering zal evenwel niet gelden indien de schuldenaar wel vermeld is in de akte van erfopvolging maar geen recht heeft op de tegoeden door bijvoorbeeld een verblijvingsbeding.

64. De persoonlijke schulden van de erfgenaam, de legataris of de begunstigde van de contractuele erfstelling, dit zijn de fiscale en sociale schulden verbonden aan bovengenoemde personen, zullen slechts betaald kunnen worden met de gelden waarop deze persoon recht heeft en kan er door de notaris slechts opdracht gegeven worden tot betaling van deze schulden mits de

⁹² M. MASSCHELEIN, "De uitkering van een voorschot vóór de deblokkering van de banktegoeden aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende", *NNK* 2010, afl. 1, 3, nr. 1 en supra randnummer 16 van deze masterproef.

⁹³ R. BARBAIX, "Overgang van de nalatenschap" in R. Barbaix, *Het nieuwe erfrecht 2017*, Antwerpen, Intersentia, 2017, 58, nr. 111.

⁹⁴ M. MASSCHELEIN, "Recente wijzigingen die belangrijk zijn voor het notariaat door de wet van 6 mei 2009 houdende diverse bepalingen I", *NNK* 2009, 61, nr. 6.

⁹⁵ K. BOONE, M. CARBONE, V. DE BACKER, H. PELGROMS, S. ROELAND en A. SIBIET, "Fiscale en sociale notificaties bij akte of attest van erfopvolging : enkele aandachtspunten en concrete vragen", *Notamus* 2012, afl. 2, 45.

⁹⁶ Art. 159 van de Programmawet van 29 maart 2012, art. 41sexies, § 7, 2° Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de Besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en 23quater, § 4, 2de lid, 2° KB nr. 38 houdende de invoering van het sociaal statuut der zelfstandigen.

schuldenaar hiermee instemt en dus zijn uitdrukkelijke akkoord geeft. Gaat het daarentegen over schulden van de erflater zelf, dan dient er verwezen te worden naar het akkoord tussen FEBELFIN en KFBN. Er wordt aanvaard dat de schulden, die blijken uit de kennisgevingen, betaald kunnen worden zonder het uitdrukkelijk akkoord van de erfgenamen. Ook is het niet noodzakelijk dat alle fiscale schulden van de erflater betaald zijn vooraleer er overgegaan kan worden tot vrijgave van de banktegoeden⁹⁷. Er kan aan één of meer erfgerechtigden uitbetaald worden indien zijn eigen schulden, zowel fiscale als sociale, betaald werden. Daarenboven dient de erfgenaam wel zijn abstracte deel van het aandeel in de fiscale schulden te hebben betaald.

65. Dit alles wil dus zeggen dat de fiscale en sociale schulden van de erfgenamen slechts betaald kunnen worden wanneer zij uitdrukkelijk akkoord zijn. De schulden van de erflater daarentegen kunnen wel vrijgegeven worden zonder voorafgaandelijk akkoord⁹⁸. Zonder akkoord en/of betaling van de schulden, kunnen de tegoeden niet worden vrijgegeven. De fiscale schulden van de decujus wijken van deze regeling af. Indien er enkel fiscale schulden van de decujus zijn, en deze werden slechts gedeeltelijk betaald, kan er worden (gedeeltelijk) vrijgegeven worden aan één of meer erfgerechtigden indien zijn eigen schulden betaald werden en het deel van de erfgenaam in de fiscale schulden van de erflater.

66. Voor de regeling van de sociale schulden kan er naar bovenstaande regeling van de fiscale schulden verwezen worden. Er dient dus een akkoord te zijn van de erfgerechtigde vooraleer de instructie tot betaling gegeven kan worden. Een uitzondering hierop is de regeling omtrent de sociale schulden van de erflater zelf. Deze dienen wel volledig betaald te zijn vooraleer er vrijgave kan plaatsvinden⁹⁹. Bij de fiscale schulden van de erflater daarentegen dienen deze niet volledig betaald te worden voor de vrijgave.

67. Naast de fiscale verplichtingen, die dienen nageleefd te worden vooraleer er kan overgegaan worden tot deblokking, zijn de banken genoodzaakt om nog enkele andere verplichtingen na te leven indien één van de erfgenamen in het buitenland woont. Artikel 3.10.5.5.1 van de VCF legt onder andere de verplichting op aan de bank om niet over te gaan tot deblokking vooraleer de erfgenaam, die buiten de Europese Economische Ruimte woont, een borg heeft gesteld voor de betaling van de belastingen en toebehoren waartoe hij tegenover het Vlaamse Gewest gehouden is¹⁰⁰.

68. Er is slechts een vereiste tot blokkeren tot het moment dat er is voldaan aan de meldingsplicht van de banken. Wanneer er echter naar de praktijk wordt gekeken, zal echter blijken dat de banken toch niet onmiddellijk overgaan tot deblokking wanneer aan de meldingsplicht is voldaan. Vaak zal

⁹⁷ Wet van 13 DECEMBER 2012 houdende fiscale en financiële bepalingen, *BS* 20 december 2012.

⁹⁸ *Ibidem* 97.

⁹⁹ *Supra* 95.

¹⁰⁰ C. AERTS, "Deblokking van rekeningen na overlijden. Commentaar op de wetten van 6 mei 2009 en 28 juni 2009", *T.Fam.* 2010, afl. 2, 22, nr. 21.

men slechts vrijgeven wanneer de bank instructies heeft gekregen over de vereffening en wanneer er een document voorligt over de erfopvolging¹⁰¹. Het is hier dat het attest en de akte van erfopvolging in beeld komen. Dit zijn documenten over de erfopvolging.

69. Er kan dus geconcludeerd worden dat er een algemeen vrijgaveverbod bestaat indien uit de uitvoering van de verplichtingen van de notaris blijkt dat er een notificatie van schulden heeft plaatsgevonden. Maar zoals hierboven al werd aangehaald bestaan er uitzonderingen op het algemene vrijgaveverbod zoals de vermelding in de akte of het attest dat de schulden zullen aangezuiverd worden door de fondsen van één van de erfgenamen, legatarissen of begunstigden van een contractuele erfstelling, indien er bewijs wordt voorgelegd dat de schulden reeds werden betaald of de mogelijkheid van de langstlevende echtgeno(o)t(e) een bepaald bedrag van de rekeningen te halen, met een maximum van 5.000 euro¹⁰².

70. Een akte of een attest is echter ook mogelijk per erfgenaam maar hiervoor zijn duidelijk te onderscheiden aandelen nodig¹⁰³. Dit brengt echter met zich mee dat indien één of meer erfgenamen schulden hebben, de andere(n) toch aanspraak kunnen maken op hun deel zonder de betaling van deze schulden af te wachten. Wanneer er echter sprake is van blote eigendom en vruchtgebruik, zal er toch enkel kunnen vrijgegeven worden op basis van een gezamenlijke opdracht daar deze niet apart kunnen worden vrijgegeven.

71. Er mag echter niet vanuit gegaan worden dat dit enkel het geval is in nationale nalatenschappen. In het volgende deel zal er gekeken worden naar het Europese instrument dat gebruikt kan worden in geval van een internationale nalatenschap waarbij er uit een aantal zaken blijkt dat de fiscale en sociale verplichtingen ook spelen wanneer er gebruik wordt gemaakt van het Europees instrument of een gelijkwaardig buitenlands attest.

¹⁰¹ M. MASSCHELEIN, "De uitkering van een voorschot vóór de deblokking van de banktegoeden aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende", *NNK* 2010, afl. 1, 3, nr. 1.

¹⁰² M. DELANOTE, "Notificatieverplichtingen bij overlijden", *Not.Fisc.M.* 2013, afl. 2, 39-40, nr. 35-38.

¹⁰³ Wet van 13 december 2012 houdende fiscale en financiële bepalingen van 13 december 2012, BS 20 december 2012.

DEEL 2. DE EUROPESE ERFRECHTVERKLARING IN HET EUROPESE SYSTEEM

HOOFDSTUK 1. DE EUROPESE ERFRECHTVERORDENING

Afdeling 1. Algemene situering

72. De Europese Erfrechtverordening¹⁰⁴ is een verordening van 2012 van het Europees Parlement en de Raad. Naar deze verordening werd reikhalzend uitgekeken en na een aantal jaren van besprekingen en aanpassingen werd het voorstel van de Commissie afgekondigd op 4 juli 2012 waarna deze 20 dagen na de publicatie in het Publicatieblad van de Europese Unie in werking trad¹⁰⁵. Dit was op 16 augustus 2012 en had voor België, en alle andere lidstaten, tot gevolg dat er geen nationale wetgeving meer mocht worden aangenomen die strijdig was met de verordening¹⁰⁶. Een kleine nuance moet wel worden aangebracht, namelijk dat de nieuwe bepalingen pas toepassing vinden met ingang van 17 augustus 2015¹⁰⁷.

73. Deze verordening had als doel om de 3 grote pijlers, namelijk de internationale bevoegdheid, toepasselijk recht en erkenning en uitvoerbaarheid, in de Europese Unie te regelen om zo tot uniforme IPR-regels te komen op het vlak van erfopvolging. Men streef naar een snelle, soepele en efficiënte afhandeling van internationale nalatenschappen binnen de Europese Unie¹⁰⁸.

Naast het regelen van de 3 grote pijlers, voerde de verordening ook nog een nieuw Europees instrument in, namelijk de Europese Erfrechtverklaring. Hier zal verder worden op ingegaan in hoofdstuk 2 van dit deel (HOOFDSTUK 2. DE EUROPESE ERFRECHTVERKLARING).

¹⁰⁴ Verord. EP en Raad nr. 650/2012, 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring, Pb.L. 27 juli 2012, afl. 201, 107-134 (hierna: Erfrechtverordening).

¹⁰⁵ Zie supra 1.

¹⁰⁶ W. PINTENS, "Naar een Europees internationaal erfrecht" in W. PINTENS en C. DECLERCK (eds.), *Patrimonium* 2012, Antwerpen, Intersentia, 2012, 368.

¹⁰⁷ Artikel 84, tweede lid Erfrechtverordening.

¹⁰⁸ Overw. 67 Erfrechtverordening.

Afdeling 2. Algemene beginselen

Onderafdeling 1. Principe

74. Het centrale element in de verordening is de laatste gewone verblijfplaats van de erflater. Dit is zowel van toepassing bij de bevoegdheidsregels¹⁰⁹ als bij de regels voor het toepasselijke recht¹¹⁰. Daar de verordening zelf niet voorziet in een uniforme definitie van het begrip heeft de wetgever beslist om het begrip deels toe te lichten in de overwegingen. In overweging 23 van de Erfrechtverordening verklaart de wetgever dat:

“Om de gewone verblijfplaats vast te stellen, dient de aangezochte autoriteit zich een oordeel te vormen over alle aspecten die het leven van de erflater in de jaren voor zijn overlijden en op het tijdstip van overlijden hebben gekenmerkt, en daarbij alle relevante feitelijke elementen in beschouwing te nemen, in het bijzonder de duur en de regelmatigheid van de aanwezigheid van de erflater in de betrokken staat en de omstandigheden van en de redenen voor het verblijf.”

75. Deze toelichting kon nog altijd aanleiding geven tot verschillende interpretatiemogelijkheden waardoor het Hof van Justitie in verschillende arresten duidelijkheid heeft gebracht over de interpretatie van de gewone verblijfplaats. Het Hof omschrijft dit als *“de plaats waar de betrokkene het permanente centrum van zijn belangen heeft gevestigd met de bedoeling daaraan een vast karakter te verlenen, waarbij voor de vaststelling van de gewone verblijfplaats rekening moet worden gehouden met de feitelijke omstandigheden die voor dat begrip bepalend zijn”*¹¹¹.

Deze invulling is er gekomen op basis van zijn eigen rechtspraak met als doel de meest uniforme toepassing te kunnen bereiken. Dit begrip wordt echter in verschillende verordeningen¹¹² gebruikt waardoor het Hof heeft getracht om het begrip gewone verblijfplaats voor al deze verordeningen uit te leggen. Het is nog wachten op uitspraak van het Hof die het begrip invult in de zin van de Erfrechtverordening¹¹³. De invulling van het begrip “laatste gewone verblijfplaats” zal dus verschillen van persoon tot persoon, afhankelijk van de feitelijke omstandigheden. Er moet sprake kunnen zijn van het hebben van een nauwe band met de staat van vestiging maar ook moet er de bedoeling zijn om die band een permanent karakter te geven¹¹⁴. Niet alleen de intentie van de erflater speelt een rol,

¹⁰⁹ Art. 4 Erfrechtverordening.

¹¹⁰ Art. 21, eerste lid Erfrechtverordening en B. VERDICKT, R. ELSERMANS, “Internationale successieplanning na de Erfrechtverordening. Kernpunten en nieuwigheden in negen topics”, *ATF 2016*, afl. 10, 28.

¹¹¹ HvJ 15 september 1994, C-452/93, *Jur. HvJ 1994*, I, 4295; HvJ 13 december 2004, T-251/02, <http://publications.europa.eu>.

¹¹² De Erfrechtverordening, Brussel IIbis Verordening, verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels, ...

¹¹³ B. VERDICKT, “De Europese Erfbelasting verordening als vervolg op de Erfrechtverordening”, *TEP 2017*, nr. 2, 144-145, nr. 24.

¹¹⁴ B. VERDICKT en R. ELSERMANS, “Vernieuwing in het internationaal erfrecht: de Europese Erfrechtverordening”, *Not. Fisc. M. 2016*, afl. 8, 263.

echter ook de nationaliteit van de overledene en de plaats van de erfgoederen op moment van overlijden¹¹⁵.

76. Op dit principe bestaan bij de bevoegdheidsbepaling een aantal uitzonderingen namelijk bij een rechtskeuze, wanneer de erflater buiten de Europese Unie woont en het *forum necessitatis*. Dit heeft tot gevolg dat niet de staat van de laatste gewone verblijfplaats bevoegd zal zijn voor de afhandeling van de nalatenschap en dus ook het opstellen van de Europese Erfrechtverklaring. De bevoegde rechter zal dan deze zijn die volgens de uitzonderingsregels kan worden aangeduid. Daarnaast zijn er ook nog uitzonderingen bij het principe voor het toepasselijke recht.

77. Deze uitzonderingen steunen het doel om een snelle, soepele en efficiënte afhandeling te garanderen.

Onderafdeling 2. Uitzonderingen op het bevoegdheidsprincipe

RECHTSKEUZE

78. In sommige gevallen kan de erflater een rechtskeuze maken. In dit geval kan de overledene kiezen voor zijn nationale erfrecht. Dit zou echter in sommige gevallen een moeilijkere afhandeling van de nalatenschap tot gevolg kunnen hebben. Dit omdat de nationaliteit van de overledene niet altijd overeenstemt met deze van het land van de laatste gewone verblijfplaats waardoor de bevoegde rechter een vreemd recht moet toepassen bij de vereffeningverdeling¹¹⁶. Een forumkeuze door de erflater is niet mogelijk in de Europese Erfrechtverordening. Om het doel van de Erfrechtverordening niet uit het oog te verliezen werden er mogelijkheden voorzien die ervoor dienden te zorgen dat de rechter van het land van de nationaliteit bevoegd zou zijn.

79. Een eerste mogelijkheid die werd voorzien, bestond er voor de erfgenamen (en/of legatarissen) in bijvoorbeeld een forumovereenkomst¹¹⁷ te sluiten. Met deze overeenkomst kunnen de partijen overeenkomen dat de rechter of gerechten van de lidstaat van keuze bevoegd zouden zijn voor elk geschil betreffende de erfopvolging. Dit kan enkel indien de erflater een rechtskeuze had gemaakt en dan kon er slechts voor het land van het toepasselijke recht gekozen worden. De erflater daarentegen kan geen forumkeuze maken¹¹⁸.

De Europese wetgever koos ervoor om de burgers vrijheid te geven maar deze keuzevrijheid was niet onbeperkt. Dit omdat er werd gevreesd dat burgers de keuzevrijheid gingen misbruiken¹¹⁹.

¹¹⁵ Zie overw. 24 Erfrechtverordening.

¹¹⁶ Zie overw. 27 Erfrechtverordening.

¹¹⁷ Art. 5, alinea 1 Erfrechtverordening.

¹¹⁸ E. GOOSSENS en A. L. VERBEKE, "De Erfrechtverordening" in B. ALLEMEERSCH en T. KRUGER (eds.), *Handboek Europees Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, nr. 10, 122.

¹¹⁹ J. DE MEYER, "Erfopvolging krijgt Europese regels", *Juristenkrant* 2012, afl. 254, 3.

WOONPLAATS BUITEN DE EUROPESE UNIE¹²⁰

80. Om aan een aantal gevallen tegemoet te komen waarbij de overledene zijn gewone verblijfplaats zich niet bevindt in een lidstaat van de Europese Unie¹²¹ maar toch goederen heeft binnen de Unie, heeft men een aantal subsidiaire gronden voorzien zodat de Europese rechter toch bevoegd zou zijn. Een aantal voorwaarden moeten voldaan zijn om het Europees land van de ligging van de goederen bevoegd te kunnen verklaren, namelijk

- de erflater heeft de nationaliteit van dat land of
- had zijn vorige gewone verblijfplaats in het land waar de goederen zich bevinden (mag niet langer dan 5 jaar geleden zijn, te rekenen tot het aanhangig maken van de zaak)

81. De goederen moeten zich dus in een Europees land bevinden en de erflater moet de nationaliteit van dat hebben of zijn gewone verblijfplaats. Wanneer op deze manier toch geen Europese rechter bevoegd is, zal de rechter van de ligging bevoegd zijn voor de afhandeling maar enkel voor de goederen die zich op zijn grondgebied bevinden en niet voor de gehele nalatenschap.

FORUM NECESSITATIS¹²²

82. Een derde uitzondering is het *forum necessitatis*. Het gaat hier over een noodforum. Dit is een forum dat maar in uiterste orde toegepast kan worden omdat het onmogelijk of onredelijk zou zijn voor de rechtzoekende om in het buitenland te procederen door de zwakke band¹²³. Artikel 11 van de Erfrechtverordening voorziet in de bevoegdheid van het deelnemende EU-lidstaat waarmee een nauwe band bestaat en dus niet de staat van de laatste gewone verblijfplaats.

Onderafdeling 3. Uitzonderingen op het principe van het toepasselijke recht

83. Het principe voor het toepasselijke recht is, net zoals bij de bevoegdheid, de laatste gewone verblijfplaats van de erflater¹²⁴. Dit werd gezien als een vereenvoudiging ten opzichte van het verleden aangezien vroeger de mogelijkheid bestond dat er meer dan één toepasselijk recht was omdat er toen een opsplitsing werd gemaakt tussen roerende en onroerende goederen¹²⁵. Op dit principe bestaan er echter ook uitzonderingen.

¹²⁰ Art. 10 Erfrechtverordening.

¹²¹ Het kan hier ook gaan over de landen die gebruik hebben gemaakt van hun 'opt in' of 'opt out' recht. Cf. 3 landen hebben gebruikt van hun 'Opt in' en 'Opt out' recht zodat de Erfrechtverordening niet van toepassing is, namelijk het Verenigd-Koninkrijk, Ierland en Denemarken..

¹²² B. VERDICKT en R. ELSERMANS, "Vernieuwing in het internationaal erfrecht: de Europese Erfrechtverordening", *Not.Fisc.M.* 2016, afl. 8, 263.

¹²³ Art. 11 WIPR.

¹²⁴ Art. 21, eerste lid Erfrechtverordening.

¹²⁵ B. VERDICKT, "De Europese erfrechtverordening: een stap vooruit voor het internationaal erfrecht", *TFR* 2016, afl. 508, 766, nr. 17.

RECHTSKEUZE

84. Op basis van artikel 22, eerste lid van de Erfrechtverordening, kan de erflater de keuze maken om het recht van zijn nationaliteit van toepassing te laten worden op de nalatenschap. De nationaliteit is deze die de erflater bezit op het moment van zijn rechtskeuze of op het moment van overlijden.

KENNELIJK NAUWERE BAND

85. Het principe van kennelijk nauwere band is te vinden in het tweede lid van artikel 21 van de Erfrechtverordening, namelijk de zogenaamde ‘escape-clausule’¹²⁶. Wanneer blijkt dat de erflater op het moment van zijn overlijden een nauwere band had met een andere staat dan die van de laatste gewone verblijfplaats, dan is het recht van de staat met die nauwere band van toepassing.

86. Deze clausule mag echter niet gebruikt worden als aanknopingspunt omdat men gewoon moeilijkheden ondervindt bij het vaststellen van de laatste gewone verblijfplaats¹²⁷ en zal er niet toe leiden dat een andere rechter bevoegd zal zijn.

KENNELIJKE ONVERENIGBAARHEID MET DE OPENBARE ORDE VAN HET LAND VAN DE BEVOEGDE RECHTER

87. De exceptie van internationale openbare orde wordt in de Erfrechtverordening omschreven als:

“De toepassing van een bepaling van ongeacht welk bij deze verordening aangewezen recht kan slechts terzijde worden gesteld indien zulks kennelijk onverenigbaar is met de openbare orde (ordre public) van het land van het forum.”¹²⁸

Deze exceptie kan worden opgeworpen indien blijkt dat het recht, dat toepassing vindt op de nalatenschap, een discriminatie bevat en dit op basis van geslacht of religie¹²⁹.

RENVOI

88. Doorverwijzing in artikel 35 van de Erfrechtverordening is slechts mogelijk wanneer op basis van de toepasselijke regels het recht van een derde staat van toepassing is maar enkel wanneer dit niet het gevolg is van een rechtskeuze van de erflater¹³⁰. Dit is mogelijk wanneer de internationale privaatrechtelijke regels van het buitenlandse recht verwijzen naar a) het recht van een lidstaat, of b) het recht van een andere derde staat die zijn eigen recht zou toepassen.

¹²⁶ B. VERDICKT en R. ELSERMANS, “Vernieuwing in het internationaal erfrecht: de Europese Erfrechtverordening”, *Not.Fisc.M.* 2016, afl. 8, 265, nr. 31.

¹²⁷ Overw. 25 Erfrechtverordening.

¹²⁸ Art. 35 Erfrechtverordening.

¹²⁹ B. VERDICKT en R. ELSERMANS, “Vernieuwing in het internationaal erfrecht: de Europese Erfrechtverordening”, *Not.Fisc.M.* 2016, afl. 8, 267, nr. 40.

¹³⁰ Art. 34, tweede lid Erfrechtverordening.

UITERSTE WILSBESCHIKKING EN ERFOVEREENKOMSTEN

89. De toelaatbaarheid en de materiële geldigheid van een uiterste wilsbeschikking wordt bepaald door het recht dat van toepassing zou geweest zijn en dit op het moment van het opstellen van de wilsbeschikking. Wel werd er in het tweede lid van artikel 24 van de Erfrechtverordening voorzien dat de erflater kon kiezen om de materiële geldigheid en toelaatbaarheid van de wilsbeschikking te laten beheersen door het recht dat hij heeft gekozen op basis van artikel 22 van de Erfrechtverordening.

ONROERENDE GOEDEREN, ONDERNEMINGEN OF ANDERE BIJZONDERE CATEGORIEËN VAN GOEDEREN DIE IN EEN LIDSTAAT ONDERWORPEN ZIJN AAN SPECIALE REGELGEVING

90. In artikel 30 van de Erfrechtverordening wordt een afwijkende regeling voorzien voor deze categorieën van goederen. Indien het recht van de staat, waar deze goederen zich bevinden of gelegen zijn, bijzondere regels voorziet, dan zal het recht van deze staat van toepassing zijn¹³¹.

ZAKELIJKE RECHTEN

91. De uitzondering, in artikel 31 van de Erfrechtverordening, wilt in bepaalde gevallen voorkomen dat de erflater zijn zakelijk recht dat hij in een bepaalde lidstaat verliest indien het recht van de lidstaat, waar het zakelijk recht wordt ingeroepen, dit niet kent. Er werd gekozen om dat zakelijk recht, indien noodzakelijk en voor zover mogelijk, in overeenstemming te brengen met een zakelijk recht uit de andere lidstaat dat het meest hierop gelijkt. Hierbij dient er rekening gehouden te worden met de nagestreefde doelstellingen alsook de belangen en rechtsgevolgen¹³².

¹³¹ Het is echter niet de bedoeling hier verder op in te gaan want dit zou ons te ver leiden.

¹³² B. VERDICKT, "De Europese erfrechtverordening: een stap vooruit voor het internationaal erfrecht", *TFR* 2016, afl. 508, 769, nr. 29-31.

Onderafdeling 4. Meest ingrijpende veranderingen

92. Kort samengevat zijn de veranderingen voor de lidstaten de belangrijkste nieuwigheden die de Europese erfrechtverordening heeft ingevoerd¹³³ en zeker niet de Europese Erfrechtverklaring. Deze veranderingen kunnen kort als volgt worden opgesomd:

1. Bevoegdheid: laatste gewone verblijfplaats van de overledene¹³⁴
2. Universele toepassing¹³⁵
3. Toepasselijke recht: recht van de laatste gewone verblijfplaats¹³⁶
4. Rechtskeuze door de overledene¹³⁷
5. Toepassingsgebied van het toepasselijke recht¹³⁸: het aangewezen recht door artikel 21 of 22 slaat in beginsel op de gehele nalatenschap en is dus breder dan in het WIPR
6. Uiterste wilsbeschikkingen en erfovereenkomsten: de geldigheid van de beschikking of overeenkomst zal bepaald worden door het toepasselijke recht dat door de verordening zou worden aangewezen indien de erflater geen beschikking of overeenkomst had opgesteld¹³⁹.

Deze zes wijzigingen kunnen gezien worden als nieuwigheden die een grote verandering teweeg kunnen brengen bij de afhandeling van internationale nalatenschappen¹⁴⁰.

¹³³ N. GEELHAND DE MERXEM, "Le nouveau droit international privé en matière de successions: déjà utile?", *Rev.not.b.* 2013, afl. 3076, 463, nr. 2.

¹³⁴ Art. 4 Erfrechtverordening.

¹³⁵ Art. 20 Erfrechtverordening.

¹³⁶ Art. 21, eerste lid Erfrechtverordening.

¹³⁷ Art. 22 Erfrechtverordening.

¹³⁸ Art. 23 Erfrechtverordening.

¹³⁹ Art. 24 en 25 Erfrechtverordening.

¹⁴⁰ N. GEELHAND DE MERXEM, "Le nouveau droit international privé en matière de successions: déjà utile?", *Rev.not.b.* 2013, afl. 3076, 463-471, nr. 2-9.

HOOFDSTUK 2. DE EUROPESE ERFRECHTVERKLARING¹⁴¹

Afdeling 1. Doel van de Europese Erfrechtverklaring

Onderafdeling 1. Doel van de invoering

93. Het doel van de Europese Unie was het bevorderen van de afwikkeling van nalatenschappen¹⁴² in de verschillende lidstaten van de Europese Unie¹⁴³. Om dit doel te kunnen bereiken was er een vereenvoudiging nodig van de administratieve rompslomp die erfgenamen, legatarissen, executeurs-testamentair en beheerders van de nalatenschap ondervonden bij de afhandeling van een nalatenschap¹⁴⁴. Overweging 7 van de Erfrechtverordening zegt: *“de goede werking van de interne markt moet worden vergemakkelijkt door het wegnemen van de belemmeringen voor het vrije verkeer van personen die thans moeilijkheden ondervinden om hun rechten te doen gelden in het kader van een erfopvolging met grensoverschrijdende gevolgen (...)”*.

Hieruit kan men concluderen dat het moet gaan over een nalatenschap met internationale elementen¹⁴⁵. Een instrument dat kan helpen bij het bereiken van dit doel was de Europese Erfrechtverklaring.

Onderafdeling 2. Wie kan er gebruik van maken?

94. Artikel 63, lid 1 van de Europese Erfrechtverordening zegt: *“De erfrechtverklaring is bestemd voor erfgenamen, rechtstreeks tot de nalatenschap gerechtigde legatarissen en voor executeurs-testamentair of beheerders van de nalatenschap, die zich in een andere lidstaat dienen te beroepen op hun hoedanigheid of de daaraan verbonden rechten en/of bevoegdheden dienen aan te tonen.”*. Het staat dus niet aan iedereen open om hiervan gebruik te maken.

Onderafdeling 3. Waarvoor wordt het gebruikt?

95. Zowel artikel 62, eerste lid als artikel 63 van de Erfrechtverordening geven aan dat dit instrument grensoverschrijdend kan gebruikt worden. Dit wil zeggen in alle lidstaten.

¹⁴¹ Voor de afdelingen 5 en 6 werd er vooral gebruik gemaakt van E. GOOSSENS, “DEEL I. DOELSTELLING, PROCEDURE EN INHOUD” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Morsel, Intersentia, 2016, 47-156.

¹⁴² S. VAN DEN HOVE D'ERTSENRYCK, “Een praktische kijk op de Europese erfrechtverklaring”, *Notariaat* 2016, afl. 3-4, 1. Zie ook overw. 67 Erfrechtverordening.

¹⁴³ 3 landen hebben gebruikt van hun ‘Opt in’ en ‘Opt out’ recht zodat de Erfrechtverordening niet van toepassing is, namelijk het Verenigd-Koninkrijk, Ierland en Denemarken.

¹⁴⁴ Voorstel (Comm.) voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad nr. COM(2009)154 def., 14 oktober 2009 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijk recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van de beslissingen en authentieke akte op het gebied van de erfopvolging en betreffende de instelling van de Europese erfrechtverklaring, COM(2009) 154 def. - 2009/0157 (COD), 14, nr. 33. (later: Toelichting Commissie)

¹⁴⁵ A. M. STEEGMANS, “De Erfrechtverordening: enkele praktische tips voor de notaris” in BAEL, J. (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat deel 28*, Brugge, die Keure, 2016, 135, nr. 12.

96. Artikel 63, tweede lid van de Erfrechtverordening schrijft:

“De erfrechtverklaring kan met name worden gebruikt om het bewijs te leveren van een of meer van het volgende:

a) de rechtspositie en/of de rechten van alle erfgenamen en, in voorkomend geval, alle legatarissen die in de erfrechtverklaring worden genoemd, alsmede hun erfdeel of legaat;

b) de toewijzing van een bepaald goed of bepaalde goederen van de nalatenschap aan de erfgenamen of, in voorkomend geval, de legatarissen die in de erfrechtverklaring worden genoemd;

c) de bevoegdheden van de in de erfrechtverklaring genoemde executeur-testamentair of beheerder van de nalatenschap.”.

Het toepassingsgebied is niet beperkt tot deze opsomming¹⁴⁶. De verklaring kan daarnaast bijvoorbeeld ook gebruikt worden voor de inschrijving van het goed in het voorziene register van dat land, indien dit wordt toegelaten door datzelfde land.

Afdeling 2. Toepassingsgebied

Onderafdeling 1. Materieel toepassingsgebied

97. Om te weten in welke nalatenschappen de Europese Erfrechtverklaring toepassing kan vinden, moet er gekeken worden naar het toepassingsgebied van deze verordening. Zoals eerder al werd aangehaald, moet het gaan over de erfopvolging¹⁴⁷ in internationale nalatenschappen. Dit wil zeggen een nalatenschap die geen uitwerking heeft in slechts één land maar waarbij elementen aantonen dat verschillende landen betrokken zijn en er dus aanknopingspunten zijn met meer dan één land¹⁴⁸.

98. Het begrip erfopvolging wordt gedefinieerd in de verordening om tot een zo groot mogelijke uniforme toepassing te komen en uit de definitie blijkt dat het zowel gaat over wettelijke als over testamentaire erfopvolging¹⁴⁹. Het gaat dus over alle burgerrechtelijke aspecten van erfopvolging in de nalatenschap van een overleden persoon¹⁵⁰.

99. Daarnaast zijn er in artikel 1 van de Erfrechtverordening een aantal onderwerpen uitgesloten. Het eerste lid van dit artikel zegt dat de verordening niet van toepassing is op fiscale zaken, douanezaken en administratiefrechtelijke zaken. Ook werd er in lid 2 van datzelfde artikel een lijst

¹⁴⁶ De ruimere toepassing van de Europese Erfrechtverklaring kan afgeleid worden uit het gebruik van de bewoording “met name”.

¹⁴⁷ Art. 1 Erfrechtverordening.

¹⁴⁸ C. CASTELEIN, “De impact van de Europese Erfrechtverordening op de afwikkeling van een grensoverschrijdende nalatenschap in België” in R. BARBAIX en N. CARETTE (eds.), *Tendensen Vermogensrecht 2015*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 116-117.

¹⁴⁹ Zie Toelichting Commissie, p.5 en art. 3, eerste lid, punt a) Erfrechtverordening.

¹⁵⁰ Zie overw. 9 Erfrechtverordening.

opgenomen met materies die specifiek uitgesloten zijn van het toepassingsgebied, zoals bijvoorbeeld schenkingsrecht en de aard van zakelijke rechten en de inschrijving van rechten op onroerende en roerende zaken in een register.

Onderafdeling 2. Ruimtelijk toepassingsgebied

100. De Europese Erfrechtverordening is van toepassing op alle landen met uitzondering van Denemarken, het Verenigd Koninkrijk en Ierland. Deze drie landen hebben ervoor gekozen om hun 'opt in' en 'opt out' recht te gebruiken. Dit heeft tot gevolg dat er geen Europese Erfrechtverklaring kan worden bekomen in deze drie landen¹⁵¹.

101. Voor deze drie landen is er een bijzonder regime voorzien in het Europees recht. Het recht dat gaat over bepaalde materies (zoals het hoofdstuk waaronder IPR valt of asiel en migratie) is niet van toepassing in Denemarken. Wel zijn er met dit land voor bepaalde onderwerpen aparte verdragen gesloten zodat bepaalde regels wel van toepassing zijn. Dit dient per verordening afzonderlijk bekeken te worden. Ierland en het Verenigd Koninkrijk vallen onder nog een ander regime. Zij beslissen telkens of ze deel willen nemen aan een bepaald instrument. Aan de meeste instrumenten nemen zij echter wel deel¹⁵².

Onderafdeling 3. Formeel toepassingsgebied

102. Ongeacht of het recht van een lidstaat dan wel van een niet-lidstaat wordt aangewezen, zullen de regels van deze verordening altijd moeten worden toegepast¹⁵³. Het gaat hier over een universeel formeel toepassingsgebied¹⁵⁴.

Onderafdeling 4. Temporeel toepassingsgebied

103. De Verordening is slechts van toepassing op nalatenschappen die zijn opengevallen op of na 17 augustus 2015 (art. 83, eerste lid Erfrechtverordening). Er kan dus slechts een Europese Erfrechtverklaring worden opgesteld voor de nalatenschappen van personen die op of na deze datum zijn overleden.

¹⁵¹ S. BERTE en V. DE BACKER, "De dood kent geen grenzen. De Europese Erfrechtverordening in 19 casussen", *Not.Fisc.M.* 2016, afl. 6, 187.

¹⁵² T. Kruger, J. Verhellen, "DEEL I. ALGEMEEN DEEL Hoofdstuk 2. Bronnen van het internationaal privaatrecht" in T. Kruger, J. Verhellen, *Internationaal privaatrecht. De essentie*, Brugge, die Keure, 2016, 24-25.

¹⁵³ Art. 25 Erfrechtverordening.

¹⁵⁴ B. VERDICKT, R. ELSERMANS, "Reserve en wilsvrijheid onder de Erfrechtverordening", *Not.Fisc.M.* 2016, afl. 2, 67.

Afdeling 3. Karakteristieken

Onderafdeling 1. Gebruik in andere lidstaten

104. Zoals al werd uitgelegd, duiden de artikelen 62, eerste lid en 63, eerste lid op het feit dat een Europese Erfrechtverklaring uitgegeven in de ene lidstaat ook kan gebruikt worden in andere lidstaten.

De Europese Erfrechtverklaring kan dus slechts worden afgegeven aan de aanvrager wanneer deze bewijst dat het de bedoeling is om de verklaring te gebruiken in een andere lidstaat dan deze waar hij werd aangevraagd¹⁵⁵. Dit heeft niet tot gevolg dat het enkel in die lidstaat kan worden gebruikt. Het kan worden gebruikt in alle lidstaten maar ook in derde staten¹⁵⁶. Maar dit wil niet zeggen dat de rechtsgevolgen altijd hetzelfde zullen zijn. Dit is afhankelijk van de nationale wetgeving en of er nog een internationaal verdrag bestaat tussen de derde en het land van afgifte¹⁵⁷. De derde staat beslist zelf welke waarde zij geven aan de verklaring tenzij er dus een internationaal verdrag tussen hen is.

Onderafdeling 2. Niet-verplicht karakter

105. De Europese Erfrechtverklaring komt niet in de plaats van de bestaande nationale instrumenten¹⁵⁸. Dit is het gevolg van het facultatieve karakter van de Erfrechtverklaring¹⁵⁹. Dit wil zeggen dat de burgers zelf kunnen kiezen welk instrument zij het best van toepassing vinden op hun geval. Daartegenover staat wel dat, indien een burger kiest om gebruik te maken van de Europese Erfrechtverklaring, hij niet verplicht kan worden het nationale instrument te gebruiken. En dit door de staat waar hij het bewijs moet leveren van zijn hoedanigheid.

Afdeling 4. Aanvraag

Onderafdeling 1. Bevoegde autoriteit

106. Vooraleer er echter gekeken kan worden naar de bevoegde autoriteit moet er geweten zijn in welke lidstaat de erfrechtverklaring mag worden afgegeven. Artikel 64 verwijst naar het land dat bevoegd is op basis van artikel 4, artikel 7, artikel 10 of artikel 11 van de Erfrechtverordening. Hiervoor dient er dus gekeken te worden naar de bevoegdheidsgronden van de Erfrechtverordening (ZIE DEEL 2. DE EUROPESE ERFRECHTVERKLARING IN HET EUROPESE SYSTEEM, HOOFDSTUK 1. DE EUROPESE ERFRECHTVERORDENING).

¹⁵⁵ A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n°650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 709.

¹⁵⁶ Niet-EU lidstaten, Denemarken, Verenigd Koninkrijk en Ierland.

¹⁵⁷ A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n°650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 718.

¹⁵⁸ S. BERTE, V. DE BACKER, "De dood kent geen grenzen. De Europese Erfrechtverordening in 19 casussen", *Not.Fisc.M. 2016*, afl. 6, 197.

¹⁵⁹ Art. 62, tweede en derde lid Erfrechtverordening.

107. Ook de aanknopingsfactor voor het toepasselijke recht is de gewone verblijfplaats op moment van overlijden¹⁶⁰. Nogmaals bestaan hierop uitzonderingen maar ook hiervoor kan verwezen worden naar bovenstaand hoofdstuk.

108. Nadat men weet welk land bevoegd is voor de afgifte, moet men weten naar welke autoriteit er gestapt moet worden voor de aanvraag en afgifte. De Erfrechtverordening regelt echter niks over welke autoriteit van de aangewezen lidstaat nu bevoegd is voor de afgifte van de Europese Erfrechtverklaring. Het is aan de nationale overheden zelf om te beslissen wie al dan niet bevoegd is¹⁶¹ voor het opstellen van de Europese Erfrechtverklaring. Deze keuze is evenwel niet onbeperkt. Artikel 64 van de verordening legt op dat het moet gaan om een gerecht, in de zin van artikel 3, lid 2¹⁶² of een andere autoriteit die krachtens het nationale recht bevoegd is om erfrechtzaken te behandelen.

109. De beslissing tot aanstelling van de bevoegde nationale autoriteit dient meegedeeld te worden aan de Commissie waarna dit zal verschijnen in het *Publicatieblad*¹⁶³. Er werd verwacht dat er een gelijkstelling ging komen tussen de beide instrumenten en dat de afgifte van de Europese Erfrechtverklaring ging komen te liggen bij de autoriteit die bevoegd is voor de afgifte van het nationaal erfrechtcertificaat¹⁶⁴.

110. In België is het de notaris die exclusief bevoegd¹⁶⁵ is voor het opstellen van de Europese Erfrechtverklaring¹⁶⁶. De notaris zal deze dus moeten opstellen en afgeven aan de verzoekers. De notaris aanduiden als bevoegde autoriteit was geen onbezonnen keuze van de overheid. Artikel 1240bis, §3 zegt:

“De belanghebbende heeft de vrije keuze om zich te wenden tot de in paragraaf 1, eerste lid, bedoelde ontvanger of de notaris. In de gevallen waarin de erfenis van de overledene niet uitsluitend wordt vererfd overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 718 tot 755, in geval van bestaan van onbekwame erfopvolgers of indien er sprake is van een uiterste

¹⁶⁰ E. GOOSSENS, “DEEL I. DOELSTELLING, PROCEDURE EN INHOUD” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsels, Intersentia, 2016, 110, nr. 220.

¹⁶¹ Zie overw. 70 Erfrechtverordening.

¹⁶² “Elke gerechtelijke autoriteit en alle andere autoriteiten en juridische beroepsbeoefenaren met bevoegdheid in een erfrechtzaak, die rechterlijke functies vervullen of handelen krachtens volmacht van, of onder toezicht van, een gerechtelijke autoriteit, voor zover dergelijke autoriteiten en juridische beroepsbeoefenaren waarborgen bieden wat betreft onpartijdigheid en het horen van partijen, en voor zover hun beslissingen overeenkomstig het recht van de lidstaat waar zij gevestigd zijn: a) vatbaar zijn voor een rechtsmiddel ten overstaan van een gerechtelijke autoriteit of voor toetsing door een zodanige autoriteit, en b) dezelfde rechtskracht en dezelfde werking hebben als een beslissing van een gerechtelijke autoriteit over dezelfde aangelegenheid.”

¹⁶³ Art. 78 Erfrechtverordening.

¹⁶⁴ E. GOOSSENS, “DEEL I. DOELSTELLING, PROCEDURE EN INHOUD” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsels, Intersentia, 2016, 112, nr. 224 en gelijkaardig B. REINHARTZ, “Certificat successoral européen” in U. BERGQUIST, D. DAMASCELLI, R. FRIMSTON, P. LAGARDE, F. ODERSKY EN B. REINHARTZ (eds.), *Commentaire du règlement européen sur les successions*, Parijs, Dalloz, 2015, 225.

¹⁶⁵ E. GOOSSENS, “De materieelrechtelijke implicaties van de Europese Erfrechtverordening”, *TEP* 2015, 302-303, nr. 35-36.

¹⁶⁶ S. BERTE en V. DE BACKER, “De dood kent geen grenzen. De Europese Erfrechtverordening in 19 casussen”, *Not.Fisc.M.* 2016, afl. 6, 186.

wilsbeschikking, een contractuele erfstelling of een huwelijkscontract in hoofde van de overledene is alleen de notaris bevoegd om een akte of een attest van erfopvolging af te leveren.”.

Het gaat hier dus over de exclusieve bevoegdheid van meer complexe nalatenschappen. Nalatenschappen met grensoverschrijdende elementen kunnen worden gezien als complexer¹⁶⁷ aangezien er zowel kennis moet zijn van het internationaal privaatrecht als van het buitenlands erfrecht¹⁶⁸.

111. Zowel Nederland, Frankrijk, Duitsland als België hebben gezorgd voor een gelijkstelling van de bevoegde persoon maar bij deze laatste dient een nuance gemaakt te worden daar er in België twee soorten certificaten bestaan, namelijk een akte en een attest van erfopvolging. De afgifte van de Europese Erfrechtverklaring werd bij de notaris gelegd en niet bij de ontvanger van het successiekantoor (= afgifte van een attest van erfopvolging). Dit omdat er bij complexe erfopvolgingen geen keuzerecht¹⁶⁹ bestaat en een erfopvolging met grensoverschrijdende elementen kan gezien worden als zeer complex¹⁷⁰. Het is dus een gedeeltelijke gelijkstelling tussen de bevoegde entiteiten.

Onderafdeling 2. Aanvraaggerechtigde(n)

112. Uit de overwegingen van de Erfrechtverordening blijkt dat de Europese Erfrechtverklaring slechts kan worden afgegeven indien hiervoor een verzoek is ingediend¹⁷¹. Artikel 65, 1e lid *juncto* 63, 1e lid Erfrechtverordening geeft de opsomming weer van de personen die gerechtigd zijn een aanvraag te doen tot Europese Erfrechtverklaring, namelijk: de erfgenamen, de rechtstreeks tot de nalatenschap gerechtigde legatarissen, de executeurs-testamentair en de beheerders van de nalatenschap. Deze begrippen mogen niet op basis van nationale betekenis worden ingevuld maar wel op basis van de Europese wetgeving en rechtspraak¹⁷².

¹⁶⁷ E. GOOSSENS, “De materieelrechtelijke implicaties van de Europese Erfrechtverordening”, *TEP* 2015, 302.

¹⁶⁸ E. GOOSSENS en A.-L. VERBEKE, “De Europese Erfrechtverordening” in G. VAN CALSTER (ed.), *Themis Internationaal privaatrecht*, 76, Brugge, die Keure, 2012, 105, nr. 1.

¹⁶⁹ Art. 1240*bis*, § 3 BW.

¹⁷⁰ E. GOOSSENS, “De materieelrechtelijke implicaties van de Europese Erfrechtverordening”, *TEP* 2015, 302, nr. 35.

¹⁷¹ Overw. 72 Erfrechtverordening en A. DUTTA, “The European Certificate of Succession: A New European Instrument between Procedural and Substantive Law.”, *IJPL* 2015, 44.

¹⁷² J. DE MEYER, “Erfopvolging krijgt Europese regels”, *Juristenkrant* 2012, afl. 254, 3; T. KRUGER en J. VERHELLEN, “Hoofdstuk 3. Begrippen in het internationaal privaatrecht” in T. KRUGER en J. VERHELLEN, *Internationaal privaatrecht. De essentie*, Brugge, Die Keure / La Charte, 2016, 44; A. DUTTA, “The European Certificate of Succession: A New European Instrument between Procedural and Substantive Law.”, *IJPL* 2015, 44 en E. GOOSSENS en A. L. VERBEKE, “De procedurele aspecten van de Europese erfrechtverklaring” in B. ALLEMEERSCH en T. KRUGER (eds.), *Handboek Europees Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 277.

113. De autonome interpretatie van begrippen wordt afgeleid uit verscheidene arresten van het Hof van Justitie¹⁷³. De interpretatie, van begrippen waarvoor voor de vaststelling en draagwijdte niet uitdrukkelijk naar het recht van de lidstaten wordt verwezen, moet een eenvormige toepassing van het Europees recht en het beginsel van gelijke behandeling garanderen en dit rekening houdend met de context en doel van de bepaling.

De begrippen zelf worden niet uitgelegd in de Erfrechtverordening. Het is dus aan het Hof om de precieze uitlegging van deze begrippen te geven en zo te zorgen voor een uniforme toepassing in de verschillende lidstaten. Tot op heden is het nog altijd wachten op deze rechtspraak. Het ontbreken van deze rechtspraak wijst er op, dat tot op de dag van vandaag, nog geen discussies zijn ontstaan over de juiste invulling en dat deze in de meeste lidstaten zeer uniform wordt geïnterpreteerd.

114. Het gaat over een limitatieve opsomming in de wet. Anderen, dan deze die opgesomd zijn, kunnen dus geen aanvraag tot afgifte van een erfrechtverklaring doen. Dit wil zeggen dat schuldeisers hier geen beroep op kunnen doen. Ook niet wanneer het gaat over schuldeisers van de erfgenamen of van de nalatenschap¹⁷⁴.

Onderafdeling 3. Vereiste informatie

115. Opdat een aanvraag geldig is, dient er door de autoriteit nagegaan te worden of de aanvraag alle vereiste gegevens bevat. Artikel 65, derde lid Erfrechtverordening heeft hiervoor voorzien in een duidelijke en exhaustieve opsomming van de vereiste gegevens. Dit moet zorgen voor een uniforme toepassing en vermijdt verschillen van inhoud en interpretatie. Men streeft naar een zo gelijk mogelijke toepassing in de verschillende lidstaten. Deze toepassing wordt licht getemperd omdat deze een grote last zou kunnen meebrengen voor de aanvrager. Het gaat enkel over de informatie bekend voor de aanvrager en die de autoriteit nodig heeft om de juistheid van de informatie te controleren die men wenst op te nemen in de Erfrechtverklaring. De aanvraag dient alle documenten te bevatten die hiervoor nodig zijn. Hetzij het originele document, hetzij afschriften die dienen om de echtheid te kunnen vaststellen.

116. Hieronder wordt kort ingegaan op welke gegevens dienen worden opgenomen in de aanvraag en die werden opgesomd in artikel 65, derde lid van de verordening.

¹⁷³ Zie onder andere *Seattle Genetics* (C-471/14, EU:C:2015:659, punt 23), *Axa Belgium* (C-494/14, EU:C:2015:692, punt 21) en *Brüstle* (C-34/10, EU:C:2011:669, punt 25).

¹⁷⁴ E. GOOSSENS en A. L. VERBEKE, "De procedurele aspecten van de Europese erfrechtverklaring" in B. ALLEMEERSCH en T. KRUGER (eds.), *Handboek Europees Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 279.

De aanvrager

117. b) van datzelfde artikel bepaalt de gegevens die nodig zijn om de aanvrager te kunnen identificeren en indien toepasselijk somt c) op welke gegevens dienen vermeld te worden indien er sprake is van vertegenwoordiging van de aanvrager. Daarnaast dient de aanvrager ook te vermelden op welke gronden hij/zij zijn aanvraag steunt¹⁷⁵.

118. Daarnaast zegt e) van datzelfde artikel dat ook de gegevens van andere mogelijke rechthebbenden, die tot de nalatenschap komen door een uiterste wilsbeschikking en/of volgens de wet, dienen worden opgenomen in de aanvraag.

De erflater

119. Onder a) van dat artikel is te vinden welke gegevens over de identiteit van de erflater in de aanvraag dienen opgenomen te worden. Het gaat over de naam (bij geboorte), voornaam (of meerdere indien er meer dan één voornaam werd gegeven), geslacht, geboorteplaats en -datum, burgerlijke staat, nationaliteit, identificatienummer, adres op het tijdstip van overlijden, datum en plaats van overlijden. Datum en plaats van overlijden zijn ook noodzakelijk voor het bepalen van de bevoegdheid en het toepasselijke recht.

De devolutie¹⁷⁶

120. Ook is het noodzakelijk dat dient vermeld te worden of er al dan niet een testament is opgesteld door de erflater. Er kan sprake zijn van wettelijke devolutie of testamentaire vererving. Op deze manier kan ieders aandeel uit het document worden afgeleid wat zeker noodzakelijk voor de verdeling van de bankrekeningen.

Overige

121. Evenzeer dient de aanvraag informatie te bevatten omtrent de (voormalige) echtgeno(o)t(e) of partner van de erflater en een eventueel huwelijkscontract of een samenwoningsovereenkomst (te vinden onder d) en j). Daarnaast dienen de contactgegevens van het gerecht of de andere bevoegde autoriteit, die de erfopvolging heeft behandeld, te worden vermeld indien toepasselijk wanneer er een verklaring tot verwerping of aanvaarding van de nalatenschap is gebeurd. Drie belangrijke gegevens die men niet mag vergeten zijn

- het doel¹⁷⁷ waarom men de erfrechtverklaring aanvraagt (f))
- een verklaring waarin de aanvrager aangeeft dat bij zijn weten de te staven elementen niet worden aangevochten en dus deel uitmaken van een geschil en

¹⁷⁵ Art. 65, derde lid, h) Erfrechtverordening.

¹⁷⁶ Art. 65, derde lid, i) Erfrechtverordening

¹⁷⁷ Art. 63 Erfrechtverordening.

- alle informatie de aanvrager dienstig acht.

122. Het vermelden van het beoogde doel is noodzakelijk zodat de autoriteit duidelijk kan afbakenen welke gegevens de aanvraag¹⁷⁸ concreet moet bevatten maar het doel bepaalt ook de uiteindelijke Erfrechtverklaring zelf¹⁷⁹. Dit doel kan zijn:

- “de rechtspositie en/of de rechten van alle erfgenamen en, in voorkomend geval, alle legatarissen die in de erfrechtverklaring worden genoemd, alsmede hun erfdeel of legaat;*
- de toewijzing van een bepaald goed of bepaalde goederen van de nalatenschap aan de erfgenamen of, in voorkomend geval, de legatarissen die in de erfrechtverklaring worden genoemd;*
- de bevoegdheden van de in de erfrechtverklaring genoemde executeur-testamentair of beheerder van de nalatenschap.”*

Voor de vrijgave van banktegoeden zal puntje a) het doel omschrijven waarvoor de Erfrechtverklaring onder meer zou gebruikt worden.

123. Bij de aanvraag van de Erfrechtverklaring kan er gebruik gemaakt worden van een standaardformulier maar dit is evenwel niet verplicht. Dit is echter wel aangeraden aangezien de aanvrager de juiste gegevens moet overdragen aan de bevoegde autoriteit zodat er een geldige aanvraag tot stand kan komen en dit formulier weergeeft welke gegevens dit dienen te zijn.

124. Voor de circulatie van de voorgelegde documenten te verbeteren, heeft de Europese wetgever een nieuwe verordening¹⁸⁰ gestemd. Hiermee is het de bedoeling om elke vorm van legalisatie af te schaffen die voornamelijk rust op de documenten van de burgerlijke stand die tussen de lidstaten circuleren en zal in werking treden op 16 februari 2019¹⁸¹. Daarnaast werden ook meertalige modelformulieren ingevoerd, die aan de openbare documenten worden aangehecht en kunnen dienen als vertaalhulp waardoor vertalingen van de documenten minder nodig zijn. Het gaat hier echter wel alleen de verificatie van de authenticiteit van de handtekening van de ambtenaar. De controle van de inhoud van de documenten vallen buiten het toepassingsgebied van legalisatie¹⁸². Het zou echter de voorlegging van documenten, door de betrokken personen, moeten vergemakkelijken.

¹⁷⁸ E. GOOSSENS, “De afgifte van de Europese erfrechtverklaring: een draaiboek voor de notaris”, *Notamus* 2015, 43.

¹⁷⁹ B. REINHARTZ, “Certificat successoral européen” in U. BERGQUIST, D. DAMASCELLI, R. FRIMSTON, P. LAGARDE, F. ODERSKY EN B. REINHARTZ (eds.), *Commentaire du règlement européen sur les successions*, Parijs, Dalloz, 2015, 228, 232.

¹⁸⁰ VERORDENING EP en RAAD 2016/1191 van 6 juli 2016 inzake de bevordering van het vrije verkeer van burgers door vereenvoudigde overlegging van bepaalde openbare documenten in de Europese Unie, Pb.L. 26 juli 2016, afl. 200, 1-136.

¹⁸¹ Art. 1 en 27 van de Verordening.

¹⁸² T. EVRARD, “De legalisatie van buitenlandse documenten van burgerlijke stand: een tegengestelde evolutie. Deel 1: Het legalisatieprincipe.”, *T.Vreemd*. 2017, nr. 3, 275-276.

Onderafdeling 4. Behandeling

ONDERZOEK DOOR DE OVERHEID

125. De waarborgen die kunnen gegeven worden qua controle verschillen van lidstaat tot lidstaat. Dit is het gevolg van de vrije keuze van de lidstaten tot aanduiding van de bevoegde autoriteit voor het afgeven van de Erfrechtverklaring. Rechters, notarissen en administratieve autoriteiten beschikken over verschillende mogelijkheden wat betreft onderzoek en controle. Deze interpretatie zou leiden tot verschillende behandelingen in de verschillende lidstaten en dit was juist één van de zaken die men wou voorkomen. De Europese wetgever beseftte dat dit een probleem kon worden en er werd beslist om aan alle bevoegde autoriteiten dezelfde procedure tot behandeling op te leggen¹⁸³.

126. Daarnaast werden ook minima opgelegd voor het verifiëren van de aangereikte informatie door de aanvrager. De wetgever regelt niet alles, maar louter de belangrijkste zaken. De details dienen geregeld te worden door de lidstaten zelf. Hierdoor kunnen de lidstaten dit afstemmen op de bevoegde autoriteit in hun land zelf¹⁸⁴. Het is niet aan de autoriteit om passief te wachten en enkel maar te controleren op basis van de documenten die geleverd werden. Er wordt uitgegaan van een actieve bevoegde autoriteit. Deze stuurt zelf de behandeling en de controle van de gegevens¹⁸⁵. De bevoegde autoriteit voor de afgifte onderzoekt de door de aanvrager verstrekte gegevens, verklaringen, stukken en andere bewijzenstukken. Dit doet hij/zij uit eigen beweging en door de onderzoeken die haar zijn opgelegd of toegestaan in de nationale wetgeving. Er kan ook aan de aanvrager verzocht worden de bewijzen voor te leggen die men nodig acht¹⁸⁶. De onderzoeksbevoegdheden van de autoriteit zijn niet beperkt tot de opsomming van artikel 66, eerste tot vijfde lid Erfrechtverordening. Indien het nationale recht andere bevoegdheden aanreikt, mag men zich hier ook op beroepen¹⁸⁷.

127. Om ervoor te zorgen dat de belangen van alle partijen in de behandeling betrokken worden, dient de autoriteit verplicht contact op te nemen met elke andere rechthebbende om de aangevoerde informatie te controleren op zijn juistheid. Dit is een verplichting opgelegd door de Europese wetgever en dient te gebeuren in de loop van de behandeling¹⁸⁸.

¹⁸³ E. GOOSSENS en A. L. VERBEKE, "De procedurele aspecten van de Europese erfrechtverklaring" in B. ALLEMEERSCH en T. KRUGER (eds.), *Handboek Europees Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 279.

¹⁸⁴ A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n°650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 747.

¹⁸⁵ A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n°650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 746.

¹⁸⁶ Art. 66, eerste lid Erfrechtverordening.

¹⁸⁷ A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n°650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 749.

¹⁸⁸ Art. 66, vierde lid Erfrechtverordening.

INFORMATIE UIT ANDERE LIDSTATEN

128. Artikel 65, vijfde lid van de Erfrechtverordening zegt dat:

“Voor de toepassing van dit artikel verschaft de bevoegde autoriteit van een lidstaat de autoriteit van afgifte van een andere lidstaat, op haar verzoek, de informatie uit met name het kadaster, de registers van de burgerlijke stand en de registers waarin documenten en feiten die betrekking hebben op de erfopvolging of op het huwelijksvermogensstelsel of equivalent vermogensstelsel van de erflater zijn opgenomen, mits de bevoegde autoriteit volgens het nationaal recht die informatie aan een andere nationale autoriteit zou mogen verschaffen.”

Doordat de grensoverschrijdende aspecten het complexer en moeilijker maken om al deze gegevens te controleren, is deze verplichting een welgekomen geschenk voor de autoriteiten.

129. In sommige landen is er evenwel een beperking en mogen bepaalde registers slechts geraadpleegd worden door personen met een rechtmatig belang. Dit is eenvoudig op te lossen daar de buitenlandse autoriteiten hierover beschikken¹⁸⁹ anders zou er teniet worden gedaan aan het doel van de Erfrechtverordening en overweging 68 hiervan. Voor het opzoeken van testamenten kan er verwezen worden naar ARERT¹⁹⁰. Dit is een samenwerking tussen verschillende landen¹⁹¹ waardoor het ene land, via een aangewezen orgaan, opzoekingen kan verrichten in de centrale testamentregisters van het andere land. In België kan dit via de KFBN¹⁹². Dit is echter alleen voor testamenten.

In België kan bijvoorbeeld het kadaster online worden geraadpleegd via onder andere het adres van het onroerend goed maar dit vereist geen rechtmatig belang. Voor de registers van de Burgerlijke Stand¹⁹³ daarentegen werd er een specifieke regeling voorzien in artikel 45 van het Burgerlijk Wetboek¹⁹⁴. Uittreksels kunnen aan iedereen worden afgegeven waar daarentegen afschriften slechts aan specifiek opgesomde personen¹⁹⁵. De familierechtbank kan echter wel toestaan, dat mensen met een familiaal, wetenschappelijk of een ander wettig belang, om bepaalde opzoekingen te laten

¹⁸⁹ H. M. VAN ERP, “De Europese erfrechtverklaring”, *WPNR* 2014, 602.

¹⁹⁰ Association du Réseau Européen des Registres Testamentaires.

¹⁹¹ Onder andere België, Luxemburg, Malta, Zwitserland, Spanje, Frankrijk en Rusland.

¹⁹² S. VAN DEN HOVE D'ERTSENRYCK, “Een praktische kijk op de Europese erfrechtverklaring”, *Notariaat* 2016, afl. 3-4, 5, nr. 21.

¹⁹³ Bv. Frankrijk: *Archives du Pas-de-Calais*

¹⁹⁴ F. SCHRAM, “De verhouding tussen de toegang tot de registers en akten van de burgerlijke stand en het algemene openbaarheidsregime: eindelijk duidelijkheid?”, *T.Gem.* 2003, nr. 3, 189-190.

¹⁹⁵ Art. 45, §1, tweede lid: “Alleen de openbare overheden, de persoon op wie de akte betrekking heeft, zijn echtgenoot of overlevende echtgenoot, zijn wettelijke vertegenwoordiger, zijn bloedverwanten in de opgaande lijn of nederdalende lijn, zijn erfgenamen, hun notaris en hun advocaat kunnen een eensluidend afschrift verkrijgen van een akte van de burgerlijke stand die minder dan honderd jaar oud is, dan wel een uittreksel uit de akte met de afstamming van de personen op wie de akte betrekking heeft.”

verrichten. Dit is dus afhankelijk van het te raadplegen register. In Nederland kan het Huwelijksgoederenregister kosteloos en online worden ingekeken¹⁹⁶.

De vraag of een lidstaat kan weigeren om gegevens over te dragen, en ook hiermee gepaard gaande de vraag naar aansprakelijkheid, is door het Hof van Justitie nog niet beantwoord¹⁹⁷.

Afdeling 6. Afgifte

Onderafdeling 1. Algemeen

130. Zodra de gegevens, die opgelegd werden door de verordening volgens het toepasselijke recht, vaststaan, kan er overgegaan worden tot de afgifte van de Erfrechtverklaring¹⁹⁸. De verordening somt twee gevallen op waarin de Erfrechtverklaring niet uitgereikt mag worden. Naast deze twee gevallen is het aan de bevoegde autoriteit om discretionair te beslissen over de al dan niet afgifte¹⁹⁹.

131. Zowel voor de aanvraag²⁰⁰ als voor afgifte van de Erfrechtverklaring heeft de Erfrechtverordening een standaardformulier voorzien. Hiertussen zit echter wel een groot verschil. Het gebruik van dit formulier is verplicht bij de afgifte. Terwijl dit bij de aanvraag niet het geval is. Een formulier bestaat uit een hoofddeel en bijlagen. Deze werd zo opgesteld dat veel van de mogelijke hypothesen werden voorzien. Het is echter niet de bedoeling alle bijlagen in te vullen maar slechts die te gebruiken die relevant zijn²⁰¹ voor de omstandigheden. Het hoofddocument dient echter altijd volledig ingevuld te worden.

132. Omdat het ook relevant is bij de afgifte van de erfrechtverklaring, dient de autoriteit de rechthebbenden kennis te laten nemen dat er een afgifte is gebeurd. Net zoals bij de behandeling heeft dit als doel de belangen van de anderen te waarborgen.

Onderafdeling 2. Inhoud

133. De erfrechtverklaring kan opgedeeld worden in twee delen. Enerzijds heb je het kerngedeelte die voor elke verklaring hetzelfde is. Anderzijds heb je de bijlagen die niet allemaal ingevuld dienen te worden maar enkel diegene die relevant zijn voor het doel van de aanvraag. Net zoals bij de gegevens voor de aanvraag, zijn de gegevens die moeten vermeld worden in de erfrechtverklaring exhaustief opgenomen in de wet. Artikel 68 Erfrechtverordening geeft een lijst van 13 elementen die in de afgifte moeten staan.

¹⁹⁶ Art. 4 Besluit Huwelijksgoederenregister 1969.

¹⁹⁷ B.REYNIS, "Le certificat successoral européen, un acte authentique européen", *Défrénois* 2012, 767 en A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n°650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 754.

¹⁹⁸ Art. 67, eerste lid Erfrechtverordening.

¹⁹⁹ E. GOOSSENS, "DEEL I. DOELSTELLING, PROCEDURE EN INHOUD" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 122-123, nr. 244

²⁰⁰ Art. 65, tweede lid Erfrechtverordening.

²⁰¹ S. VAN DEN HOVE D'ERTSENRYCK, "Een praktische kijk op de Europese erfrechtverklaring", *Notariaat* 2016, afl. 3-4, 2, nr. 1-3.

KERNGEDEELTE

134. In het kerngedeelte dienen vijf elementen opgenomen te worden. Deze bestaat uit de gegevens van de autoriteit van afgifte en het dossier, gegevens van de aanvrager, gegevens van de erflater, aard van de erfopvolging en het toepasselijke recht.

135. In de eerste drie punten van het standaardformulier wordt er gevraagd naar de lidstaat, de naam en adres van de autoriteit, het referentienummer van het dossier en de datum van afgifte. Daarnaast dient de autoriteit ook zijn gronden van bevoegdheid²⁰² en de aanvullende gegevens waarop hij zijn bevoegdheid steunt, op het formulier noteren.

136. Punt vijf²⁰³ van het standaardformulier vraagt naar bepaalde gegevens van de aanvrager. Het gaat hier dan enkel over de gegevens van een natuurlijke persoon. Indien de aanvrager een rechtspersoon is en/of er sprake is van een vertegenwoordiger, dienen de gegevens in bijlage te worden bijgevoegd. Dit betreft de naam (in voorkomend geval naam bij geboorte), voornaam of voornamen, geslacht, geboorteplaats en -datum, burgerlijke staat, nationaliteit, identificatienummer (indien van toepassing), adres, en eventuele verwantschap met de erflater. Deze informatie is hetzelfde als die van bij de aanvraag, dus de autoriteit kan deze overschrijven.

137. In het volgende punt²⁰⁴ van het standaardformulier worden terug dezelfde gegevens opgenomen als in de aanvraag en kunnen ook worden overgenomen.

138. In punt zeven²⁰⁵ wordt er gevraagd naar het soort erfopvolging (wettelijk of uiterste wilsbeschikking). De autoriteit dient aan te kruisen of het gaat over een uiterste wilsbeschikking, bij versterf of een combinatie van de twee. In de eerste en laatste situatie dient er aangekruist te worden of het gaat over een testament, een gemeenschappelijk testament of een erfovereenkomst. Ook wordt de datum van opmaak van de wilsbeschikking, plaats van opstelling, benaming en hoedanigheid van de aanwezige autoriteit bij opstelling, datum van bewaring of registratie en benaming van het register of bewaarplaats gevraagd. Daarnaast zullen een aantal gegevens moeten ingevuld worden indien er weet is van uiterste wilsbeschikkingen die opgesteld zijn door de erflater en deze mogelijks heeft herroepen of vernietigd.

139. In het laatste punt van het kerngedeelte dient de bevoegde autoriteit in te vullen welk recht van toepassing is op de nalatenschap en op welke grond dit gesteund is²⁰⁶. Het gaat dan over de laatste gewone verblijfplaats (objectief), de gemaakte rechtskeuze of de nauwe band met een ander land.

²⁰² De gronden van bevoegdheid zijn te vinden in de artikelen 7, a)-c), artikel 10 en artikel 11 Erfrechtverordening.

²⁰³ Art. 68, e) Erfrechtverordening.

²⁰⁴ Punt zes en art. 68, f) Erfrechtverordening.

²⁰⁵ Art. 68, j) Erfrechtverordening.

²⁰⁶ De gronden zijn te vinden in artikel 21, eerst lid, artikel 22, eerste lid en artikel 21, tweede lid Erfrechtverordening.

Daarnaast bestaat er een beperkte mogelijkheid tot renvoi en dit slechts in de gevallen waar het toepasselijke recht het recht van een derde staat is²⁰⁷.

Indien er sprake is van de toepassing van de collisieregels, voorzien in artikel 36 en 37 van de Erfrechtverordening, dient de autoriteit te specificeren welke regels van toepassing zijn. Wanneer er bij de toepassing van artikel 30 van de Erfrechtverordening specifieke regels dienen te worden toegepast volgens regels van de staat waar de erfgoederen zich bevinden, dan dienen ook die specifieke regels vermeld te worden. Het kan gaan over bepaalde onroerende goederen, ondernemingen of bijzondere categorieën²⁰⁸.

BIJLAGEN

140. Daar bepaalde documenten maar bijlagen zijn, is het niet de bedoeling om deze allemaal in te vullen. Enkel de documenten die van toepassing zijn op het gebruik waarvoor de erfrechtverklaring werd aangevraagd.

Zo dient bijvoorbeeld in de eerste bijlage de informatie te worden opgenomen over de rechtspersoon indien deze de aanvrager is van de erfrechtverklaring. In bijlage twee kan er daarentegen informatie worden opgenomen over de vertegenwoordiger indien de aanvrager niet zelf optreedt maar slechts via een vertegenwoordiger.

141. Bijlage drie gaat het over het huwelijksvermogensstelsel van de erflater of eventuele equivalenten in het relatievermogensstelsel²⁰⁹. Dit bestaat onder meer uit de identiteit van de partner, datum waarop het huwelijk is voltrokken of waarop andere relatievormen zijn aangegaan. Ook is het van belang om het gekozen stelsel van vermogen te vermelden. Hierin kan onder andere de scheiding van goederen of algehele gemeenschap besproken worden maar andere opties zijn ook mogelijk. De toepasselijke wetgeving van het stelsel wordt ook weergegeven naast het stelsel in de oorspronkelijke taal. Indien dit stelsel reeds vereffend of verdeeld is, dient dit ook vermeld te worden²¹⁰.

142. Bijlage vier tot en met zes heeft betrekking op de rechthebbenden van de nalatenschap. De gegevens van erfgenamen dienen in bijlage 4 opgenomen te worden en dit voor elk afzonderlijk. Het aantal keer dat deze bijlage dient ingevuld te worden is dus afhankelijk van het aantal erfgenamen. Eerst en vooral dienen de identificatiegegevens van de erfgenaam worden neergeschreven samen met de grondslag die zorgt dat die persoon recht heeft op een deel van de erfenis. Het volgende dat dient ingevuld te worden is het al dan niet uitgeoefend hebben van zijn optierecht.

²⁰⁷ Art. 34 Erfrechtverordening.

²⁰⁸ E. GOOSSENS, "De Europese Erfrechtverordening: krachtlijnen en knelpunten", *RW* 2015-16, afl. 15, 570.

²⁰⁹ Art. 68, h) Erfrechtverordening.

²¹⁰ E. GOOSSENS, "DEEL I. DOELSTELLING, PROCEDURE EN INHOUD" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 148-149, nr. 298.

Hiervoor moet aangeduid worden of het gaat over

- een aanvaarding
- aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving
- aanvaarding onder andere voorwaarden
- overeenkomstig het recht dat van toepassing is op de erfopvolging is geen aanvaarding vereist
- een verwerping van de nalatenschap.

Het is enkel wanneer het Belgische of Franse recht van toepassing is dat de afgifte kan gebeuren vooraleer aanvaarding is gebeurd²¹¹.

143. Daarnaast dienen ook het erfdeel en de toegewezen goederen te worden opgenomen²¹². Hier dient de autoriteit wel een voorbehoud op te nemen in de verklaring. Het is altijd mogelijk dat de erfdeelen nog wijzigen. Dit onder andere doordat personen pas hebben aanvaard na de afgifte of omdat later een nieuwe erfgenaam opduikt. Het risico van een onjuiste verklaring door het wijzigen van het erfdeel is veel kleiner dan bij de nationale erfrechtverklaringen door de beperkte geldigheid van de erfrechtverklaring, namelijk zes maanden²¹³.

Een laatste element dat dient opgenomen te worden zijn de voorwaarden en beperkingen waaraan bepaalde of alle rechten van één of meer erfgenamen onderworpen zijn²¹⁴.

144. In de volgende bijlage (bijlage V) dienen de status en de rechten van de rechtstreeks tot de nalatenschap gekomen gerechtigde legataris(sen)²¹⁵ te worden opgenomen. De inhoud is een overname van bijlage IV.

145. De laatste bijlage (VI) handelt over de bevoegdheden om een testament uit te voeren en een nalatenschap te beheren. Het eerste deel van deze bijlage vermeldt de identificatiegegevens van de executeur-testamentair of de beheerder. Het tweede deel daarentegen gaat over de eigenlijke bevoegdheden. Bijlage VI bevat een lijst waarbij de autoriteit één of meer van de 22 bevoegdheden kan aankruisen waarop de executeur-testamentair of de beheerder beroep kan doen. Daarnaast kan de autoriteit zelf ook informatie toevoegen voor de executeur-testamentair of de beheerder om zo de verklaring toch nuttig te houden²¹⁶.

²¹¹ E. GOOSSENS, "DEEL I. DOELSTELLING, PROCEDURE EN INHOUD" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 152, nr. 304.

²¹² Art. 68, k) Erfrechtverordening.

²¹³ E. GOOSSENS, "DEEL I. DOELSTELLING, PROCEDURE EN INHOUD" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 152-153, nr. 305-307.

²¹⁴ Art. 68, n) Erfrechtverordening.

²¹⁵ Art. 68, g), k), m) en n) Erfrechtverordening.

²¹⁶ E. GOOSSENS, "DEEL I. DOELSTELLING, PROCEDURE EN INHOUD" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 156, nr. 314.

Onderafdeling 3. Af te geven document

146. De Verordening legt duidelijk op dat de autoriteit nooit het originele document van de Europese Erfrechtverklaring mag afgeven²¹⁷. De autoriteit bewaart het originele document op de wijze die door wet wordt voorgeschreven. Een mogelijke oplossing is om de toepasselijkheid van een aantal bepalingen uit de Notariswet ook van toepassing te laten zijn op deze verklaring²¹⁸. Op basis van datzelfde artikel moet de autoriteit een gewaarmerkt afschrift verstrekken aan iedere persoon met een rechtmatig belang. De groep van personen die een gewaarmerkt afschrift kunnen verkrijgen, zijn groter dan de groep van aanvraaggerechtigden. Dit geldt dus ook voor schuldeisers en personen die wel een aanvraag konden indienen maar dit niet hebben gedaan²¹⁹.

147. Er wordt op basis van het derde lid van datzelfde artikel een lijst bijgehouden van alle personen aan wie een afschrift verstrekt is. De reden hiervoor is dat de personen correct op de hoogte kunnen gebracht worden van eventuele correcties, wijzigingen of intrekkingen en om hen eventueel op de hoogte te brengen van eventuele schorsing van de rechtsgevolgen²²⁰.

148. Om te blijven voldoen aan het actuele karakter van de gegevens die opgenomen zijn in het afschrift, is de geldigheidsduur vastgelegd op zes maanden. De einddatum van de geldigheid wordt opgenomen in het afschrift maar kan in uitzonderlijke gevallen verlengd worden tot een langere geldigheidstermijn dan deze voorzien door de autoriteit. Na het verstrijken van de termijn kan iedereen die een afschrift in zijn bezit heeft ofwel een nieuw afschrift aanvragen ofwel vragen om de termijn te laten verlengen²²¹.

Onderafdeling 4. Weigering²²²

149. Artikel 67 van de Erfrechtverordening somt twee gevallen op waarbij de afgifte van de erfrechtverklaring dient geweigerd te worden door de autoriteit. Het gaat dan over de gevallen waarbij de te staven gegevens betwist worden of de erfrechtverklaring niet in overeenstemming zou zijn met een beslissing betreffende de te staven gegevens. Daar het hier gaat over een niet-limitatieve opsomming, kan er ook in andere gevallen geweigerd worden om een erfrechtverklaring af te geven. Net zoals bij het attest of de akte van erfopvolging, dient de autoriteit de afgifte van de Europese

²¹⁷ Art. 70, eerste lid Erfrechtverordening.

²¹⁸ E. GOOSSENS, "De afgifte van de Europese erfrechtverklaring: een draaiboek voor de notaris", Notamus 2015, afl. 1, 44.

²¹⁹ E. GOOSSENS en A. L. VERBEKE, "De procedurele aspecten van de Europese erfrechtverklaring" in B. ALLEMEERSCH en T. KRUGER (eds.), Handboek Europees Burgerlijk Procesrecht, Antwerpen, Intersentia, 2015, 284.

²²⁰ A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n°650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 810.

²²¹ Art. 70, derde lid Erfrechtverordening en E. GOOSSENS, "DEEL I. DOELSTELLING, PROCEDURE EN INHOUD" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsels, Intersentia, 2016, 123, nr. 246.

²²² Art. 67, eerste lid, tweede alinea Erfrechtverordening.

erfrechtverklaring ook te weigeren indien er twijfels bestaan over de echtheid of juistheid van de informatie.

150. Tegen deze weigering kan evenwel beroep aangetekend worden door de aanvrager²²³. Artikel 72, eerste lid, eerste alinea van de Erfrechtverordening schrijft voor dat elke persoon die gerechtigd is om een Erfrechtverklaring aan te vragen, ook gerechtigd is om de weigering aan te vechten²²⁴. De regels, die dienen gevolgd te worden voor het instellen van het beroep, dienen vastgelegd te worden door het nationale recht van de lidstaat. België heeft beslist om de familierechtbank hiervoor bevoegd te maken²²⁵. Ook dienen zij de volledige procedure te regelen. Hetzelfde geldt voor de betwisting van onjuiste erfrechtverklaringen (zie *infra*, randnummer 158 e.v.).

Afdeling 5. Rechtsgevolgen²²⁶

151. Artikel 69, eerste lid van de Erfrechtverordening zegt dat: *“De erfrechtverklaring heeft rechtsgevolgen in alle lidstaten zonder dat daartoe een procedure vereist is.”*. Dit houdt in dat een Europese Erfrechtverklaring onmiddellijk en dus rechtstreeks gebruikt kan worden in eender welke lidstaat en dus niet alleen de lidstaat van afgifte. Hierdoor is er dus geen bijkomende procedure nodig²²⁷. Daarentegen dient wel vermeld te worden dat de erfrechtverklaring geen uitvoerbare titel op zichzelf is. Deze zorgt enkel voor bepaalde rechtsgevolgen²²⁸. Deze rechtsgevolgen zijn te vinden in het tweede tot en met het vijfde lid van datzelfde artikel.

152. Daar fiscale zaken uitgesloten zijn uit het toepassingsgebied van de Erfrechtverordening, is het mogelijk dat de autoriteit een bijkomende vermelding over de fiscale en sociale schulden toevoegt aan de aanvraag of aan de Erfrechtverklaring zelf²²⁹.

²²³ Overw. 72 Erfrechtverordening.

²²⁴ A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n°650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 823-824.

²²⁵ A. M. STEEGMANS, “De erfrechtverordening : enkele praktische tips voor de notaris” in J. BAEL (ed.), *Rechtskroniek voor het notariaat - Deel 28*, Brugge, Die Keure, 2016, 162, nr. 84.

²²⁶ Art. 69 Erfrechtverordening.

²²⁷ Bevestiging in artikel 74 Erfrechtverordening.

²²⁸ Overw. 71 Erfrechtverordening, E. GOOSSENS en A. L. VERBEKE, “De procedurele aspecten van de Europese erfrechtverklaring” in B. ALLEMEERSCH en T. KRUGER (eds.), *Handboek Europees Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 289 en E. GOOSSENS, “DEEL I. DOELSTELLING, PROCEDURE EN INHOUD” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsels, Intersentia, 2016, 159, nr. 316.

²²⁹ E. GOOSSENS, “DEEL II. RECHTSGEVOLGEN” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsels, Intersentia, 2016, 163, nr. 325

Onderafdeling 1. Vermoeden van juistheid

153. Artikel 69, tweede lid Erfrechtverordening schrijft dat:

“De erfrechtverklaring wordt geacht datgene nauwkeurig aan te tonen dat vaststaat volgens het recht dat van toepassing is op de erfopvolging, dan wel volgens enig ander recht van toepassing op specifieke gegevens. Degene die in de erfrechtverklaring als erfgenaam, legataris, executeur-testamentair of beheerder van de nalatenschap wordt genoemd, wordt geacht de in de erfrechtverklaring genoemde hoedanigheid te hebben en/of de houder te zijn van de in de erfrechtverklaring vermelde rechten of bevoegdheden, zonder andere voorwaarden en/of beperkingen met betrekking tot die rechten of bevoegdheden dan die welke in de erfrechtverklaring vermeld zijn.”.

Dit wil zeggen dat er een abstract vermoeden van juistheid wordt toegekend aan datgene dat werd opgenomen in de Erfrechtverklaring. De Erfrechtverklaring toont met andere woorden die gegevens aan die vaststaan volgens het toepasselijke recht. Dit is ruimer dan enkel en alleen de hoedanigheid van de erfgenaam of erfgeërfde maar ook alles hieraan verbonden.

154. Het vermoeden van juistheid is niet alleen van toepassing ten aanzien van derden maar ook tussen de partijen onderling kan het vermoeden ingeroepen worden. Dit volgt uit het feit dat het vermoeden algemeen omschreven is en ingevuld wordt en dat er daarnaast geen enkele beperking wordt opgelegd over wie beroep kan doen op het vermoeden²³⁰.

155. Ook al werd er niet expliciet voorzien in het leveren van tegenbewijs tegen de Europese Erfrechtverklaring, wil dit niet zeggen dat er sprake is van een onweerlegbaar vermoeden²³¹. In de rechtsleer bestaat er geen eensgezindheid over hoe men dit vermoeden dan wel moet weerleggen. Een van de strekkingen verdedigt dat dit enkel kan gebeuren via de artikelen 71-73 Erfrechtverordening²³². Daarnaast zijn er argumenten die pleiten voor een bredere weerlegging van het vermoeden. De tijd zal moeten uitwijzen welke strekking door de rechtspraak of de Europese wetgever gevolgd zal worden.

156. Mijn inziens is het eerder aangeraden om te gaan voor de strekking van de beperkte weerlegging. Het doel (zoals hierboven al aangehaald) van de Erfrechtverklaring zou door een brede weerlegging ondermijnt worden, daar dit weer zou kunnen leiden tot verschillende mogelijkheden en interpretaties in de lidstaten. Het zou betekenen dat wanneer elke rechter individueel de inhoud kan

²³⁰ E. GOOSSENS, “DEEL II. RECHTSGEVOLGEN” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 180, nr. 360.

²³¹ A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n° 650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 791-792.

²³² A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n° 650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 791-792 en E. GOOSSENS, “DEEL II. RECHTSGEVOLGEN” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 182, nr. 363.

beoordelen, dit in elke lidstaat dus kan verschillen en de uniformiteit ondermijnt²³³. Daarnaast is het voor mij logisch dat er restrictief dient geïnterpreteerd te worden om zoveel mogelijk rechtszekerheid te bieden. Een bredere weerlegging zou een uitbereiding betekenen die nog niet door de wetgever werd voorzien, wat zou betekenen dat een Europese rechter, in de toekomst, deze toepassing kan vernietigen.

157. Deze bescherming heeft zowel een positief als negatief karakter. Enerzijds worden de personen geacht de hoedanigheid te hebben en over de vermelde rechten en bevoegdheden te beschikken dan deze die opgesomd werden in de Europese Erfrechtverklaring. Maar anderzijds mogen de rechten en bevoegdheden van deze personen niet onderworpen worden aan voorwaarden en beperkingen die niet in de verklaring zijn opgenomen²³⁴.

ONJUISTE EUROPESE ERFRECHTVERKLARING BETWISTEN

158. Indien blijkt dat de verklaring toch niet helemaal correct is, bestaan er een aantal betwistingsmogelijkheden.

159. Eerst en vooral kan er aan de autoriteit verzocht worden om de onjuiste verklaring te corrigeren, in te trekken of te wijzigen. Deze mogelijkheid is te vinden in artikel 71 van de Erfrechtverordening. Men gaat over tot correctie indien er sprake is van kennelijke verschrijvingen. Op basis van het eerste lid van dat artikel kan de correctie verzocht worden door iedereen met een rechtmatig belang maar deze kan ook gebeuren door de autoriteit die ambtshalve kan overgaan tot corrigeren. Indien blijkt dat de volledige erfrechtverklaring of slechts delen ervan niet overeenstemmen met de werkelijkheid, zal er overgegaan worden tot intrekking of wijziging. Dit kan, net zoals de correctie, gebeuren op verzoek van een persoon met een rechtmatig belang of ambtshalve door de autoriteit. Er kan slechts overgegaan worden tot ambtshalve intrekking of wijziging indien deze optie voorzien is in het nationale recht²³⁵.

160. Intrekking betekent dat de originele Erfrechtverklaring zal worden ingetrokken en niet de gewaarmerkte afschriften. Daarom is er dus voorzien in een kennisgeving van elke correctie, intrekking en wijziging aan de houders van een afschrift²³⁶.

161. Artikel 72 voorziet dat er ook een rechtsmiddel kan ingesteld worden bij een andere autoriteit dan deze van afgifte. Rechtsmiddelen kunnen enkel ingesteld worden bij gerechtelijke autoriteiten in tegenstelling tot de autoriteit van afgifte. De autoriteit van afgifte kan evenwel ook buitengerechtelijk zijn. In dat geval kan een rechtsmiddel ingesteld worden tegen de afgifte van de verklaring of tegen de

²³³ E. GOOSSENS, "DEEL II. RECHTSGEVOLGEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 182-183, nr. 364.

²³⁴ A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n°650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 788-789.

²³⁵ Art. 71, tweede lid Erfrechtverordening.

²³⁶ Art. 71, derde lid Erfrechtverordening.

beslissing tot correctie, wijziging of intrekking en de hiermee samenhangende rechtsgevolgen. Het middel kan ingesteld worden door alle betrokken personen met een rechtmatig belang en de autoriteit, kan bij aanvaarding van het rechtsmiddel, zich beperkt in de plaats stellen van de autoriteit. Dit willen zeggen dat de gerechtelijke autoriteit kan beslissen tot de afgifte van de verklaring bij weigering ofwel zelf kan overgaan tot corrigeren, wijzigen of intrekken. Daarnaast kan men ook de oorspronkelijk bevoegde autoriteit verplichten over te gaan tot afgifte of tot corrigeren, wijzigen of intrekken.

162. Indien er een verzoek is ingesteld tot wijziging, intrekking of intropen van een rechtsmiddel kan er zowel bij de buitengerechtelijke als de gerechtelijke autoriteit een verzoek tot schorsing worden ingediend en dit door eenieder met een rechtmatig belang²³⁷. Zolang er sprake is van schorsing kunnen er geen nieuwe afschriften verstrekt worden²³⁸.

Onderafdeling 2. Beschermingsregime

163. Voor de Europese Erfrechtverklaring werd er gekozen om een algemene bescherming in te voeren. Dit heeft als effect dat derden beschermd zijn in om het even welke situatie en dus bijvoorbeeld niet alleen wanneer zij tegoeden vrijgeven. Deze bescherming was vooral gericht op derden²³⁹. Enkel gegevens die in de verklaring werden opgenomen, worden beschermd door het regime²⁴⁰ (*“handelend op grond van de in de erfrechtverklaring geattesteerde informatie”*).

164. Om als derde te kunnen genieten van het voorziene beschermingsregime, dient men te hebben gehandeld op basis van de Europese Erfrechtverklaring. Dit vereist dus dat de mogelijkheid moet hebben om het bestaan en de inhoud van de verklaring te kennen. In de rechtsleer bestaat er discussie of de derde enkel moet handelen op basis van de inhoud of dat hij ook daadwerkelijk zelf een afschrift moet verifiëren²⁴¹. Het niet controleren van de inhoud die hem mondeling werd doorgegeven, legt het risico bij de derde zelf.

165. De Europese wetgever heeft, in tegenstelling tot de nationale erfrechtcertificaten, ervoor gekozen om geen gebruik te maken van de term “goede trouw” in het derde en vierde lid van artikel 69 Erfrechtverordening. Enkel wanneer de derde door zijn grove nalatigheid niet weet dat de inhoud niet overeenstemt met de werkelijkheid, zal deze bescherming niet gelden. De invulling van de term

²³⁷ Art. 73, eerste lid Erfrechtverordening.

²³⁸ Art. 73, tweede lid, alinea 2 Erfrechtverordening.

²³⁹ A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n° 650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 793-801.

²⁴⁰ Art. 69, derde en vierde lid Erfrechtverordening.

²⁴¹ E. GOOSSENS, “DEEL II. RECHTSGEVOLGEN” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsels, Intersentia, 2016, 203-204, nr. 406-407 en A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n° 650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 794-797.

dient te gebeuren door het Hof van Justitie²⁴². Deze invulling is gelijkaardig aan de Belgische certificaten. Een klein verschil is dat er bij de Belgische certificaten slechts sprake dient te zijn van een gewone schending.

166. De invulling van “te goeder trouw” werd niet opgenomen in artikel 1240*bis*, §1 van het Burgerlijk Wetboek. Hiervoor dienen we dus te kijken naar het gemeen recht. Wat zou betekenen dat kennis van onjuistheid van de akte of het attest of schending van de zorgvuldigheidsnorm, een aantasting zou betekenen van de voorwaarde van te goeder trouw. In België werd er echter geen invulling opgenomen in de wet. Deze werd door de rechtspraak en rechtsleer ontwikkeld. Subjectieve goede trouw kan omschreven worden als “de goede trouw van het niet weten”²⁴³. Hier wordt meestal ook aan toegevoegd dat de persoon te goeder trouw dit niet behoorde te weten. Hoe dit dus concreet dient ingevuld te worden hangt af van de hoedanigheid van de partijen en in deze gevallen de schuldenaar die de akte of het attest voorgelegd krijgt²⁴⁴.

In artikel 69, derde en vierde lid van de Erfrechtverordening wordt er specifiek gesproken over een grove nalatigheid en niet over te goeder trouw. Hierdoor reikt de derdenbescherming, van de Erfrechtverklaring, minder groot dan die geboden aan de Belgische instrumenten en dus wordt er van de schuldenaren, die zich baseren op een Belgische akte of attest, meer vereist voor het nakijken van de inhoud.

CONCRETE IMPLICATIES ART. 69, DERDE LID ERFRECHTVERORDENING

167. Bij het derde lid zijn de implicaties zeer concreet. Indien de schuldenaar geen grove nalatigheid heeft begaan, dan kan deze niet meer worden aangesproken voor de voldoening van de schuld indien hij dit reeds heeft gedaan op basis van de Erfrechtverklaring. De schuldenaar wordt geacht zijn schuld te hebben voldaan²⁴⁵.

CONCRETE IMPLICATIES ART. 69, VIERDE LID ERFRECHTVERORDENING

168. Het vierde lid daarentegen handelt over de verkrijging van een goed door een derde van een persoon die niet bevoegd was om te beschikken over dat goed. Zonder grove nalatigheid wordt de persoon die over het goed beschikte geacht toch bevoegd te zijn geweest voor deze overdracht.

²⁴² E. GOOSSENS, “DEEL II. RECHTSGEVOLGEN” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 205-206, nr. 411-412.

²⁴³ M.E. STORME, *De invloed van de goede trouw op de kontraktuele schuldvorderingen. Een onderzoek betreffende rechtsgrondslag, tekortkoming en rechtsverwerking bij overeenkomsten*, Brussel, Story-Scientia, 1990, 544, 14-15.

²⁴⁴ A. VAN OEVELEN, “De zgn. “subjectieve” goede trouw in het Belgische materiële privaatrecht (in het bijzonder in de materies die het notariaat aanbelangen)”, *TPR* 1990, 1096-1097.

²⁴⁵ A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n° 650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 795.

169. Voor de verdere gevolgen, en dus de rechtsgeldigheid van deze overdracht, dient er gekeken te worden naar het toepasselijke recht. Dit zal niet de *lex successionis* zijn aangezien de overdracht onder levenden buiten het toepassingsgebied van de Erfrechtverordening valt, maar wel de *lex rei sitae* (plaats van de zaak). Er dient echter rekening gehouden te worden met het feit dat de schijnerfgenaam binnen de inhoud van de Erfrechtverklaring ten aanzien van de derde wordt gezien als de werkelijke erfgenaam²⁴⁶. Dit alles wordt bevestigd in overweging 71 van de Erfrechtverordening²⁴⁷.

De mogelijkheden voor de werkelijke erfgenamen om te vorderen ten aanzien van de derde en de schijnerfgenaam, dienen dus gezocht te worden in het nationale recht.

170. Een derde kan zichzelf niet volledig indekken voor eventuele latere problemen indien blijkt dat de inhoud van de Erfrechtverklaring niet juist was. Op basis van overweging 69²⁴⁸ is het duidelijk dat de derde de voorlegging van een nationaal certificaat niet kan eisen en de Europese verklaring kan dit dus weigeren. Overweging 69, samen met het vermoeden van juistheid, lijkt te willen zeggen dat de derde niet kan weigeren zijn verplichtingen te voldoen wanneer een Erfrechtverklaring werd voorgelegd en indien de verklaring dit handelen steunde. Weigeren is daarentegen wel toegelaten wanneer een of meerdere documenten worden neergelegd samen met de Europese Erfrechtverklaring en deze twijfel kunnen doen ontstaan over de inhoud van de verklaring²⁴⁹.

²⁴⁶ E. GOOSSENS, "DEEL II. RECHTSGEVOLGEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsels, Intersentia, 2016, 208, nr. 417.

²⁴⁷ Overw. 71: "De erfrechtverklaring moet in alle lidstaten dezelfde rechtsgevolgen hebben. De erfrechtverklaring moet niet een zelfstandige executorial titel zijn, maar moet bewijskracht hebben en moet worden geacht nauwkeurig aan te geven welke elementen zijn vastgesteld krachtens het op de erfopvolging toepasselijke recht of krachtens een ander rechtsstelsel dat van toepassing is op bepaalde elementen, bijvoorbeeld de materiële geldigheid van een uiterste wilsbeschikking. De bewijskracht van de erfrechtverklaring mag zich niet uitstrekken tot elementen die door deze verordening niet geregeld worden, zoals verwantschapskwesties en de vraag of een bepaald goed eigendom van de erflater was. Hij die betalingen verricht of goederen uit de nalatenschap overdraagt aan iemand die in de erfrechtverklaring wordt aangeduid als gerechtigd om de betaling of het goed als erfgenaam of legataris in ontvangst te nemen, moet afdoende worden beschermd indien hij, op basis van de in de erfrechtverklaring bevestigde informatie, te goeder trouw heeft gehandeld. Deze bescherming moet ook worden verleend aan hem die, afgaand op de nauwkeurigheid van de in de erfrechtverklaring geattesteerde informatie, goederen uit de nalatenschap koopt of ontvangt van iemand die in de erfrechtverklaring wordt aangeduid als gerechtigd over die goederen te beschikken. De bescherming moet worden verleend als geldige afschriften van de erfrechtverklaring worden overgelegd. Of de derde persoon de goederen in eigendom werkelijk heeft verkregen, moet niet in deze verordening worden geregeld."

²⁴⁸ "[...] Een persoon of autoriteit die een in een andere lidstaat afgegeven erfrechtverklaring voorgelegd krijgt, kan evenwel niet vragen dat in plaats daarvan een beslissing, authentieke akte of gerechtelijke schikking wordt verstrekt."

²⁴⁹ E. GOOSSENS, "DEEL II. RECHTSGEVOLGEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsels, Intersentia, 2016, 209-210, nr. 421-424.

Onderafdeling 3. Registratie

171. Dit rechtsgevolg is het meest besproken en het meest verregaande van allemaal²⁵⁰. Zeker omdat de registratie van goederen behoort tot het goederenrecht en hieraan raken wordt niet zomaar aanvaard door de lidstaten. De interpretatie van dit voorbehoud is zeer bepalend. De Europese Erfrechtverklaring verkrijgt op basis van artikel 69, vijfde lid van de Erfrechtverordening²⁵¹ een zekere waarde wanneer deze worden geregistreerd.

DOCUMENT

172. Op basis van het vijfde lid van artikel 69 Erfrechtverordening is het mogelijk, voor de verkrijgers van de goederen van het nalatenschap, om op basis van de Europese Erfrechtverklaring de goederen in te schrijven in de registers van de lidstaten. De Europese Erfrechtverklaring vormt een “geldig document” om te kunnen registreren. De Europese Erfrechtverklaring dient slechts om de onderliggende rechtsverhoudingen te bewijzen²⁵².

INSCHRIJVING VAN GOEDEREN UIT DE NALATENSCHAP

173. Het volgende te ontleden element van het wetsartikel is de “*inschrijving van goederen uit de nalatenschap*”. Het is noodzakelijk om te wijzen op de bewoording van de Europese wetgever. Men heeft ervoor gekozen om te gaan voor de INSchrijving van akten en niet voor de OVERschrijving van akten. Het is duidelijk dat de wetgever vertrokken is vanuit een perceelsgebonden register maar dit betekent niet dat lidstaten met een persoonsgebonden register geen toepassing kunnen maken van deze wetsbepaling. Er moet uitgegaan worden van een brede invulling van het begrip zodat alle invoeringen in de registers van de lidstaten mogelijk zijn²⁵³.

174. De perceelsgebonden registers²⁵⁴ kunnen omschreven worden als registers waarbij de informatie geordend wordt volgens het onroerend goed terwijl persoonsgebonden registers²⁵⁵ deze informatie ordenen volgens de betrokken persoon²⁵⁶.

175. Omdat het gaat over banktegoeden en niet over goederen die dienen ingeschreven te worden, is dit niet zo relevant voor de masterproef.

²⁵⁰ E. GOOSSENS, “DEEL II. RECHTSGEVOLGEN” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 211, nr. 425.

²⁵¹ “Onverminderd artikel 1, lid 2, onder k) en l), is de erfrechtverklaring een geldig document voor de inschrijving van goederen uit de nalatenschap in het desbetreffende register in een lidstaat.”

²⁵² E. GOOSSENS, “DEEL II. RECHTSGEVOLGEN” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 228-229, nr. 455.

²⁵³ E. GOOSSENS, “DEEL II. RECHTSGEVOLGEN” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 231, nr. 459.

²⁵⁴ Duitsland (Grundbuch), Oostenrijk (Grundbuch), Engeland en Wales (land register).

²⁵⁵ Frankrijk (système de publicité foncière) en België (hypotheekregister).

²⁵⁶ J. BYTTEBIER, *Publiciteit en onroerende zakelijke rechten – Rechtsvergelijkend onderzoek en kritische analyse van het Belgisch recht*, doctoraatsthesis Rechten Katholieke Universiteit Leuven, 2006, 8-9.

IN HET DESBETREFFENDE REGISTER

176. Hierover kan kort gezegd worden dat inschrijving in elk register principieel mogelijk is indien aan alle volgende voorwaarden voldaan zijn²⁵⁷. Het mag niet gaan over de aard van zakelijke rechten en de inschrijving van rechten op onroerende en roerende zaken in een register, met inbegrip van de wettelijke voorschriften voor een dergelijke inschrijving en de rechtsgevolgen van deze van dergelijke rechten of van het achterwege blijven daarvan²⁵⁸.

177. Artikel 1, tweede lid, k) bepaalt dat de Erfrechtverordening niet van toepassing is op de aard van zakelijke rechten en l) de inschrijving van rechten op onroerende en roerende zaken in een register, met inbegrip van de wettelijke voorschriften. Dit heeft tot gevolg dat de Erfrechtverklaring slechts tot grond van inschrijving kan dienen indien het recht van de lidstaat, waar dient te worden ingeschreven, dit toelaat. Daar er in België slechts akten onder levenden kunnen worden ingeschreven, kan de Europese Erfrechtverklaring niet worden gebruikt voor de overschrijving van geërfde goederen in het hypotheekregister²⁵⁹.

178. Omdat het deze masterproef te ver zou leiden om deze uitzonderingen uitgebreid te behandelen, wordt er verwezen naar De Europese Erfrechtverklaring van E. GOOSSENS. In deze doctoraatsstudie wordt er uitgebreid ingegaan op de verschillende elementen om te kunnen spreken van een geldige inschrijving en in welke registers dit mogelijk is.

Afdeling 7. Gebruik in de lidstaten

179. Vooraleer er gekeken kan worden waar de Europese Erfrechtverklaring kan gebruikt worden, en in welke landen hier dus rechten aan verleend worden, is het noodzakelijk om nogmaals duidelijk te wijzen op het optionele karakter van de verklaring. Het gebruik van de Europese Erfrechtverklaring werd niet verplicht door de wetgever²⁶⁰ en kan de burger dus kiezen of hij gaat voor de Europese Erfrechtverklaring dan wel voor een nationaal certificaat. Daarnaast zegt het derde lid van artikel 62 van de Erfrechtverordening dat de Europese Erfrechtverklaring naast de documenten komt te staan die in de lidstaten een soortgelijk doel hebben. Ze bestaan dus naast elkaar (co-existentie) en kunnen niet in de plaats komen²⁶¹.

²⁵⁷ E. GOOSSENS, "DEEL II. RECHTSGEVOLGEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 231-232, nr. 460.

²⁵⁸ Art. 69, vijfde lid Erfrechtverordening.

²⁵⁹ E. GOOSSENS en A.-L. VERBEKE, "De Europese Erfrechtverordening" in G. VAN CALSTER (ed.), *Themis Internationaal privaatrecht*, 76, Brugge, die Keure, 2012, 133, nr. 78.

²⁶⁰ Art. 62, tweede lid Erfrechtverordening.

²⁶¹ Ook te vinden in overw. 67 in fine en overw. 69 van de Erfrechtverordening en A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n° 650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 714-715.

Onderafdeling 1. Gebruik in de lidstaat van afgifte

180. Het was een logische keuze van de Europese wetgever om dezelfde gevolgen te geven aan de Europese Erfrechtverklaring in het land van afgifte dan in de andere lidstaten²⁶². Principieel werden dus dezelfde rechtsgevolgen toegekend aan de Erfrechtverklaring in de verschillende lidstaten.

Onderafdeling 2. Gebruik in andere lidstaten

181. Het gebruik in alle lidstaten was een belangrijke reden voor de invoering van de Europese Erfrechtverklaring. Zowel in artikel 61, eerste lid als het derde lid van datzelfde artikel als artikel 63, eerste lid van de Erfrechtverordening als overweging 67 van de verordening schrijven duidelijk voor dat de Europese Erfrechtverklaring gebruikt kan worden in andere lidstaten. Indien de Europese Erfrechtverklaring niet rechtstreeks in alle lidstaten zou gelden, dan zou dit de effectiviteit van de verklaring wegnemen. Het doel van de wetgever was nog altijd de afwikkeling van een nalatenschap in verschillende lidstaten te bevorderen²⁶³. Ook indien er aan de verklaring bijkomende legislatie of procedure werd opgelegd zou dit niet overeenstemmen met het doel van de invoering.

182. Wel dient er gewezen te worden op het feit dat het moet gaan over nalatenschappen met internationale elementen. Indien het zuivere erfopvolgingen binnen één land zijn, dan is de Erfrechtverordening niet van toepassing en is de Europese Erfrechtverklaring niet mogelijk²⁶⁴. De lidstaten bezitten wel de mogelijkheid om voor zuiver interne erfopvolgingen de Europese Erfrechtverklaring toch van toepassing te maken. Deze keuze ligt bij de lidstaten zelf en zij moeten dus zelf de nodige stappen ondernemen om bij nalatenschappen zonder internationale elementen het gebruik van de Europese Erfrechtverklaring in hun land mogelijk te maken²⁶⁵. Dit zou als gevolg kunnen hebben dat er in een bepaald land slechts één instrument is voor de vrijgave van Belgische banktegoeden, namelijk de Europese Erfrechtverklaring. In België werd deze keuze niet gemaakt en bleven de nationale instrumenten, akte en attest van erfopvolging, naast de Europese Erfrechtverklaring bestaan.

²⁶² E. GOOSSENS, "DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Morsel, Intersentia, 2016, 358, nr. 724

²⁶³ Zie supra 142.

²⁶⁴ A. BONOMI, P. WAUTELET, I. PRETELLI en A. OZTÜRK, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n° 650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 709.

²⁶⁵ E. GOOSSENS, "DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Morsel, Intersentia, 2016, 361, nr. 728

Afdeling 8. Concrete toepassing op de vrijgave van Belgische banktegoeden

183. Omdat deze masterproef concreet gaat over de vrijgave van banktegoeden zal er ook hier getracht worden om de Europese regels toe te passen op de deblokking. Bij de deblokking van Belgische banktegoeden zullen zich voornamelijk één van de drie volgende situaties voordoen omtrent internationale nalatenschappen:

1. De overledene woont in België maar bezit goederen in het buitenland of één of meer van zijn erfgenamen wonen buiten de EU.
2. De overledene woonde niet in België maar wel binnen de Europese Unie en had één of meer bankrekeningen in België. Zijn erfgenamen woonden in hetzelfde land of in een land van de Europese Unie.
3. De overledene woonde buiten de EER en dus zal de Europese Erfrechtverordening niet van toepassing kunnen zijn op de volledige nalatenschap.

In de eerste twee mogelijkheden kan de Europese Erfrechtverklaring worden opgesteld terwijl de derde situatie buiten het toepassingsgebied valt.

Onderafdeling 1. Binnen de Europese Unie

184. Vooraleer er kan overgegaan worden tot het opstellen van een Europese Erfrechtverklaring, dient de notaris drie controlestappen te doorlopen om zijn bevoegdheid te verifiëren²⁶⁶.

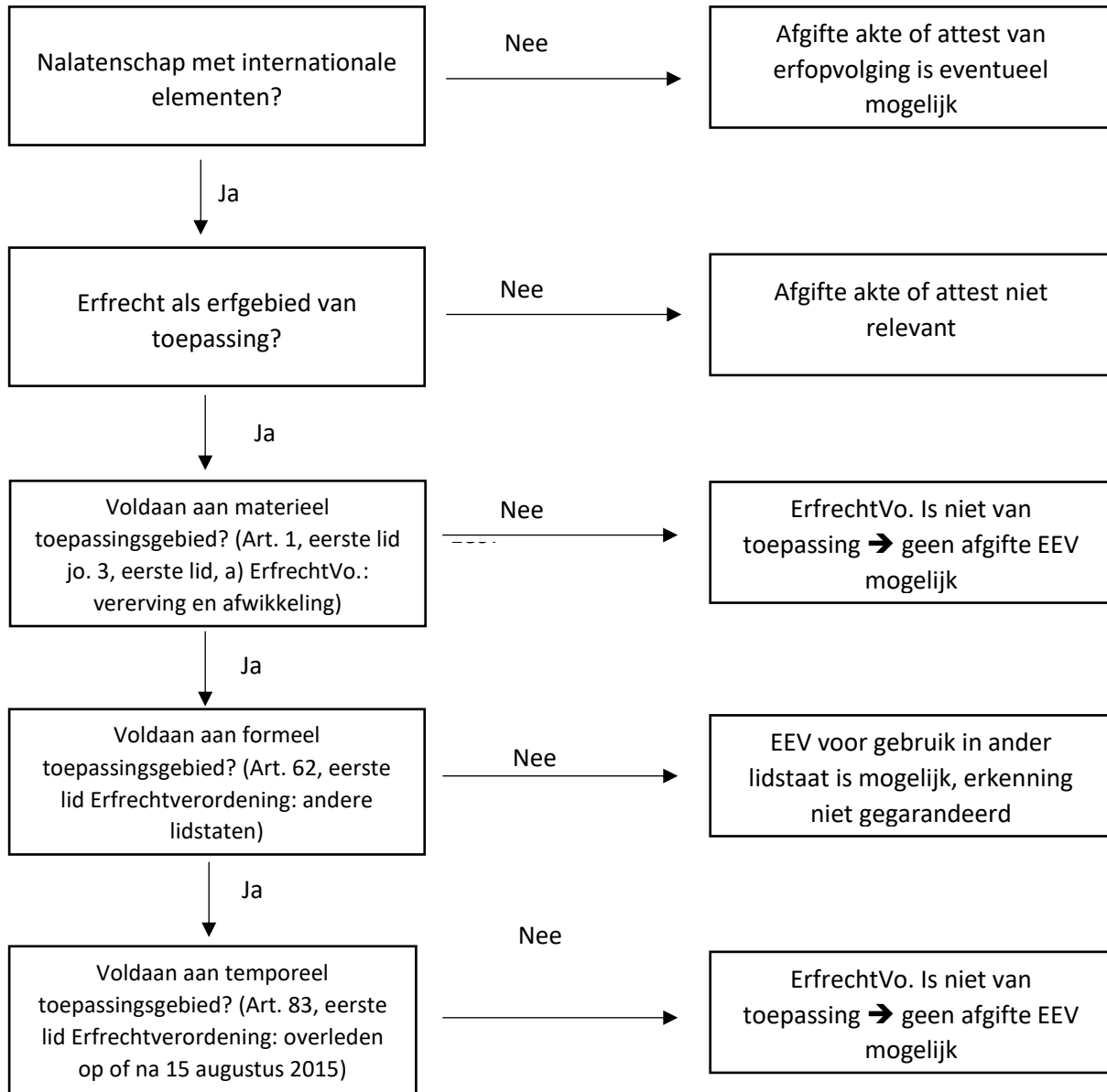
185. Eerst en vooral moet de notaris nagaan of het een internationale nalatenschap betreft daar, zoals boven al werd aangehaald, de Europese wetgever niet bevoegd is voor zuiver interne nalatenschappen.

186. Een indicatie voor deze controle is te vinden in artikel 62, eerste lid van de Erfrechtverordening. Indien er wordt aangegeven dat de Europese Erfrechtverklaring nodig is om te gebruiken in andere lidstaten, dan kan er, in combinatie met andere elementen, worden uit afgeleid dat het gaat over een internationale nalatenschap. Ook moet er voldaan zijn aan het materieel en temporeel toepassingsgebied. Het moet dus gaan over de erfopvolging in de nalatenschappen van overleden personen²⁶⁷, met uitzondering van fiscale zaken, douanezaken en administratiefrechtelijke zaken en waarbij de nalatenschap moet opengevallen zijn op of na 15 augustus 2015.

²⁶⁶ E. GOOSSENS, "De rol van de notaris bij de afgifte van de Europese erfrechtverklaring" in A.L. VERBEKE en F. BUYSENS (eds.), *Notariële actualiteit 2014-2015. Familie – Vastgoed – Rechtspersoon – Fiscaliteit*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 41.

²⁶⁷ Art. 3 eerste lid, a) Erfrechtverordening: "*waaronder wordt begrepen elke vorm van overgang of overdracht van goederen, rechten en verplichtingen naar aanleiding van een overlijden, ongeacht of het gaat om een vrijwillige overgang of overdracht krachtens een uiterste wilsbeschikking, dan wel om een overgang middels erfopvolging bij versterf*"

187.

190. De tweede stap is controleren of België bevoegd is voor de afgifte van de Europese Erfrechtverklaring of een ander land van de Europese Unie. De bevoegdheid van afgifte is door de Europese wetgever vastgeknoopt aan de algemene bevoegdheidsregeling²⁶⁸. Het moet dus gaan over ofwel de lidstaat waar de erflater zijn gewone verblijfplaats had op het moment van zijn overlijden²⁶⁹ ofwel de lidstaat die aangeduid werd door de erflater op basis van zijn rechtskeuze²⁷⁰ of de lidstaat waar de goederen gelegen waren op moment van overlijden²⁷¹ of op basis van de forum necessitatis²⁷².

²⁶⁸ Art. 64 Erfrechtverordening.

²⁶⁹ Art. 4 Erfrechtverordening.

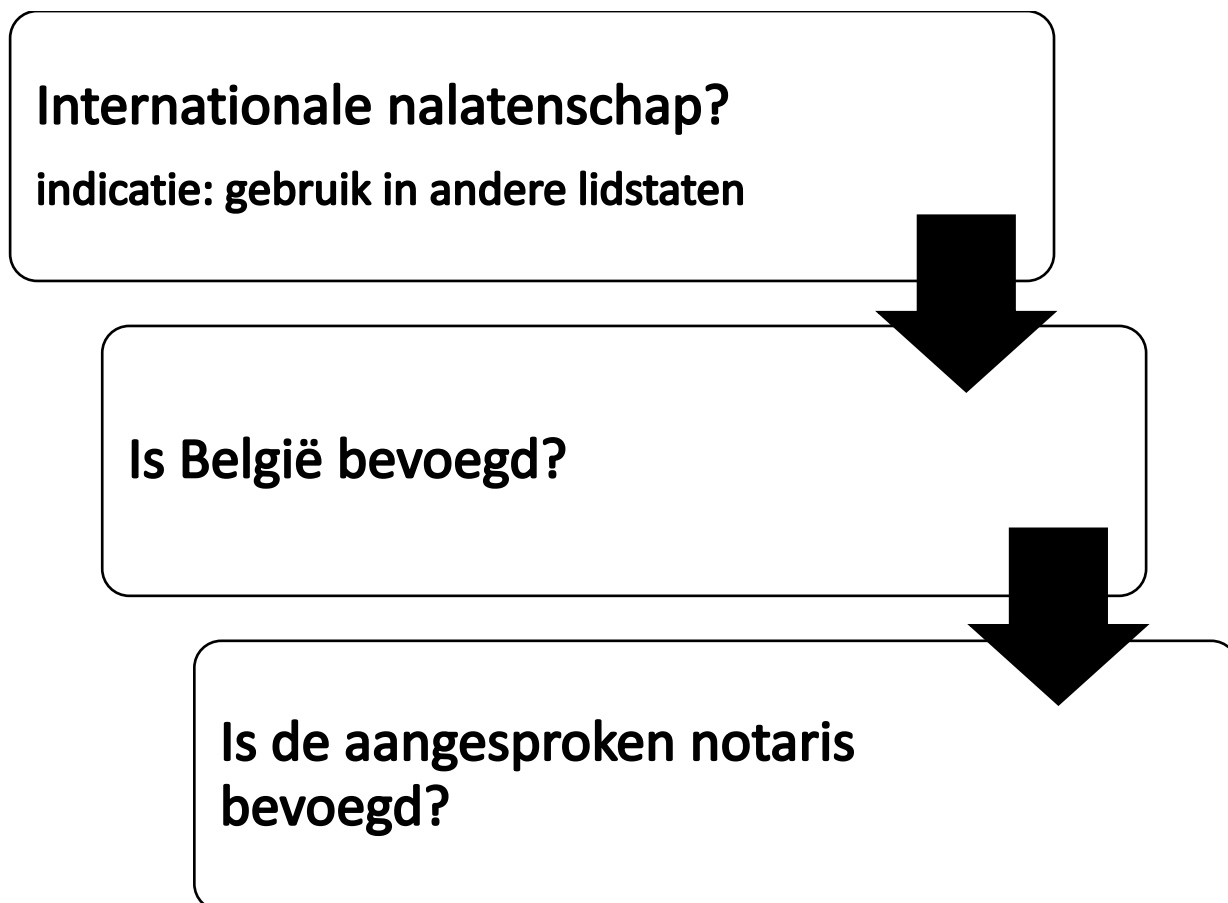
²⁷⁰ Art. 7 Erfrechtverordening.

²⁷¹ Art. 10 Erfrechtverordening. Deze subsidiaire bevoegdheid geldt pas wanneer er op basis van de andere artikelen een land werd aangeduid dat geen lidstaat is.

²⁷² Art. 11 Erfrechtverordening.

191. Indien de voorgaande stappen beide een positief antwoord opleveren, moet de notaris nagaan of hij wel bevoegd is voor het opstellen van de erfrechtverklaring. Hierbij kan men zich de vraag stellen of de lidstaat heeft geopteerd voor een systeem van vrije keuze dan wel de toewijzing aan specifieke notarissen. Ook voor België lijkt het systeem van vrije keuze het meest aangewezen²⁷³. Op basis van artikel 9 van de Ventôsewet is men vrij om te kiezen naar welke notaris men stapt.

192.

²⁷³ E. GOOSSENS, "De rol van de notaris bij de afgifte van de Europese erfrechtverklaring" in A.L. VERBEKE en F. BUYSENS (eds.), *Notariële actualiteit 2014-2015. Familie – Vastgoed – Rechtspersoon – Fiscaliteit*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 42.

193. In casu voor de vrijgave van Belgische banktegoeden zal de Belgische notaris bevoegd zijn indien:

- de erflater zijn gewone verblijfplaats²⁷⁴ in België had op het moment van overlijden of
 - de erflater gekozen heeft om het Belgische recht toepassing te laten vinden op zijn nalatenschap indien²⁷⁵:
 - een eerder aangezocht gerecht zich in dezelfde zaak onbevoegd heeft verklaard overeenkomstig artikel 6, of
 - de partijen in het geding zijn overeengekomen om overeenkomstig artikel 5 bevoegdheid te verlenen aan een Belgische gerecht, of
 - de partijen in het geding de bevoegdheid van het Belgische gerecht uitdrukkelijk hebben aanvaard
- of
- wanneer er geen andere lidstaat bevoegd is en de goederen van de erflater zich in België bevinden (Indien de erflater niet de Belgische nationaliteit had of zijn vorige gewone verblijfplaats niet in België had, dan zijn de Belgische gerechten nog altijd bevoegd voor de goederen die zich op Belgisch grondgebied bevinden maar niet voor de gehele nalatenschap. In casu dus de Belgische banktegoeden.)²⁷⁶ of
 - op basis van het noodforum²⁷⁷ is gebleken dat de nauwste banden zijn te vinden tussen de erflater en België.

194. Ook is het mogelijk dat een andere lidstaat bevoegd is en dan kan de Europese Erfrechtverklaring in België gebruikt worden voor de vrijgave van deze banktegoeden zonder dat er een bijkomende procedure is vereist²⁷⁸.

195. Nadat de aangewezen notaris in België, of een andere entiteit in een andere lidstaat, zich bevoegd heeft verklaard, dan kan er overgegaan worden tot de Europese Erfrechtverklaring. Zoals eerder in deze masterproef al werd aangehaald heeft de Europese wetgever in artikel 65 van de Erfrechtverordening een lijst opgenomen van de vereiste informatie. Om dit te vereenvoudigen is er ook voorzien in een niet-verplicht standaardformulier. Een van de vereiste bestanddelen is het vermelden van het “beoogde doel”²⁷⁹. Hier dient dus vermeld te worden dat de Europese Erfrechtverklaring gebruikt zal worden voor het bewijs te leveren van de rechtspositie en/of de rechten van alle erfgenamen, alsmede hun erfdeel of legaat²⁸⁰, en meer specifiek voor de vrijgave van banktegoeden.

²⁷⁴ Art. 4 Erfrechtverordening.

²⁷⁵ Art. 7 Erfrechtverordening.

²⁷⁶ Art. 10 Erfrechtverordening.

²⁷⁷ Art. 11 Erfrechtverordening.

²⁷⁸ Art. 69, eerste lid Erfrechtverordening.

²⁷⁹ Art. 65, derde lid, f) Erfrechtverordening.

²⁸⁰ Art. 63, a) Erfrechtverordening.

196. In het geval van vrijgave van banktegoeden zal bijlage IV horende bij formulier V van de Europese Erfrechtverklaring zeer relevant zijn en zal deze zeker ingevuld moeten worden. Deze bijlage gaat over de hoedanigheid en rechten van de erfgena(a)m(en) en is verplicht in te vullen daar deze gegevens noodzakelijk zijn voor de vrijgave en de verklaring dient dus om deze elementen te bewijzen in België. De andere bijlagen zijn afhankelijk van de situatie. Zo zal bijvoorbeeld ook bijlage I dienen ingevuld te worden indien de aanvrager een rechtspersoon is. Of bijlage III indien de erflater getrouwd of wettelijk samenwonend was.

197. Er dient echter wel een bemerking te worden gemaakt indien een buitenlandse notaris de Europese Erfrechtverklaring heeft opgesteld. In België mogen de banken echter pas overgaan tot de deblokking van de banktegoeden indien zij kennisnemen van het feit dat er op de overledene en zijn erfgenamen geen fiscale en sociale schulden liggen. Dit wordt echter niet gecontroleerd wanneer een buitenlandse notaris de erfrechtverklaring heeft opgesteld waardoor er nog niet kan worden overgegaan tot vrijgave ook al werd er wel een Europese Erfrechtverklaring opgesteld (ZIE DEEL 3. MENINGEN VAN DE PRAKTIJK, HOOFDSTUK 2. DE BELGISCHE BANKEN). Dit betekent echter niet dat zij de Europese Erfrechtverklaring niet erkennen. Zij hebben enkel bijkomende informatie nodig om te kunnen voldoen aan de opgelegde Belgische verplichtingen.

198. In deze situaties zijn we ervan uitgegaan dat de erfgenaam heeft gekozen voor de aanvraag van een Europese Erfrechtverklaring. Maar aangezien de keuze hiervoor niet verplicht is, kan men in België nog altijd gebruik maken van de akte of het attest van erfopvolging voor de vrijgave van banktegoeden en in het buitenland van een gelijkaardig erfrechtcertificaat.

Onderafdeling 2. Erfgenaam buiten de EER

199. Hierboven werd ingegaan op de internationale nalatenschappen die zich afspelen binnen de Europese Unie. Voor de volledigheid is het echter ook noodzakelijk om de gevallen te vermelden waarbij één of meer erfgenamen buiten de EER wonen daar het ook hier gaat over internationale nalatenschappen. Indien aan alle voorwaarden zijn voldaan en er voor de banken dus met voldoende zekerheid kan gezegd worden wie de erfgenamen zijn, hoeveel hun deel bedraagt en dat er geen fiscale en/of sociale schulden meer zijn, dan kan de bank nog niet onmiddellijk overgaan tot de deblokking van deze tegoeden. Ingeval de erfgenaam buiten de EER woont, dan wil de overheid zekerheid dat de erfbelasting²⁸¹ op deze gelden betaald zal worden en dat men niet dient te vervolgen in het buitenland²⁸².

²⁸¹ Art. 1.1.0.0.2, 1° en 9° VCF.

²⁸² H. CASIER, "Verfijning van de bijkomende waarborgverplichting voor in buitenland wonende erfgenamen/legatarissen/begiftigden", *Successierechten 2011*, afl. 7, 1.

Daarom kan er pas overgegaan worden tot deblokking wanneer:

- men een bewijs voorlegt van de betaling van de successierechten of
- een Belgisch persoon zich borg stelt voor een erfgenaam van buiten de EER via een akte van borgstelling²⁸³.

²⁸³ Art. 3.10.5.5.1 en .10.5.5.2VCF. (oud art. 94 en 95W.Succ.)

HOOFDSTUK 3. INSTRUMENTEN VAN ANDERE LIDSTATEN

Afdeling 1. Overzicht

200. Niet enkel België heeft nationale instrumenten die de erfgenamen in staat stellen om hun hoedanigheid aan te tonen. Ook andere landen zoals Frankrijk hebben instrumenten die hetzelfde beogen te bereiken dan de akte of attest van erfopvolging maar die toch deels verschillen van het Belgische instrument. Het doel van deze masterproef is zeker niet om hier uitgebreid op in te gaan. Een kort overzicht van een aantal instrumenten kan echter handig zijn omdat de Europese Erfrechtverklaring niet verplicht is en banken, notarissen, erfgenamen, ... kunnen nog altijd met deze instrumenten geconfronteerd worden. Evenwel is deze opsomming zeker niet volledig.

201. Voorbeelden hiervan zijn in Frankrijk de *acte de notoriété*²⁸⁴, in Duitsland de *Erbschein*²⁸⁵, in Engeland en Wales de *grant of representation* en in Oostenrijk *Einantwortungsbeschluss*.

Afdeling 2. Rechtsgevolgen in België

Onderafdeling 1. Legaliseren

202. Legalisatie zal enkel de echtheid van de handtekening en de hoedanigheid van diegene die ondertekent garanderen. Daarnaast wordt ook de identiteit van het zegel op het stuk of de stempel gegarandeerd²⁸⁶. Maar het principe van legaliseren wordt echter meer en meer afgeschaft²⁸⁷ of vervangen door het alternatief van de apostille²⁸⁸. De apostille kan omschreven worden als een certificaat dat wordt afgeleverd bij bepaalde documenten volgens een bepaald formulier²⁸⁹.

203. Ook in de Europese Erfrechtverordening werd dit afgeschaft. Hierbij is artikel 74 van de Erfrechtverordening van toepassing. Dit artikel zegt dat: *“Geen legalisatie of andere soortgelijke formaliteit mag worden verlangd met betrekking tot documenten die in het kader van deze verordening in een lidstaat zijn afgegeven.”*

Dit geldt dus zowel voor Belgische akten die in het buitenland dienen gebruikt te worden als voor buitenlandse akten die in België zullen gebruikt worden. Artikel 74 geldt echter alleen tussen de lidstaten van de Erfrechtverordening.

²⁸⁴ Art. 730-1 t.e.m. 730-5 Code Civil.

²⁸⁵ §§ 2353 t.e.m. 2370 Bürgerliches Gesetzbuch.

²⁸⁶ S. BERTE en V. DE BACKER, “De dood kent geen grenzen. De Europese Erfrechtverordening in 19 casussen”, *Not.Fisc.M.* 2016, afl. 6, 200.

²⁸⁷ Verdrag betreffende de afschaffing van de legalisatie van akten in de Lid-Staten van de Europese Gemeenschappen, 25 mei 1987, BS 18 april 1997.

²⁸⁸ Verdrag van Den Haag tot afschaffing van het vereiste van legalisatie van buitenlandse openbare akten, 5 oktober 1961, BS 7 februari 1976, err. BS 10 maart 1976.

²⁸⁹ T. Kruger, J. Verhellen, “DEEL I. ALGEMEEN DEEL Hoofdstuk 6. Erkenning en uitvoerbaarheid: algemene regels” in T. Kruger, J. Verhellen, *Internationaal privaatrecht. De essentie*, Brugge, die Keure, 2016, 183.

Onderafdeling 2 Erkennen en tenuitvoerleggen

204. Indien de akten afkomstig zijn uit de Europese Unie, vallen ze onder de Erfrechtverordening. Artikel 39 van deze verordening legt een erkenning *de plano* op. Dit wil zeggen dat deze wordt erkend in België zonder dat er een bijkomende procedure zal plaatsvinden. Er dient evenwel getoetst te worden aan de weigeringsgronden in artikel 40 van diezelfde verordening.

Dit geldt echter alleen voor beslissingen uit EU-lidstaten waar de Erfrechtverordening van toepassing is²⁹⁰.

205. Bij authentieke akten en gerechtelijke schikkingen wordt er verwezen naar de artikelen 59, 60 en 61 van de verordening. Namelijk de aanvaarding²⁹¹ en uitvoerbaarheid van deze akten of beslissingen. Wanneer het echter gaat over akten of beslissingen uit derde landen, dan zal er worden gekeken naar het WIPR²⁹².

206. Uitvoerbaarheid van buitenlandse akten in België wordt geregeld in artikel 43 van de Erfrechtverordening. Dit artikel schrijft dat: *“De beslissingen die in een lidstaat zijn gegeven en in die lidstaat uitvoerbaar zijn, zijn tevens uitvoerbaar in andere lidstaten, indien zij daar op verzoek van een belanghebbende partij uitvoerbaar zijn verklaard in de andere lidstaten volgens de procedure die is bepaald in de artikelen 45 tot en met 58.”*

²⁹⁰ Landen die de verordening niet ondertekent hebben vallen dus niet onder de regeling van de Erfrechtverordening.

²⁹¹ Zelfde bewijskracht krijgen als in de lidstaat van herkomst of de meest vergelijkbare bewijskracht.

²⁹² Art. 23-31 WIPR.

HOOFDSTUK 4. HET BELGISCH EN EUROPEES INSTRUMENT VERGELEKEN

- 1) De doelstelling van de Europese Erfrechtverklaring wordt gepreciseerd in artikel 63, eerste lid van de Erfrechtverordening. Dit kan gezien worden als een dubbele doelstelling, namelijk het bewijs van de hoedanigheid van de erfgerechtigde, als van beheerder/testamentuitvoerder (*executeur-testamentair*)²⁹³. Terwijl het Belgische instrument slechts een enkelvoudige heeft, namelijk strekken tot bewijs van hetzij de hoedanigheid van erfgerechtigde, hetzij de hoedanigheid van executeur-testamentair. De dubbele doelstelling was een veruitwendiging voor het bieden van een volwaardig supranationaal alternatief voor de erfrechtcertificaten die op nationaal niveau al bestonden²⁹⁴.
- 2) De gegevens die nodig zijn voor de aanvraag van de akte of attest van erfopvolging of de Europese Erfrechtverklaring zijn zeer gelijklopend. Verschil is wel dat de vereiste informatie opgesomd in artikel 65, derde lid Erfrechtverordening, veel gedetailleerder is omschreven dan deze in de Belgische wetgeving voor de akten en attesten²⁹⁵.

Zoals eerder aangehaald²⁹⁶ worden er in artikel 65, derde lid van de Erfrechtverordening 13 puntjes van informatie opgesomd, die dienen opgenomen te worden in de aanvraag van de Europese Erfrechtverklaring en dit in tegenstelling tot de Belgische instrumenten. De informatie, vereist voor de aanvraag van deze instrumenten, werd vooral verder uitgewerkt in de rechtsleer²⁹⁷.

- 3) De Europese Erfrechtverklaring is gericht op het gebruik in andere lidstaten waar daarentegen de akte of attest van erfopvolging vooral gericht is op het gebruik in België zelf²⁹⁸. Daarom was het bij de Europese Erfrechtverklaring noodzakelijk om gegevens te hebben over het toepasselijke recht²⁹⁹. In punt 8 van het kerngedeelte dient te worden opgenomen welk recht van toepassing is op het opvallen en afhandelen van de nalatenschap en op basis van welke elementen dit werd bepaald. Het kan dan bijvoorbeeld gaan over een rechtskeuze of op basis van de gewone verblijfplaats van de erflater³⁰⁰.

²⁹³ E. GOOSSENS, "DEEL I. DOELSTELLING, PROCEDURE EN INHOUD" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 74, nr. 148.

²⁹⁴ E. GOOSSENS, "DEEL I. DOELSTELLING, PROCEDURE EN INHOUD" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 75, nr. 150.

²⁹⁵ E. GOOSSENS, "DEEL I. DOELSTELLING, PROCEDURE EN INHOUD" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 117, nr. 233.

²⁹⁶ HOOFDSTUK 2. DE EUROPESE ERFRECHTVERKLARING, AFDELING 5. AANVRAAG.

²⁹⁷ Bijvoorbeeld in W. DE VOGELAERE, "Deblokkering van gelden na overlijden: nieuwe regeling", *Nieuwsbrief notariaat* 2010, afl. 7, 6.

²⁹⁸ E. GOOSSENS, "DEEL I. DOELSTELLING, PROCEDURE EN INHOUD" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 148, nr. 295.

²⁹⁹ Punt 8 kerngedeelte standaardformulier; art. 68, onder i) Erfrechtverordening.

³⁰⁰ Bijlage 4.

In bijlage drie van deze masterproef kan er een voorbeeld gevonden worden van een aanvraagformulier voor een attest van erfopvolging. In het document is helemaal niks te vinden over het toepasselijke recht daar dit een Belgisch instrument is en dus onder het Belgische recht valt.

- 4) De Europese Erfrechtverklaring kan vrij gebruikt worden in de verschillende lidstaten terwijl daarentegen het gebruik van de nationale erfrechtcertificaten afhankelijk wordt gesteld van de erkenning of aanvaarding, op voorwaarde dat het gaat over een beslissing of authentieke akte in de zin van de Erfrechtverordening³⁰¹.
- 5) Het lijkt alsof er een verplichting is van de erfgenaam om een keuze te maken omtrent de erfenis.

"2. Heeft de erfgenaam de nalatenschap aanvaard?"

2.1. *Ja, zonder voorwaarden*

2.2. *Ja, onder voorrecht van boedelbeschrijving (gelieve de gevolgen te specificeren):*

.....
2.3. *Ja, onder andere voorwaarden (gelieve de gevolgen te specificeren):*

.....
2.4. *Overeenkomstig het recht dat op de erfopvolging van toepassing is, is geen aanvaarding vereist.*

(...)

4. *De erfgenaam heeft de nalatenschap verworpen.*

5. *De erfgenaam heeft een wettelijk erfdeel aanvaard.*

6. *De erfgenaam heeft zijn of haar recht op een wettelijk erfdeel verworpen."*

In de Belgische akten en attesten daarentegen wordt soms voorzien dat de aanvraag en/of afgifte van een akte of attest van erfopvolging niet gezien kan worden als een aanvaarding van de erfenis. De akte of attest laat enkel toe om over te gaan tot deblokking van de rekeningen. Slechts wanneer er een verdeling plaatsvindt, kan er sprake zijn van aanvaarding.

Het is dus niet omdat dit werd opgenomen in de Europese Erfrechtverklaring dat de wetgever ook daadwerkelijk verplicht om aan te kruisen. Dat puntje kan dus gewoon opengelaten worden³⁰². Het beeld dat de erfgenaam verplicht lijkt om een keuze te maken omtrent de nalatenschap is dus verkeerd. Deze kan ook na de afgifte gemaakt worden.

³⁰¹ E. GOOSSENS, "DEEL II. RECHTSGEVOLGEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Morsel, Intersentia, 2016, 160, nr. 317.

³⁰² S. VAN DEN HOVE D'ERTSENRYCK., "Een praktische kijk op de Europese erfrechtverklaring", *Notariaat* 2016, afl. 3-4, 6, nr. 26.

6) De Belgische akte of attest van erfopvolging heeft geen vermoeden van juistheid in tegenstelling tot de Europese Erfrechtverklaring waar wel een abstract vermoeden van juistheid aan kleeft. De Belgische instrumenten hebben wel een vergelijkbare waarde³⁰³ daar de Belgische instrumenten voornamelijk werden ingevoerd op vraag van de financiële instellingen die moeilijkheden ondervonden bij onder andere de vrijgave van banktegoeden³⁰⁴. De bescherming die de akten en attesten biedt, kan worden afgeleid uit de werking ten aanzien van derden. Men spreekt dan over een bevrijdende derdenwerking ten aanzien van de schuldenaars van de tegoeden van de erflater. Deze derdenwerking heeft dezelfde weerslag als het abstract vermoeden van juistheid bij de Europese Erfrechtverklaring, namelijk dat de inhoud geacht wordt overeen te stemmen met de juridische werkelijkheid³⁰⁵. Terwijl er bij de Europese Erfrechtverklaring een abstract vermoeden van juistheid kleeft.

Verschilpunt 6) hangt samen met verschilpunt 7) daar hierin wordt gewezen op de draagwijdte van de bescherming en dus welke personen beschermd worden.

7) De Belgische erfrechtcertificaten voorzien in een bijzonder beschermingsregime. Deze certificaten worden vooral gebruikt in de bevrijdende vrijgave van tegoeden. Dit heeft als gevolg dat ook de bescherming voor derden in dit licht dient gezocht te worden³⁰⁶. Enkel de derde als schuldenaar verkrijgt bescherming geboden door de wet. Er wordt geen bescherming voorzien voor ontvangende partijen. Het ontzeggen van rechtsbescherming aan de ontvangende partij lijkt een onlogisch gevolg en wetgevend optreden is dan ook vereist³⁰⁷. De Europese Erfrechtverklaring daarentegen voorziet in een algemeen beschermingsregime. Dit werd hierboven al uitgewerkt (DEEL 2. DE EUROPESE ERFRECHTVERKLARING IN HET EUROPESE SYSTEEM, HOOFDSTUK 2. DE EUROPESE ERFRECHTVERKLARING, AFDELING 7. RECHTSGEVOLGEN, ONDERAFDELING 3).

³⁰³ E. GOOSSENS, "DEEL II. RECHTSGEVOLGEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 167, nr. 330.

³⁰⁴ E. GOOSSENS, "DEEL II. RECHTSGEVOLGEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 176, nr. 331.

³⁰⁵ E. GOOSSENS, "DEEL II. RECHTSGEVOLGEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 200-201, nr. 399-401.

³⁰⁶ E. GOOSSENS, "DEEL II. RECHTSGEVOLGEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 188-189, nr. 374-375.

³⁰⁷ E. GOOSSENS, "DEEL II. RECHTSGEVOLGEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 188-189, nr. 374-376.

Het is dan ook aangewezen dat de Belgische wetgever optreedt om de draagwijdte van de akte en attest van erfopvolging te verbreden. Tot dit wetgevend ingrijpen is het aangewezen dat de rechtspraak en rechtsleer een breder beschermingsregime uitwerken en dus een brede invulling geven aan de derdenbescherming³⁰⁸.

³⁰⁸ E. GOOSSENS, "Pleidooi voor de veralgemeende invoering van de Europese erfrechtverklaring in het Belgisch recht", *NFM* 2013, afl. 7, 205-207, nr. 4-12.

DEEL 3. HET EUROPESE EN HET BELGISCHE SYSTEEM

HOOFDSTUK 1. INVLOED VAN POTPOURRI V

207. De laatste Potpourri werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 24 juli 2017. Dit was de wet van 6 juli 2017³⁰⁹. Er was een getrapte inwerkingtreding op 3 augustus 2017 en een deel op 1 januari 2018. Deze Potpourri focust op de vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van het burgerlijk recht, het burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat³¹⁰.

208. Twee onderdelen van de wet waren nuttig voor deze masterproef, namelijk de oprichting van een centraal erfregister en de aanpassing van het Wetboek van internationaal privaatrecht aan verschillende Europese verordeningen en meer specifiek de Erfrechtverordening.

Afdeling 1. Het Centraal Erfregister³¹¹

209. Hoofdstuk 2 van deze wet regelt de invoering van een centraal erfregister. Boek III, titel I, van het Burgerlijk Wetboek werd aangevuld met een zevende hoofdstuk, namelijk “Centraal erfrechtregister”. Het register wordt door C. DEWULF³¹² omschreven als:

“een informatief bestand waarin gegevens worden opgeslagen die verband houden met de erfopvolging van een overleden persoon.”

210. Zowel de attesten en akten van erfopvolging, opgesteld door de notaris als de Europese Erfrechtverklaringen³¹³, dienen opgenomen te worden in het register. Dit omdat deze verregaande gevolgen met zich meebrengen en de wetgever dus acht dat een zekere publiciteit noodzakelijk is³¹⁴.

211. Er valt op te merken dat de wetgever een lacune in de wet heeft laten staan. De attesten opgesteld door de ontvanger van successierechten dienen niet opgenomen te worden in het register. Maar aangezien het attest van erfopvolging slechts in beperkte mate gebruikt kan worden (afhankelijk van de omstandigheden), is het effect van deze lacune eerder gering³¹⁵.

³⁰⁹ Wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijke recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie, BS 24 juli 2017 (hierna: Potpourri V).

³¹⁰ K. GEENS, *Potpourri*, <https://www.koengeens.be/policy/potpourri-v> (geraadpleegd op 23 februari 2018).

³¹¹ Sinds de inwerkingtreding op 1 maart 2018 werden er al 20 Europese Erfrechtverklaring geregistreerd in het register (nagekeken op 12 april 2018).

³¹² C. DE WULF, “De wijzigingen ingevoerd door de wet van 6 juli 2017 met betrekking tot het erf- en giftenrecht.”, *T.Not.* 2017, nr. 10, 753, nr. 23.

³¹³ Art. Art. 892/1. §1 en §2 BW.

³¹⁴ V. DE BACKER, “Het centraal erfrechtregister, nieuwe authentieke bron beheerd door FEDNOT”, *Notamus* 2017, afl. 1, 57.

³¹⁵ C. DE WULF, “De wijzigingen ingevoerd door de wet van 6 juli 2017 met betrekking tot het erf- en giftenrecht.”, *T.Not.* 2017, alf. 10, 756, nr. 30.

212. De verdere regels omtrent de CER, andere over de vorm en modaliteiten van de registratie, nadere regels inzake toegang en tarief, zullen door de Koning geregeld worden. Wel staat vast dat iedereen toegang moet kunnen krijgen tot het register en dit om een centraal aanspreekpunt te garanderen³¹⁶.

Afdeling 2. De Erfrechtverordening³¹⁷

213. Deze artikelen hebben tot doel om de wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht aan te passen aan de inwerkingtreding van de Erfrechtverordening³¹⁸. Deze wijziging hield een aanpassing van de artikelen 77 en 78 en een opheffing van de artikelen 79 tot en met 84 van het WIPR. De gewijzigde artikelen zijn van toepassing op nalatenschappen opgevallen 10 dagen na de publicatie in het Belgisch Staatsblad³¹⁹. Dus nalatenschappen opgevallen vanaf 3 augustus 2017.

214. Artikelen 77 en 78 van het WIPR bepalen wanneer een Belgische rechter bevoegd is om kennis te nemen van de problemen omtrent een internationale erfopvolging en het toepasselijke recht. Men koos om naar de Erfrechtverordening zelf te verwijzen. De collisieregels van de Erfrechtverordening hebben een universele werking³²⁰, waardoor de collisieregels van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht in beginsel niet meer van toepassing zijn. Men heeft dan ook gekozen om deze te schrappen en de regelen van de Erfrechtverordening van toepassing te verklaren op de gevallen die buiten het toepassingsgebied vallen, namelijk de mondelinge uiterste wilsbeschikkingen³²¹. Deze toepassingen blijven wel nog gelden voor nalatenschappen die zijn opgevallen vóór de inwerkingtreding van de verordening, namelijk de nalatenschappen van vóór 17 augustus 2015.

215. In beide artikelen werd er specifiek verwezen naar de Europese Erfrechtverordening en dit om te zorgen voor een vereenvoudiging van de collisieregels voor alle betrokken partijen. Zo wordt het geen kluwen van regels. Die slechts deels overeenstemden met elkaar. Oorspronkelijk stemden de regelen van het WIPR maar gedeeltelijk overeen met deze van de verordening. Het WIPR bood in een aantal gevallen, zoals bij de rechtskeuze wanneer onroerende goederen in een ander land zijn gelegen dan het land van de laatste gewone verblijfplaats. Om delen van het WIPR gelijk te schakelen met de Erfrechtverordening, werd het WIPR een verzameling van artikelen die verwezen naar de plaats waar de verwijzingsregels gevonden kunnen worden³²².

³¹⁶ V. DE BACKER, "Het centraal erfrechtregister, nieuwe authentieke bron beheerd door FEDNOT", *Notamus* 2017, afl. 1, 56.

³¹⁷ Art. 55-57 Potpourri V.

³¹⁸ MvT, *Parl.St.*, Kamer 2016-17, nr. 54K2259/001, 57-62.

³¹⁹ Art. 59 Potpourri V.

³²⁰ Art. 20 Erfrechtverordening.

³²¹ MvT, *Parl.St.*, Kamer 2016-17, nr. 54K2259/001, 59-61.

³²² V. DE BACKER en H. JACOBS, "Is een actualisering van het WIPR aangewezen? Capita selecta inzake familie- en erfrecht", *T. Fam.* 2015, 104.

DEEL 4. MENINGEN VAN DE PRAKTIJK³²³

HOOFDSTUK 1. DE BELGISCHE NOTARISSEN

216. In België zijn er iets meer dan 1.500 notarissen verspreid over 1.150 kantoren³²⁴. Het was niet mogelijk om al deze notarissen te betrekken in deze masterproef. Wel was het doel om zoveel mogelijk mails rond te zenden en te polsen naar de meningen van personen die ervaring hadden met akten en attesten van erfopvolging en de Europese Erfrechtverklaring. In totaal konden er dus 115³²⁵ meningen hierin verwerkt worden. Het is dus noodzakelijk om te zeggen dat de cijfers en meningen zeker niet representatief zijn daar dit slechts overeenstemt met 7,7% van alle notarissen.

Dit wil echter niet zeggen dat de antwoorden van deze notarissen niet waardevol zijn. In tegendeel zelfs. Zoals hieronder zal blijken, kunnen deze meningen gebruikt worden om een beeld te schetsen van hoe het in de praktijk is op een niet-representatieve manier.

217. Naast de notarissen is er ook contact opgenomen met Fednot³²⁶. Op vraag of zij al werden gecontacteerd door notarissen in verband met internationale nalatenschappen konden zij het volgende antwoorden: *“Wij krijgen bijna dagelijks een vraag (telefonisch of schriftelijk) over een internationale nalatenschap. De moeilijkheden stellen zich voornamelijk op het gebied van:*

- *de aanwijzing van het toepasselijk recht*
- *de erfopvolging ingeval buitenlands recht van toepassing is*
- *de internationale bevoegdheid voor de opmaak van de Europese erfrechtverklaring*
- *de uitvoering van een buitenlands testament*
- *de bescherming (machtigingsvereiste) van onbekwame erfgenamen (meerderjarig en minderjarig) wonende in het buitenland”*

Er zijn dus niet alleen moeilijkheden op vlak van het toepassen van het aangewezen recht maar ook over bevoegdheid, uitvoering en bescherming.

218. De quotes gemaakt door de notarissen hebben als doel de meningen van de notarissen en de beweging hieromtrent duidelijk weer te geven.

³²³ Meestal wordt er verwezen naar één of een beperkt aantal notarissen, dit wilt niet zeggen dat zij bij de voor- en nadelen de enigste zijn die deze mening delen. Door de niet-representativiteit is het ook mogelijk dat notarissen die niet hebben deelgenomen deze mening delen.

³²⁴ De Federatie – fednot.web, <https://www.fednot.be/nl/home> (geraadpleegd op 17 maart 2018).

³²⁵ In werkelijkheid gaat dit niet over 114 notarissen daar een aantal van deze meningen een bundeling zijn van de ervaringen van twee of meer geassocieerde notarissen.

³²⁶ Zij ondersteunen de verschillende notariškantoren van België. Dit door juridisch advies maar ook voor ICT, vorming en management. Daarnaast zorgen zij ook voor het informeren van de burgers.

Afdeling 1. Akte of attest van erfopvolging

Onderafdeling 1. Inhoud

219. In het begin van deze masterproef waren veel mensen, waaronder ik, in de veronderstelling dat notarissen enkel akten opstelden en dat de ambtenaar van het successiekantoor verantwoordelijk was voor de opstelling van de attesten van erfopvolging. Verscheidene notarissen hebben er tijdens de rondvraag op gewezen dat ook zij attesten van erfopvolging opstelden. Verschillende van hen³²⁷ zeiden zelfs dat zij geen akten opstelden maar enkel attesten, tenzij een akte verplicht werd door de wet³²⁸. 21 notarissen hebben uitdrukkelijk gezegd dat zij vooral attesten van erfopvolging opstelden en amper of geen akten meer.

Dit wil niet zeggen dat elke notaris vooral attesten opstelt. Sommigen zijn van mening dat de akte van erfopvolging een bepaalde waarde weerspiegelt en dat zij daarom deze keuze maken.

“Persoonlijk vind ik de akte van erfopvolging een zeer belangrijke akte. Ik stel daarom bijna altijd een akte van erfopvolging op en lever uiterst zelden slechts een attest van erfopvolging af.”³²⁹

220. De redenen voor het maken van deze keuze is vooral te vinden in de kosten en de duur van het opstellen van een akte of een attest van erfopvolging.

Van de 96 notarissen die de vraag hebben beantwoord over de gemiddelde duur van de aanvraag van een akte of attest van erfopvolging heeft 65,6%³³⁰ geantwoord dat de gemiddelde duur ongeveer 3 weken bedraagt voor het opstellen van een attest en dat dit voor een akte ongeveer 4 à 5 weken bedroeg³³¹. Wel werd hierbij ook gezegd dat deze termijn van verschillende zaken afhing en dus enkele weken langer kon duren tot zelfs een paar maanden³³².

³²⁷ Zoals onder andere een notaris met kantoor in de Brusselse rand, notaris met kantoor in het Waasland, notaris met landelijk kantoor te Zwevegem, notaris kantoor te Beveren, notaris met kantoor in het Pajottenland, notaris met kantoor in het arrondissement Nijvel, geassocieerde notarissen in de provincie Waals-Brabant.

³²⁸ Namelijk wanneer de erfenis niet uitsluitend vererfd werd op basis van de art. 718-755 BW, bij de aanwezigheid van onbekwame erfopvolgers of bij de aanwezigheid van een uiterste wilsbeschikking, contractuele erfstelling of huwelijkscontract.

³²⁹ Notaris met kantoor in een gemeente vergroeid met de Brusselse agglomeratie.

³³⁰ Dit zijn 63 notarissen.

³³¹ Notaris met kantoor in het Pajottenland.

³³² Notaris met kantoor te Sprimont.

“A partir du moment où nous disposons de toutes les pièces requises pour établir l’hérédité, nous avons douze jours ouvrables à respecter avant de pouvoir l’établir. Si personne ne doit des impôts, c’est une rédaction immédiate qui suit l’expiration de ce délai ; par contre, si quelqu’un doit des impôts, on tente d’abord d’obtenir de sa part, la preuve de paiement et à défaut, on entame une négociation avec les administrations concernées. Le délai total après le décès est dès lors au mieux de 3 semaines et au pire de 3 mois.”³³³ “

Volgende zaken bepalen mee de duurtijd van de aanvraag:

- De fiscale opzoekingstermijn. Deze bedraagt 12 werkdagen te rekenen vanaf de datum vermeld op het functionele ontvangstbewijs³³⁴.
- Alle erfgenamen dienen gecontacteerd te worden vooraleer een akte of attest kan opgesteld worden³³⁵.
- De langstlevende echtgeno(o)t(e) dient een keuze te maken wanneer er sprake is van een keuzebeding³³⁶.

“Indien er een huwelijkscontract was met een keuzebeding met betrekking tot de gemeenschap zal deze termijn nog langer worden omdat de langstlevende eerst zijn/haar keuze moet maken alvorens er een akte van erfopvolging kan worden opgesteld. Hier hangt de duurtijd af van de snelheid waarmee de langstlevende echtgeno(o)t(e) kiest³³⁷.”

- Bij het ontvangen van notificaties over schulden dient er gewacht te worden tot er betalingsbewijzen kunnen voorgelegd worden vooraleer een akte of attest opgesteld kan afgegeven³³⁸.

³³³ Notaris met kantoor te Sprimont.

³³⁴ M. DELANOTE, “Notificatieverplichtingen bij overlijden”, *Not.Fisc.M.* 2013, 34.

³³⁵ Notaris met kantoor te Leuven.

³³⁶ Dit wordt door MOEYKENS gedefinieerd als “het beding opgenomen in een huwelijkscontract of een wijziging van een huwelijkscontract dat aan de langstlevende echtgenoot van onder een gemeenschapsstelsel gehuwde echtgenoten de mogelijkheid biedt om uit een reeks alternatieven een keuze te maken, waarbij elk alternatief voorziet in een andere wijze van verdeling van het gemeenschappelijk vermogen” in F. MOEYKENS, “Keuzebedingen in een vergrijzende samenleving”, *Waarvan akte* 2002, afl. 6, 11.

³³⁷ Notaris met kantoor in een Kempense gemeente

³³⁸ Zie supra randnummer 69.

- De aanwezigheid van minderjarigen en onbekwamen.

“Indien minderjarigen of onbekwamen betrokken zijn kan het dossier met enkele weken tot maanden (afhankelijk van hoe snel iedereen meewerkt) vertraging oplopen vermits de nodige machtigingen en verklaringen eerst moeten in orde gebracht worden. Hetzelfde geldt bij verwerpingen, vermits die door de wijziging van de plaatsvervullingsregels nu nagenoeg standaard tot gevolg hebben dat er minderjarigen in het dossier betrokken geraken waardoor het veel complexer en trager verloopt allemaal.³³⁹”

- Indien er gekozen wordt voor een akte dan dient deze eerst te worden ingeschreven in het repertorium om daarna eerst aangeboden te worden ter registratie. Pas wanneer de akte werd geregistreerd kan er een afschrift worden afgeleverd³⁴⁰. Dit duurt ongeveer een week en is ook afhankelijk van de tijd die het Registratiekantoor nodig heeft om de akte te registreren.

Dit zijn natuurlijk maar een aantal elementen die bepalen hoelang het duurt eer er een akte of attest kan worden afgeleverd. Het is wel zo dat een attest bijna altijd minder lang duurt dan een akte.

221. Een ander verschil dat de keuze tussen een akte en attest bepaalt is de kostprijs. Een attest opgesteld door de ambtenaar van het successiekantoor is gratis. Daarnaast is er ook een verschil tussen de akte en het attest opgesteld door een notaris. Een attest dient niet geregistreerd te worden wat kosten uitspaart.

“Een attest moet niet geregistreerd worden waardoor er 50 EUR vast recht wordt uitgespaard. Bovendien is er geen recht op geschriften van 7,5 EUR + btw verschuldigd en moet het niet geregistreerd worden via eRegistration (15 EUR). Een attest is dus al 74,08 EUR goedkoper qua vaste kosten dan een akte.³⁴¹”

222. Zoals hierboven al werd uitgelegd (HOOFDSTUK 2. BELGISCHE INSTRUMENTEN, AFDELING 1. AANVRAAG, ONDERAFDELING 2. INHOUD) dienen er een aantal gegevens worden neergelegd voor de notaris of de ambtenaar van het successiekantoor, nl.

- origineel uittreksel van de overlijdensakte (via de begrafenisondernemer of rechtstreeks van het gemeentebestuur);
- trouwboekje van de overledene (of kopie van de bladzijden met identiteiten van de gehuwden, blanco gegevens huwelijkscontract en identiteiten van de kinderen)

³³⁹ Notaris met kantoor in een deelgemeente van Beveren.

³⁴⁰ Notaris met kantoor in de provincie Antwerpen.

³⁴¹ Notaris met kantoor te Izegem.

- als de overledene geen afstammelingen heeft, kopie van het trouwboekje van de ouders en van de broers of zusters;
- kopie van de identiteitskaart van de overledene (geen verplichting)
- opgave van de woonplaatsen van de overledene gedurende de laatste vijf jaar vóór zijn overlijden
- verklaring dat geen van de erfgenamen minderjarig of onbekwaam is
- verklaring dat er geen erfgenamen in het buitenland wonen
- alleszins de volledige gegevens van identiteit en adres van alle erfgenamen
- de verklaringen van de aanvrager worden gedaan “op eer en voor echt”.

Daarnaast zijn er nog een aantal zaken die de notaris zal bekijken/controleren vooraleer hij/zij zal overgaan tot het opstellen van een akte of attest. Het gaat dan bijvoorbeeld over:

- het Centraal register van Huwelijksovereenkomsten om te kijken of er erfgenamen getrouwd zijn met algehele gemeenschap.
- het Centraal Bestand van Beslagberichten³⁴² en dit om te kijken of er erfgenamen zijn toegelaten tot de collectieve schuldenregeling.
- opzoeken op het registratiekantoor (testamenten of giften tussen echtgenoten getekend voor 1976. Het CRT³⁴³ (zie eerder) verzamelt deze gegevens maar vanaf deze datum.).
- daarnaast is het soms ook nodig om van de gemeente een bevestiging te krijgen dat er geen erfgenamen gekend zijn³⁴⁴.

De gegevens, in bijvoorbeeld het huwelijksboekje, zijn soms achterhaald daar er bij een tweede huwelijk de kinderen uit het eerste huwelijk hier meestal niet meer in vermeld staan³⁴⁵.

Onderafdeling 2. Voor- en nadelen

223. Zoals hierboven al werd aangehaald zijn de termijn en de kosten een voordeel voor het attest (snellere afgifte en goedkoper) van erfopvolging ten opzichte van de akte. De kostprijs voor het opstellen van een akte van erfopvolging zal minstens 250 euro kosten³⁴⁶.

³⁴² Notaris met kantoor te Izegem. Art. 1389bis/1 Ger. W.: het centraal bestand van berichten van beslag, delegatie, overdracht, collectieve schuldenregeling en protest is de geïnformatiseerde gegevensbank waar de berichten van beslag, delegatie, overdracht, collectieve schuldenregeling en protest bedoeld in de artikelen 1390 tot 1390quinquies worden gecentraliseerd. Die gegevensbank wordt hierna “bestand van berichten” genoemd.

³⁴³ Centraal Register van Testamenten

³⁴⁴ Notaris met kantoor in het kanton Zele.

³⁴⁵ Notaris met kantoor aan de grens met Nederland.

³⁴⁶ Dit is de prijs van een akte van erfopvolging opgesteld door een notaris met een kantoor te Diksmuide.

224. Op vlak van authenticiteit³⁴⁷ en notariële zekerheid³⁴⁸ heeft de akte van erfopvolging daarentegen een groter voordeel dan het attest van erfopvolging. Een akte kan naar de buitenwereld toe een zekere ernst weerspiegelen op vlak van de inhoud. Ook is het een voordeel voor de akte van erfopvolging dat deze geregistreerd dient te worden en dat slechts een uitgifte van de akte wordt meegegeven. Bij een attest daarentegen zal het origineel afgegeven worden.

225. Een ander nadeel van de akte van erfopvolging is de aansprakelijkheid van de notaris indien de erfgenamen niet alle informatie hebben gegeven³⁴⁹. Zoals eerder al werd aangehaald is het aan de notaris om bepaalde gegevens te controleren en bij elkaar te zoeken.

226. Een nadeel van het attest van erfopvolging is te vinden bij de aanvraag voor een afschrift van het attest. Hierbij dien je opnieuw te notificeren³⁵⁰ terwijl bij de akte van erfopvolging het origineel bewaard is gebleven en er dus onmiddellijk een nieuw afschrift afgegeven kan worden.

227. Een nadeel dat zowel geldt voor de akte als voor het attest is dat er nooit 100% zekerheid bestaat dat de erflater kinderloos overleden is. Dit is dus een pijnpunt³⁵¹. Wat hier nog mee te maken heeft, is het feit dat er op heel veel verschillende plaatsen dient gezocht te worden om zeker te zijn dat men alle erfgenamen heeft gevonden en opgenomen in het attest of de akte. Bijvoorbeeld omdat de kinderen uit het eerste huwelijk niet in het huwelijksboekje staan van het tweede huwelijk.

228. Een tweede nadeel dat zowel bij de akte als het attest van erfopvolging te vinden is, specifiek op de vrijgave van banktegoeden, doet zich voor wanneer de blote eigendom voor de kinderen is en het vruchtgebruik voor de langstlevende echtgeno(o)t(e)/ wettelijk samenwonende partner. Indien één van de kinderen fiscale schulden heeft, blijven de tegoeden geblokkeerd³⁵² ook al ging het geld toch nog niet naar het kind maar verkreeg deze pas de volle eigendom van de tegoeden bij het overlijden van de vruchtgebruiker.

“Dat kind dient dus eerst zijn schulden te vereffenen. Indien dit niet mogelijk is, kunnen we niet anders dan voorstellen dat de langstlevende ouder deze schulden voorschiet. Zo niet blijven zij met een deel geblokkeerde gelden achter. Dit zorgt soms voor wat onenigheid tussen de andere erfgenamen omdat de ene persoon dan reeds een bedrag heeft ontvangen en de anderen nog niet.”³⁵³

³⁴⁷ Notaris met kantoor te Beveren.

³⁴⁸ Notaris met kantoor in een centrumstad in de provincie West-Vlaanderen.

³⁴⁹ Notaris met kantoor in een deelgemeente van Gent.

³⁵⁰ Notaris met kantoor te Turnhout.

³⁵¹ Notaris met kantoor in een centrumstad in de provincie West-Vlaanderen.

³⁵² Notaris met kantoor in de provincie West-Vlaanderen.

³⁵³ Notarieel jurist in kantoor te in de provincie West-Vlaanderen.

VOORDELEN

229. Een voordeel bij zowel de akte als attest van erfopvolging is de flexibiliteit. Er zijn heel weinig vormvereisten waaraan voldaan moeten zijn en het is ook een zeer kort document³⁵⁴. Dit is zeker niet zo bij de Europese Erfrechtverklaring maar hier zal later verder worden op ingegaan.

Een tweede voordeel van beiden is te bekijken vanuit de situatie van de overheid. Doordat een akte of attest niet afgeleverd kan worden vooraleer de verplichte notificaties zijn gedaan, heeft de overheid een hulpmiddel verkregen zodat de achterstallige fiscale en sociale schulden toch nog betaald zouden worden³⁵⁵. De wachtermijn die daaraan verbonden is kan soms als een nadeel ervaren worden maar meestal begrijpen de erfgenamen dit wel indien de notaris hen op voorhand hierover heeft ingelicht en uitleg gegeven. De wachtermijn is verplicht en kan dus niet echt als een nadeel gezien worden maar ze is wel vervelend³⁵⁶.

230.

	Akte	Attest
Kostprijs	-	+
Termijn	-	+
Authenticiteit en verzekerde bewaring	+	-
Erfgenamen of kinderloos (zekerheid)	-	-
Nieuw afschrift	+	-
Amper vormvereisten	+	+
Aansprakelijkheid van de opsteller	-	-
Hulpmiddel voor de overheid	+	+

³⁵⁴ Notaris met kantoor in de Vlaamse Ardennen.

³⁵⁵ Notaris met kantoor in het kieskanton Kontich.

³⁵⁶ Notaris met kantoor in een deelgemeente van Hensies.

Afdeling 2. Europese Erfrechtverklaring

Onderafdeling 1. Cijfers

231. Uit de rondvraag bij 116 notarissen bleek dat 92 van hen nog nooit een Europese Erfrechtverklaring hebben opgesteld. Dit is bijna 80³⁵⁷% van de ondervraagden. Daartegenover staat één notaris³⁵⁸ (0,9%) die al een tiental Europese Erfrechtverklaringen heeft opgesteld. Daarnaast was de verdeling als volgt:

- 1: 12,07% (14 notarissen)
- 2: 3,45% (4 notarissen)
- 3: 3,45% (4 notarissen)
- 4: 0,86% (1 notaris)
- 5: 0,86% (1 notaris)

232. Daarnaast zeggen 57 van de 58 notarissen dat zij de akte of het attest van erfopvolging verkozen boven de Europese Erfrechtverklaring. Eén notaris³⁵⁹ vond de instrumenten gelijkwaardig en had dus niet zozeer een voorkeur. Zoals het spreekwoord zegt “Onbekend maakt onbemind.”. De resultaten van deze vraag zijn dus niet verwonderend.

“AUCUNE demande! Personne ne le demande: ni la banque belge, ni le confrère étranger ou la banque étrangère lorsque je dois faire débloquer un compte étranger appartenant à un résident belge, ni bien sûr les héritiers. J’ai le sentiment que personne ne connaît le certificat successoral européen.”³⁶⁰

“Ik heb dat gebruikt om geld bij ABN Amro in Nederland los te krijgen. Voor de juristen daar was het ook nieuw en ze stelden zich ook vragen. We hebben het samen goed opgelost.”³⁶¹

233. Wel is het opmerkelijk dat een aantal van de notarissen die al een Europese Erfrechtverklaring opstelden ervoor kozen om een akte van erfopvolging te voegen bij de Europese Erfrechtverklaring³⁶². Dit lijkt mij niet de bedoeling van de Europese Erfrechtverklaring daar het doel was om te vereenvoudigen en sneller te laten verlopen.

234. Naast de nadelen van de Europese Erfrechtverklaring zijn deze cijfers ook nog op een andere manier te verklaren, namelijk dat het nu in het buitenland ook gaat³⁶³. Hieronder werden een aantal

³⁵⁷ 79,31 %.

³⁵⁸ Notaris met kantoor te Sprimont.

³⁵⁹ Notaris met kantoor te Zedelgem met zijn deelgemeenten.

³⁶⁰ Notaris met kantoor te La Louvière.

³⁶¹ Notaris met kantoor te Izegem.

³⁶² Onder andere notaris met kantoor te Sprimont.

³⁶³ Onder andere notaris met kantoor te Antwerpen en notaris met kantoor te Brussel.

gevallen opgesomd waarbij het ging over een internationale nalatenschap maar waarbij er geen gebruik werd gemaakt van een Europese Erfrechtverklaring.

- Denemarken: attest van erfopvolging werd opgesteld in het Frans → onmiddellijke vrijgave³⁶⁴.
- Frankrijk, Luxemburg, Nederland en delen van Zwitserland: akte is in orde aangezien dezelfde taal kon gebruikt worden (Nederlands of Frans)³⁶⁵.
- Spanje en Italië: de akte van erfopvolging werd vertaald en er werd een apostille gevraagd³⁶⁶.
- Onroerend goed in het buitenland: akte van erfopvolging vertalen en aan de buitenlandse notaris bezorgen³⁶⁷.
- Nederland, Frankrijk, Duitsland, Spanje en Griekenland: er werd met een (beëdigde) vertaling van de akte van erfopvolging gewerkt³⁶⁸.
- Frankrijk: attest van erfopvolging wordt gebruikt voor de vrijgave van banktegoeden in Frankrijk³⁶⁹.

235. Daarnaast worden notarissen soms te laat gecontacteerd waardoor er in het buitenland al een akte werd opgesteld en het dus onnodig is om voor de vrijgave van de Belgische banktegoeden een Europese Erfrechtverklaring op te stellen.

“In de praktijk stel ik vast dat wij te laat geraadpleegd worden. Dikwijls regelen erfgenamen al de nalatenschap in het buitenland. Meestal is dit Spanje. De erfgerechtigden contacteren dikwijls een notaris in het ander betrokken Europees land (vb. Spanje) om ter plaatse dat deel van de nalatenschap te regelen. Ik stel vast dat die notarissen nooit de link leggen om dan beter een Europese Erfrechtverklaring op te stellen, waardoor er vaak opnieuw een akte van erfrechtverklaring moet gemaakt worden om de Belgische bankrekeningen vrij te maken.”³⁷⁰

Onderafdeling 2. Nadelen

236. Deze cijfers zijn deels te verklaren door de nadelen die de notarissen hebben opgesomd bij het beantwoorden van de vragen.

³⁶⁴ Notaris met kantoor te Mechelen.

³⁶⁵ Notaris met kantoor te Leuven.

³⁶⁶ Notaris met kantoor te Brussel.

³⁶⁷ Notaris met kantoor te Antwerpen.

³⁶⁸ Notaris met kantoor in een Kempense gemeente.

³⁶⁹ Notaris met landelijk kantoor te Zwevegem.

³⁷⁰ Notaris met kantoor in een centrumstad in de provincie West-Vlaanderen.

- De Europese Erfrechtverklaring bevat veel onderdelen en wordt als zeer omslachtig en lang gezien³⁷¹. Ook bij de aanvraag is het een zeer lang formulier³⁷².
- Daarnaast wordt de structuur ook als rigide³⁷³ gezien en zeer complex³⁷⁴ om in te vullen. Vooral moeilijk om in te vullen via de computer³⁷⁵.

Ook Fednot werd geconfronteerd met de moeilijkheden via de computer. Zij raden notarissen aan om het model van de Europese Erfrechtverklaring in een authentieke akte te gieten maar dit is niet zo gemakkelijk daar bijvoorbeeld de witregels niet gemakkelijk verwijderd kunnen worden.

- Het is ook zeer moeilijk te lezen en te begrijpen door de partijen wanneer er een testament of huwelijksvoorwaarden bestaan³⁷⁶.
- Er wordt ook geen duidelijk overzicht gegeven van wie wat erft³⁷⁷. Om dit nadeel op te lossen hechten een aantal notarissen een akte of attest van erfopvolging aan de Europese Erfrechtverklaring³⁷⁸. Zo is er een duidelijk overzicht van welke erfgenaam wat erft.
- Vaak wordt er toch nog een vertaling in de andere landen gevraagd³⁷⁹.

“In de ons omringende landen vraagt men toch vaak nog een vertaling. Dan is men langer bezig dan gewoon een erfrechtverklaring te maken, deze te laten vertalen en legaliseren dan te werken via de logge procedure van de Europese erfrechtverklaring. Wij merken dat het vaak makkelijker en sneller is om te werken via een Vlaamse erfrechtverklaring die vertaald wordt en gelegaliseerd.”

- Ook is het een nadeel dat een Europese Erfrechtverklaring slechts een beperkte tijd geldig is³⁸⁰.

“Cet acte d’hérédité européen est incompréhensible. Extrêmement compliqué et en même temps, on ne sait pas dire clairement qui hérite de quoi”³⁸¹.

³⁷¹ Onder andere notaris met kantoor te La Louvière en notaris met kantoor te Luik.

³⁷² Notaris met kantoor te Izegem.

³⁷³ Notaris met landelijk kantoor te Zwevegem. Andere notarissen vinden de structuur dan weer een voordeel omdat deze overal hetzelfde is dus kan er gewoon een verklaring in de eigen taal worden naast gelegd zodat iedereen het begrijpt. (notaris met kantoor te Leuven.)

³⁷⁴ Onder andere notaris met kantoor te Genk en notaris met kantoor te Luik.

³⁷⁵ Notaris met kantoor te Izegem.

³⁷⁶ Onder andere notaris met kantoor te Brussel en notaris met kantoor in het Pajottenland.

³⁷⁷ Onder andere notaris met kantoor te Sprimont.

³⁷⁸ Onder andere notaris met kantoor te Sprimont en notaris met kantoor te Tournai.

³⁷⁹ Onder andere notaris met kantoor in de provincie Vlaams-Brabant.

³⁸⁰ Notaris met kantoor in een grote gemeente in de provincie Antwerpen.

³⁸¹ Notaris met kantoor te Sprimont die al een tiental Europese Erfrechtverklaringen heeft opgesteld.

Onderafdeling 3. Voordelen

237. De Europese Erfrechtverklaring heeft zeker niet alleen nadelen. Zij werd ingevoerd om de zaken te vergemakkelijken en heeft ook een aantal voordelen. Deze worden hieronder opgesomd.

- Het gebruik van de Erfrechtverklaring in heel Europa zonder bijkomende procedure³⁸².
- Een ander voordeel van het document is de gestandaardiseerde vorm waardoor het overal dezelfde structuur heeft en er dus geen vertaling³⁸³ nodig is³⁸⁴.
- Een voordeel ten aanzien van de akte en het attest van erfopvolging is dat er geen fiscale verplichtingen zijn waardoor de wachttijd hier niet bestaat³⁸⁵. Dit is evenwel een voordeel voor de termijn van het af te leveren document maar de overheid zal hierdoor niets mislopen aangezien banktegoeden niet kunnen vrijgegeven worden vooraleer de fiscale en sociale schulden betaald werden. Het wordt echter door het Consultatiecentrum KFBN aangeraden om de fiscale en sociale verplichtingen toch te voldoen bij de opmaak van Europese Erfrechtverklaringen door Belgische notarissen³⁸⁶. Dit wordt dan ook door verschillende notarissen opgevolgd³⁸⁷.
- Het document kan ook voor meer gebruikt worden dan alleen de vrijgave van banktegoeden. Zo kan het bijvoorbeeld ook nuttig zijn voor de inschrijving van een onroerend goed.

Afdeling 3. Mogelijke wijzigingen/verbeteringen aangereikt door notarissen

238. Geen enkele regeling is perfect en dus zijn er altijd kleine of grote elementen die eventueel veranderd kunnen worden om alles vlotter of beter te laten verlopen. Hieronder werden een aantal zaken opgesomd die bepaalde notarissen zien als een eventuele verbetering van de werking of van het instrument.

“Je pense qu’aucune réglementation n’est jamais totalement optimal, et que certaines choses pourraient être préciser et cadencées pour l’application.”³⁸⁸

³⁸² Onder andere notaris met kantoor in het arrondissement Nijvel en notaris met kantoor te Zedelgem met zijn deelgemeenten.

³⁸³ Soms is er evenwel toch een vertaling nodig wanneer bepaalde goederen worden aangewezen.

³⁸⁴ Onder andere notaris met kantoor in de provincie Henegouwen en notaris met kantoor te Juprelle.

³⁸⁵ Notaris met landelijk kantoor te Zwevegem.

³⁸⁶ S. BERTE en V. DE BACKER, “De dood kent geen grenzen. De Europese Erfrechtverordening in 19 casussen”, *Not.Fisc.M.* 2016, afl. 6, 201.

³⁸⁷ Notaris met kantoor te Sprimont.

³⁸⁸ Notaris met kantoor in de Borinage.

Onderafdeling 1. Algemeen

239. Een aantal van de opmerkingen/verbeteringen gingen niet specifiek over de akte of het attest van erfopvolging of de Europese Erfrechtverklaring maar eerder in het algemeen en toepasselijk op de verschillende soorten van instrumenten.

240. Een eerste punt waar eventuele verbeteringen nodig zijn, werd door een notaris als volgt omschreven:

“De uitdaging voor de toekomst zit wellicht niet in het technisch instrumentarium, noch in het aspect van vreemde talen, noch in de afstanden. Maar wel in het vaststellen wie erfgenaam is omwille van de nieuw samengestelde gezinnen, verwantschapsbanden die pas later uitkomen, gebrek aan uniformiteit in achternamen, en – niet meer zo heel futuristisch – het pluriouderschap dat er eventueel aankomt³⁸⁹.”

De moeilijkheid is het vinden van de erfgenamen. Het is niet altijd eenvoudig om te weten hoeveel erfgenamen er zijn, wie deze zijn of hoeveel zij erven. De nieuw samengestelde gezinnen, de kinderen geboren buiten het huwelijk³⁹⁰, ... zijn zaken die een moeilijkheid opleveren voor de notaris of de ambtenaar om vast te stellen wie de erfgenamen van de overledene zijn. De huidige bronnen om gegevens te verzamelen volstaan dus niet altijd om 100% zekerheid te verschaffen over deze gegevens. Om deze redenen werd door een aantal notarissen geopperd dat er nood is aan een genealogisch register³⁹¹ of eventueel de mogelijkheid om uit het rijksregister een stamboom te kunnen trekken³⁹².

241. Ook op vlak van de banken zelf vinden de notarissen dat er verbeteringen nodig zijn. Eerst en vooral zou er moeten worden voorzien in een systeem waarbij per persoon kan gekeken worden naar alle rekeningen, tegoeden en/of verzekeringen bij alle banken/verzekeringen/financiële instellingen³⁹³. FEBELFIN heeft al een gelijkaardige dienst. Deze houdt in dat er een aanvraag gedaan kan worden door de notaris waarbij er kan nagegaan worden of de overledene in contact stond met één of meer financiële instellingen. Dit gaat echter enkel over de instellingen die lid zijn van FEBELFIN en brengt ook bijkomende kosten met zich mee (151,25 euro voor de aanvraag). Het is echter niet FEBELFIN die de opzoekingen doet maar de instellingen zelf. FEBELFIN stuurt enkel de vraag door naar haar leden³⁹⁴. Dit brengt echter weer bijkomende kosten en een wachtermijn van 15 dagen met zich mee.

³⁸⁹ Notaris met kantoor te Leuven.

³⁹⁰ Notaris met kantoor in de Vlaamse Ardennen.

³⁹¹ Onder andere notaris met kantoor te Sprimont, notaris met kantoor in een deelgemeente van Beveren, notaris met kantoor in de provincie Limburg en notaris met kantoor in een gemeente in Antwerpen.

³⁹² Notaris met kantoor te Beveren.

³⁹³ Notaris met kantoor te Beveren.

³⁹⁴ FEBELFIN, *Opzoeking bankrekeningen*, <https://www.FEBELFIN.be/nl/dienstverlening/opzoeking-bankrekeningen> (consultatie op 18 april 2018).

De oplossing die notarissen vragen zou eventueel kunnen uitgebreid worden naar een snellere toegang en een beter overzicht van het actief en passief van de overledene³⁹⁵. Verder moet er ook gekeken worden naar de samenwerking tussen en met de banken³⁹⁶ en de vereisten die de banken stellen. Sommige banken vereisen een akte van erfopvolging in plaats van een attest en anderen daarentegen vereisen nog meer dan enkel en alleen een akte van erfopvolging³⁹⁷.

“Bovendien zijn de banken ook minder soepel geworden: een akte van erfopvolging met ontslag van verantwoordelijkheid is vanaf een tegoed op rekeningen van om en bij de 30.000 euro niet meer voldoende. De instructies van de notaris moeten uitdrukkelijk voor akkoord bevestigd worden door de erfgenamen (handtekening op de vereffeningbrief voor akkoord en kopij identiteitskaart zodat de handtekeningen kunnen vergeleken worden).³⁹⁸”

“Het spijtige is bijvoorbeeld dat van de akte erfopvolging niet altijd meer volstaat om gelden vrij te geven, als het om minderjarige erfgenamen gaat, vragen banken meestal ook nog een kopie van de machtiging, als het om eigenhandige testamenten gaat, vragen ze kopie van de inbezitstelling.³⁹⁹”

“Banken aanvaarden onze instructies niet altijd, waardoor deze instructies nog eens extra moeten bevestigd worden door de erfgenamen, wat uiteraard administratief meer werk en tijd met zich meebrengt, wat alles vertraagt en de erfgenamen hier het slachtoffer van zijn; vroeger bij het geven van “ontslag van verantwoordelijkheid” was er geen enkel probleem bij de banken, nu heeft dit blijkbaar niet altijd uitwerking.⁴⁰⁰”

Onderafdeling 2. De akte of het attest van erfopvolging

242. Een eventuele verbetering die hierboven⁴⁰¹ al werd aangehaald, is het uitbreiden van het toepassingsgebied van de akte en het attest van erfopvolging. De wetgever heeft zich vooral toegespitst op de bancaire context en heeft andere toepassingen helemaal niet uitgesloten maar er werd ook helemaal geen rechtszekerheid geboden voor een uitbreiding van het gebruik. Een aantal notarissen zouden opteren voor het gebruik van de akte voor de overdracht van een onroerend goed bij overlijden waardoor de akte kan gebruikt worden voor de overschrijving op het hypotheekkantoor⁴⁰². Eventueel de akte of het attest laten ondertekenen door de reservataire

³⁹⁵ Notaris met kantoor in een grote gemeente in de provincie Antwerpen.

³⁹⁶ Notaris met kantoor te Limburg.

³⁹⁷ Onder andere notaris met kantoor in de streek West-Vlaams Heuvelland, notaris met kantoor te Beveren, notaris met kantoor in een gemeente vergroeid met de Brusselse agglomeratie en notaris met kantoor in de groene rand rond Brugge.

³⁹⁸ Notaris met kantoor te Antwerpen.

³⁹⁹ Notaris met kantoor in de groene rand rond Brugge.

⁴⁰⁰ Notaris met kantoor te Beveren.

⁴⁰¹ Zie randnummer 48-49.

⁴⁰² Notaris met kantoor te Hamme, notaris met landelijk kantoor te Zwevegem, notaris met kantoor in de Vlaamse Ardennen.

erfgenamen en de algemene legatarissen zou ook al helpen voor meer rechtszekerheid en het laten overschrijven op het hypotheekkantoor⁴⁰³.

243. Andere veranderingen die de notarissen voorstelden zijn te vinden op vlak van notarissen zelf. Eerst en vooral de kostprijs. Erfgenamen worden beter geïnformeerd wanneer er met een notaris wordt gewerkt. Daarom vinden bepaalde notarissen dat de kostprijs voor een akte van erfopvolging beperkter mag zijn voor modale nalatenschappen⁴⁰⁴. Bovendien is er nog een ander element dat volgens hen, en ook volgens mij, dient aangepast te worden, namelijk het raadplegen van de CRT. Notarissen dienen te betalen voor het raadplegen van dit register terwijl zij juist meehelpen aan het up-to-date houden hiervan en dit in tegenstelling tot de overheid voor wie dit kosteloos is⁴⁰⁵.

“Zou er inzake de kostprijs van een akte van erfopvolging ook niet kunnen gewerkt worden zoals bij de nieuwe akten van verwerping en aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving waar gewerkt wordt met een bedrag aan netto-actief van de nalatenschap waarbij als dit onder de 5000 euro is, er geen registratierechten en ROG verschuldigd zijn op deze akten? Ik zou inzake attesten van erfopvolging wel werken met een hoger bedrag van bijvoorbeeld 50 000 euro.”⁴⁰⁶

244.

	Akte of attest van erfopvolging	Europese Erfrechtverklaring
Geldigheidsduur	+	-
Lengte	+	-
Gebruik in Europa	- Bijkomende procedure	+
Duidelijk wie wat erft	+	-
Fiscale notificatie	-	+
Vertaling	-	Afhankelijk
Formalisme	+	-
Brede toepassing	- (Nog) Geen rechtszekerheid voor brede toepassing	+

⁴⁰³ Notaris met kantoor te Brussel.

⁴⁰⁴ Onder andere notaris met kantoor te Leuven.

⁴⁰⁵ Notaris met kantoor in de Denderstreek.

⁴⁰⁶ Notaris met kantoor in de Denderstreek.

HOOFDSTUK 2. DE BELGISCHE BANKEN⁴⁰⁷

245. Naast notarissen zijn ook banken een zeer belangrijke partij in de vrijgave van Belgische banktegoeden, daar zij diegene zijn die de tegoeden blokkeren en deblokkeren dus je zou kunnen zeggen dat de banken het centraal element zijn voor banktegoeden bij nalatenschappen. Omdat zij instaan voor de blokkering en vrijgave vond ik het noodzakelijk om ook hun ervaringen en praktijken te horen want, zoals al deels eerder is gebleken, stemt de theorie niet altijd overeen met de praktijk.

Afdeling 1. Akte of attest van erfopvolging

Onderafdeling 1. Algemeen

246. Zoals eerder is gebleken kan er maar overgegaan worden tot de deblokkering van banktegoeden indien er een attest of akte van erfopvolging wordt voorgelegd waaruit blijkt wie de erfgenamen zijn, wat hun deel in de nalatenschappen is en indien bewezen is dat er geen fiscale en sociale schulden meer zijn van de erflater en de erfgenamen. Evenwel kan er in het attest vermeld worden dat de schulden van de erfgenaam zullen betaald worden met zijn deel uit de nalatenschap.

247. Bepaalde banken zullen evenwel sneller overgaan tot het deblokkeren van de tegoeden. Dit indien blijkt dat de nalatenschap een debetsaldo (negatief) of nulsaldo vertoont, en eveneens indien er een curator aangesteld is⁴⁰⁸. Hiervan dient dan wel een bewijs te worden geleverd. Deze uitzonderingen klinken eigenlijk helemaal niet zo onlogisch. Zoals supra in randnummer 22 al werd aangehaald is de bank verantwoordelijk voor de betaling van nalatenschap. Het adagium "*qui paie mal, paie deux fois*" geldt voor de banken maar aangezien er in deze gevallen geen positief nalatenschap is of niet voldoende activa voor de betaling van de schulden (curator), kunnen de banken niet tweemaal betalen aangezien er niks of bijna niks te betalen valt.

248. Meer en meer mensen maken gebruik van hun recht van vrij verkeer om te reizen naar andere landen of zelfs naar het buitenland te verhuizen. Op vlak van nalatenschap is er dan ook een effect van deze evolutie. Zowel banken als notarissen worden geconfronteerd met erflaters die in het buitenland woonden of erfgenamen die in het buitenland wonen maar waarbij de erflater toch een Belgische rekening had. Ingeval de erflater in het buitenland woonde en daar dus zijn laatste gewone verblijfplaats had (principe) zal in de meeste gevallen de bevoegdheid in dat land liggen en worden banken geconfronteerd met het buitenlandse toepasselijke recht.

⁴⁰⁷ Argenta Spaarbank, Belfius Bank, Crelan, ING België en Recordbank werden samen genomen daar de vragen aan Recordbank behandeld werden door de bevoegde dienst van ING.

⁴⁰⁸ Belgische bankverzekeringsgroep.

Maar dit brengt ook een aantal moeilijkheden mee:

“Zo is het moeilijker om na te gaan wie de erfgenamen zijn, en weet men bijvoorbeeld niet altijd of er bepaalde beschermingsregels zijn omtrent minderjarigen en andere onbekwamen.”⁴⁰⁹

Ingeval dat een erfgenaam/ de erfgenamen in het buitenland wonen maar de erflater in België, zal er een onderscheid moeten gemaakt worden naar de plaats waar de erfgenaam woont. Namelijk binnen of buiten de EER⁴¹⁰.

“Wanneer op datum van het overlijden een erfgenaam buiten de Europese Economische Ruimte woonde, mag de bank, op straf van zware boetes, geen tegoed of kluisinhoud vrijgeven zonder 'attest van vrijmaking' afgegeven door de registratie (voor Wallonië en Brussel) of VLABEL (voor Vlaanderen).”⁴¹¹

Buiten de EER komt dit evenwel maar sporadisch voor, binnen de EER daarentegen meer maar banken houden geen percentages bij en kunnen er dus niet gemakkelijk een getal op kleven.

Onderafdeling 2. Bijkomende vereisten

249. Naast het voorleggen van een akte of attest van erfopvolging, bepalen sommige banken dat er nog één of meer bijkomende vereisten worden opgelegd vooraleer er kan overgegaan worden tot deblokkering. Dit zijn niet altijd vereisten in de juiste zin van het woord maar ook bijvoorbeeld bijkomende stappen in de procedure.

250. In bepaalde banken maakt men het onderscheid tussen geen notaris-vereffenaar en wel een notaris-vereffenaar. Dit wil dus zeggen dat in het laatste geval de afwikkeling van de nalatenschap in handen wordt gelegd van iemand met ervaring voor het afhandelen hiervan, namelijk de notaris.

In het eerste geval moeten alle erfgenamen naar het kantoor gaan om een vereffeningsopdracht te ondertekenen en dan zal de verdeling gebeuren volgens de wensen van de erfgenamen. Dit dienen zij allemaal te ondertekenen.

Indien er wel een notaris-vereffenaar is, dient er gekeken te worden naar de nalatenschap. Indien de nalatenschap minder dan 50.000 euro bedraagt, mag de notaris eigenhandig de opdracht geven. Wanneer het saldo daarentegen meer dan 50.000 euro bedraagt, dienen alle erfgenamen hun handtekening te verlenen omdat dit noodzakelijk is voor het akkoord van de verdeling en uitbetaling van de gelden. De notaris heeft in dit laatste geval een schriftelijke lastgeving van de erfgenamen nodig.

⁴⁰⁹ Belgische bankverzekeringsgroep.

⁴¹⁰ Europese Economische Ruimte.

⁴¹¹ Belgische bankverzekeringsgroep.

251. Deze instructies van de notaris worden niet wettelijk verplicht maar zijn er gekomen op aanraden van FEBELFIN⁴¹². Hierin staat dat de bank mag overgaan tot de vrijgave van de banktegoeden en ontslagen wordt van zijn aansprakelijkheid. Jaren geleden was er een protocol⁴¹³ tot stand gekomen tussen KBFN en FEBELFIN waardoor er aan de notaris kon vrijgegeven worden zonder formaliteiten, en dus ook zonder een akte of attest van erfopvolging, wanneer de tegoeden het bedrag van 50.000 euro niet overschreden. Dit werd in 2013 aangepast door het invoeren van de fiscale en sociale notificatieverplichtingen. De notaris kan vanaf dan de tegoeden van de nalatenschap van minder dan 50.000 euro opvragen bij een financiële instelling voor rekening van de nalatenschap. Hiervoor was een schriftelijke bevestiging nodig dat de notaris was belast met de nalatenschap en een akte of attest waaruit bleek dat er geen fiscale of sociale schulden waren of indien zij reeds betaald werden of gingen betaald worden met de tegoeden van de nalatenschap. Het is dan de notaris die opvraagt en verdeelt⁴¹⁴.

252. Indien alle documenten en vereisten voldaan zijn, kan er pas overgegaan worden tot de vrijgave van banktegoeden en dit wanneer er een document (zie bijlage 6) werd opgesteld met alle instructies. Dit document geeft weer wat er met de zichtrekening/spaarrekening/termijnrekening dient te gebeuren. Het gaat dan over overschrijven op een rekening van de erfgenaam, laten verderlopen, titularis wijzigen, Er dient ook onder andere beslist te worden wat er zal gebeuren met de effectenrekening, namelijk overdragen, verkopen of verderlopen. Naast de activa dient ook alles van de passiva beslist te worden. Wanneer deze documenten zijn ingevuld en ondertekend door de verschillende erfgenamen, wordt dit bij het merendeel van de banken doorgestuurd naar de hoofdzetel die zal overgaan tot de vrijgave⁴¹⁵. De banken willen dus tot op de letter weten wat zij met de tegoeden moeten doen zodat er nadien geen discussie meer kan ontstaan.

253. Er werd wel een soort van termijn voorzien. Voor slapende rekeningen werd voorzien dat indien er gedurende vijf jaar geen verrichtingen gebeurden, dat de tegoeden moeten doorgestort worden naar de Deposito-en Consignatiekas en deze neemt de gelden dan in bewaring⁴¹⁶. Voor nalatenschappen geldt dit ook. Indien er gedurende vijf jaar niets gebeurd met de nalatenschap, worden de gelden doorgestort naar de Deposito-en Consignatiekas⁴¹⁷.

⁴¹² Bank- en verzekeringsgroep die ook actief is op de Nederlandse en Luxemburgse markt.

⁴¹³ 25 juni 1999.

⁴¹⁴ D. MICHIELS, "Fiscale & sociale kennisgevingen na overlijden", *TEP* 2013, afl. 1, 26-27, nr. 8.

⁴¹⁵ Belgische bankverzekeringsgroep, wereldwijd opererende financiële instelling en Belgische bankverzekeraar behorende tot de top tien van grootste banken in België.

⁴¹⁶ Art. 26- 30 van de wet van 24 juli 2008 houdende diverse bepalingen (I), *BS* 7 augustus 2008.

⁴¹⁷ Wereldwijd opererende financiële instelling.

Onderafdeling 3. Nadelen

254. Een groot nadeel dat men heeft ondervonden is het gebruik van bepaalde woorden en de verwoording in de akten en attesten. Akte en attest wordt door sommigen door elkaar gebruikt. Zo was er een bank die het verschil tussen akte en attest maakte op basis van wie het document had opgesteld, namelijk de notaris of de ambtenaar van het successiekantoor. Maar dit is niet volledig correct in de enge zin van het woord daar ook notarissen attesten kunnen opstellen (zie meningen van de notarissen). Dit zorgde bij mij toch wel voor verwarring. Daarnaast gingen er stemmen op vanuit de bancaire sector⁴¹⁸ om eventueel met een soort van template te werken zodat alle akten en attesten op dezelfde manier werden verwoord en er zo kon gestreefd worden naar een zekere mate van uniformiteit. Dit bleek echter moeilijk te realiseren.

255. Indien één van de erfgenamen schulden blijkt te hebben, maar niet akkoord is met deze schulden en deze wil aanvechten, dan blijft het geheel van rekeningen geblokkeerd en krijgen de andere erfgenamen ook niet hun deel. Hier wordt echter aangeraden om het deel van de verschuldigde erfgenaam op een aparte rekening te plaatsen totdat de schulden afgelost zijn. Op deze manier kunnen de andere erfgenamen wel hun deel al in ontvangst nemen.

256. Een nadeel dat banken ervaren is dat er soms een testament werd opgesteld waarvan de erfgenamen niet op de hoogte van waren, of omdat er schulden zijn of omdat de erfgenamen niet overeenkomen. Dit kan opgelost worden door beroep te doen op een notaris. Ingeval een testament onverwachts boven water komt moet er verplicht beroep gedaan worden op een notaris omdat er een akte van erfopvolging dient te worden opgesteld⁴¹⁹. Een attest is dan verboden.

ATTEST VAN ERFOPVOLGING

257. Een nadeel specifiek aan het attest van erfopvolging is te vinden in zijn inhoud. Bij attesten wordt enkel het aantal schulden opgenomen. De hoeveelheid en details aan wie deze schulden dienen betaald te worden, worden opgestuurd naar de erfgenaam zelf. De erfgenaam dient dit dus eerst binnen te leveren bij de bank met eventueel het bewijs van aanzuivering. Dit in tegenstelling tot een akte of attest opgesteld door een notaris waar deze details wel allemaal worden opgenomen in de oorspronkelijke akte.

⁴¹⁸ Bank- en verzekeringsgroep die ook actief is op de Nederlandse en Luxemburgse markt en FEBELFIN.

⁴¹⁹ Art. 1240*bis*, §3 BW.

Afdeling 2. Internationale nalatenschappen

Onderafdeling 1. Algemeen

258. Ook al worden banken meer en meer geconfronteerd met nalatenschappen met één of meer internationale elementen, toch krijgen veel banken⁴²⁰ in weinig gevallen een Europese Erfrechtverklaring voorgelegd ook al is dit wel bij velen gekend. In de meerderheid van de gevallen wordt er nog altijd gekozen voor een akte of attest van erfopvolging of een gelijkaardig buitenlands instrument. Het Europese instrument blijft nog altijd op de achtergrond.

259. Vele banken hebben nog geen éénvormige procedure terwijl anderen⁴²¹ geprobeerd hebben om een voorlopige procedure te hanteren. Deze procedure kwam er op eigen initiatief en na raadpleging van FEBELFIN en gaat als volgt: indien er hen een buitenlands attest wordt voorgelegd, zullen zij in alle gevallen (enkel binnen de Europese Unie) vragen om een Europees instrument voor te leggen, namelijk de Europese Erfrechtverklaring. Vaak weigert men dit te doen door de extra kosten en/of tijd. Bij weigering of bij attesten van zowel binnen als buiten de EER zal er dan naar de Belgische rechter gestapt worden om zo het buitenlandse attest te laten homologeren. Dit is de procedure van exequatur⁴²². Op deze manier kan er gekeken worden dat er geen discriminatie van de erfgenamen en/of langstlevende plaatsvindt of dat het attest niet strijdig is met het internationaal recht of met de mensenrechten. De rechtbank van eerste aanleg zal dan een beschikking afgeven waarin staat of de bank al dan niet mag overgaan tot de deblokking. Naast de homologatie zal er ook nog aan een Belgische notaris gevraagd worden om aan de fiscale en sociale notificatieverplichtingen te voldoen⁴²³.

260. In de gevallen dat er een buitenlands attest of vonnis wordt voorgelegd en dat de banken hiermee voldoening nemen, eventueel na legalisatie of apostille, zullen zij wel vereisen dat alle erfgenamen zich akkoord verklaren over de verdeling⁴²⁴.

⁴²⁰ Belgische bankverzekeringsgroep, Belgische bank-verzekeraar behorende tot de top tien van grootste banken in België., wereldwijd opererende financiële instelling en Bank- en verzekeringsgroep die ook actief is op de Nederlandse en Luxemburgse markt.

⁴²¹ Bank- en verzekeringsgroep die ook actief is op de Nederlandse en Luxemburgse markt en een wereldwijd opererende financiële instelling. Deze twee banken hebben een procedure die in grote lijnen hetzelfde is. Hier en daar is er een klein detail verschillend maar dit is verwaarloosbaar.

⁴²² Het gaat hier niet over gerechtelijke beslissingen daar de notaris in veel gevallen niet onder het begrip "gerecht", in de betekenis van de Europese Erfrechtverordening, vallen. Dit is terug te vinden in overweging 20 van de verordening.

⁴²³ In bepaalde situatie wordt er niet aan deze notificatieverplichtingen voldaan omdat het risico op fiscale of sociale schulden en op aansprakelijkheid van de bank zeer klein is, namelijk wanneer er maar een klein bedrag wordt vrijgegeven en de erflater al geruime tijd in het buitenland woonde. In de meeste gevallen zullen zij hier echter wel aan voldoen.

⁴²⁴ Belgische bankverzekeringsgroep.

261. In alle gevallen moet het document wel valabel zijn en uitgegeven door de juiste overheid. Bij bepaalde banken werd er een soort van bibliotheek ontworpen. Hierin staan voor veel landen wie bevoegd is voor het opstellen en ondertekenen van de buitenlandse akten of attesten⁴²⁵.

Onderafdeling 2. Nadelen Europese Erfrechtverklaring

262. Een van de grootste nadelen is het niet-verplichte karakter van de Europese Erfrechtverklaring. Niemand kan gedwongen worden om gebruik te maken van het Europees instrument. Een aantal banken⁴²⁶ zou er willen voor opteren om de Europese Erfrechtverklaring te verplichten voor grensoverschrijdende (Europese) nalatenschappen. Op deze manier kan er één werkwijze worden uitgewerkt voor alle grensoverschrijdende nalatenschappen. Nu moet dit geval per geval worden bekeken en zal dit in sommige vallen verschillen.

263. Een groot nadeel dat ook door de notarissen werd aangehaald is de omvang van het document. Bij een akte of een attest is het duidelijk wie wat krijgt en kan men dit gemakkelijk lezen in het document. In geval van de Europese Erfrechtverklaring daarentegen zijn er heel veel pagina's die doorlopen moeten worden maar waar het niet letterlijk instaat hoeveel iedereen krijgt⁴²⁷.

264. Een ander nadeel is dat sommige formaliteiten niet worden geregeld door de Europese Erfrechtverordening waardoor er nog nationale formaliteiten zijn dewelke men moet vervullen vooraleer er overgegaan kan worden tot de vrijgave van banktegoeden. Eén van deze formaliteiten is de fiscale en sociale kennisgevingsverplichting. Een aantal banken gaat pas over tot de deblokking indien men geen kennis heeft over de fiscale en sociale schulden. Wanneer deze er zijn, moeten deze betaald zijn of aangegeven dat de schulden van de erfgenaam met zijn deel zullen betaald worden. Wanneer er echter wordt geopteerd voor een Europese Erfrechtverklaring, zal er toch nog naar een Belgische notaris gestapt moeten worden om deze notificaties te bekomen. Zo niet zullen bepaalde bank weigeren om vrij te geven⁴²⁸. De fiscale en sociale notificaties werden niet opgenomen in de Europese Erfrechtverklaring en de Belgische wetgever heeft hier ook nog geen stappen ondernomen om dit er wel in te zetten.

265. Anderen daarentegen⁴²⁹ gaan er van uit dat wanneer de overledene in het buitenland woont deze hoogstwaarschijnlijk geen Belgische belastingschulden zal hebben. Zij zullen overgaan tot deblokking van de banktegoeden op basis van de Europese Erfrechtverklaring of een buitenlands attest of vonnis indien zij, in zoverre dit mogelijk is, over dezelfde informatie beschikken als bij de voorlegging van een Belgisch instrument. Dit lijkt mij echter niet helemaal correct daar de schulden

⁴²⁵ Wereldwijd opererende financiële instelling na overleg met de verschillende ambassades in België.

⁴²⁶ Belgische bankverzekeringsgroep.

⁴²⁷ Wereldwijd opererende financiële instelling.

⁴²⁸ Bank- en verzekeringsgroep die ook actief is op de Nederlandse en Luxemburgse markt.

⁴²⁹ Belgische bankverzekeringsgroep.

slechts verjaren na vijf jaar⁴³⁰ en het altijd mogelijk is dat de overledene recentelijk verhuist was uit België en dat deze termijn nog niet verlopen is.

266. Banken kunnen niet enkel aansprakelijk worden gesteld indien zij verkeerdelijk vrijgeven maar ook indien zij vrijgeven terwijl er toch fiscale en/of sociale schulden werden genotificeerd. Op basis van artikel 160 Programmawet (I) van 29 maart 2012 zal er slechts bevrijdend kunnen worden vrijgegeven indien er geen schulden werden genotificeerd of indien deze achteraf werden betaald. Deze persoonlijke aansprakelijkheid, in casu van de banken, zal er toe leiden dat de banken gehouden zullen worden tot de betaling van de belastingschulden en hun toebehoren, voor deze die werden genotificeerd op basis van artikel 158 van dezelfde wet⁴³¹. Net zoals bij de notaris is dit beperkt tot het aandeel van de erfgenaam in de nalatenschap.

267. De fiscale en sociale notificaties zal in veel gevallen afhangen van waar de erfgenamen of de overledene woont op het moment van het overlijden of heeft gewoond gedurende vijf jaar voor het openvallen van de nalatenschap.

⁴³⁰ Art. 145 KB/WIB 92.

⁴³¹ D. MICHIELS, "Fiscale & sociale kennisgevingen na overlijden", *TEP* 2013, 24; M. DELANOTE, "Fiscus kan vlotter invorderen", *Fisc.Act.* 2012, nr. 15, 6; M. DELANOTE, "Notificatieverplichtingen bij overlijden", *Not.Fisc.M.* 2013, 40; M. VAN MOLLE, "Le régime des notifications fiscales et sociales dans les transmissions successorales", *JT* 2013, afl. 6532, 577-578; S. SABLON, Fiscaal Jaaroverzicht 2012, *Fisc.Koer.* 2013, afl. 1-3, 180.

HOOFDSTUK 3. ONJUISTE WERKING VAN DE EUROPESE ERFRECHTVERKLARING

Afdeling 1. Het probleem

Onderafdeling 1. Voordelen

268. Het grootste voordeel van de Europese Erfrechtverklaring is te vinden in het ressorteren van autonome rechtsgevolgen in alle lidstaten en dit zonder dat er een bijkomende procedure vereist is⁴³². Dit was ook de nodig om het doel van de Europese wetgever te bereiken. Het doel was een snelle, soepele en efficiënte behandeling van nalatenschappen die zich niet afspeelden in één specifieke lidstaat maar grensoverschrijdende aspecten bevat.

Onderafdeling 2. Nadelen

269. Door de groeiende zorg en kritiek voor de grote werklast voor de autoriteiten die het Voorstel voor een Erfrechtverordening zou teweegbrengen, had de Europese wetgever beslist om hieraan tegemoet te komen⁴³³. Een veel gehoorde kritiek betrof dus de omvang van de gegevens voor aanvraag en afgifte. Daarom besliste de wetgever dat er enkel diende ingevuld te worden wat relevant was⁴³⁴. Eerst en vooral moeten enkel die gegevens opgenomen worden voor zover deze nodig zijn voor het doel waarvoor de Erfrechtverklaring wordt afgegeven. Zo wilde men tegemoetkomen aan de exhaustieve en complexe vereisten. Er werd een evenwicht gevonden tussen haalbaarheid en duidelijkheid⁴³⁵. Daarnaast werd er voorzien in een soort checklist waarbij de autoriteit van afgifte de gegevens zoveel mogelijk moet aanvinken. Bij de invoering van het standaardformulier werd er een hoofdgedeelte ingevoerd dat voor alle afgiftes gelijk is en daarnaast werden bijlagen ingevoerd waarbij enkel de relevante documenten gebruikt werden. Dit moest de beheersbaarheid bevorderen en ervoor zorgen dat men niet geconfronteerd werd met ellenlange documenten.

De oplossingen werden zowel ingevoerd voor de gegevens van de aanvraag als die van de afgifte. Dit om te voorkomen dat erfgenamen afgeremd werden om de Europese Erfrechtverklaring te gebruiken alsook voor de bevoegde autoriteiten om te vermijden dat zij een te grote werklast zouden krijgen en afgeremd zouden worden om de Europese Erfrechtverklaring te promoten.

⁴³² Art. 69, eerste lid Erfrechtverordening.

⁴³³ MAX PLANCK INSTITUTE FOR COMPARATIVE AND INTERNATIONAL PRIVATE LAW, "Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession.", *RabelsZ.* 2010, alf. 3, 690 e.v, nr. 304 e.v.. (Online gelezen op: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1594189&rec=1&srcabs=1752985&alg=1&pos=2).

⁴³⁴ VAN DEN HOVE D'ERTSENRYCK, S., "Een praktische kijk op de Europese erfrechtverklaring", *Notariaat* 2016, afl. 3-4, 2, nr. 1-3.

⁴³⁵E. GOOSSENS en A.-L. VERBEKE, "De Europese Erfrechtverordening" in G. VAN CALSTER (ed.), *Themis Internationaal privaatrecht*, 76, Brugge, die Keure, 2012, 131, nr. 71.

HUWELIJKSVERMOGENSSTELSEL

270. De Europese Erfrechtverklaring voorziet dat slechts een aantal gegevens over het huwelijksvermogensstelsel van de erflater dienen aangegeven te worden in de aanvraag. Er wordt gevraagd naar het huwelijkscontract en het vermogensstelsel maar helemaal niks over de wijze van vereffening en het eventueel gemeenschappelijk vermogen. Daarnaast wordt er ook niet gevraagd naar de stelsels van de erfgenamen terwijl al deze informatie zeer relevant is voor de gehele afhandeling van de nalatenschap maar ook voor bijvoorbeeld de aanvaarding want bij een algeheel gemeenschappelijk vermogen en dus stelsel, dient de aanvaarding door beiden te gebeuren. Hiervoor zijn twee redenen, namelijk de onbestaande Europese verwijzingsregels van het huwelijksvermogensrecht en het feit dat dit niet onder de Erfrechtverordening valt. Dit heeft tot gevolg dat notarissen in andere lidstaten niet zomaar moeten aanvaarden dat in de erfrechtverklaring de waarheid staat omtrent het huwelijksvermogensrecht en dat elke autoriteit zijn eigen nationale IPR-regels moet toepassen⁴³⁶.

271. De grootste zwakte van de Europese Erfrechtverklaring en de Erfrechtverordening ligt algemeen in de vermeldingen van het toepasselijke huwelijksvermogensstelsel. Er is geen onderlinge verhouding geregeld tussen het erfrecht en het huwelijksvermogensrecht. Het vereffenen of verdelen van deze stelsels kan ook gevolgen hebben op erfrechtelijk vlak. Deze vallen echter niet onder het toepassingsgebied van de Erfrechtverordening⁴³⁷ met als gevolg dat de verwijzingsregels uit de verordening niet van toepassing zijn maar dat de toepasselijke verwijzingsregels te vinden zijn in de Verordeningen huwelijksvermogensstelsels en geregistreerde partnerschappen⁴³⁸. Hierdoor is het mogelijk dat er op het huwelijksvermogensrecht en het erfrecht twee verschillende rechtssystemen van toepassing zijn. Vandaar is het mogelijk dat de bescherming, die nationale rechtsorden aan de langstlevende partner bieden door te zorgen dat bepaalde huwelijksvermogensstelsels of relatievermogensstelsels effect hebben op het erfrecht van de langstlevende partner, verdwijnen.

CONFLICTERENDE ERFRECHTCERTIFICATEN

272. Een ander nadeel van de Europese Erfrechtverordening is het niet bestaan van rechtsregels die van toepassing zijn wanneer er twee of meer erfrechtcertificaten bestaan. In principe bestaan de nationale certificaten en de Europese Erfrechtverklaring naast elkaar en indien de inhoud overeenstemt of elkaar aanvult, is er geen enkel probleem. Het probleem ontstaat echter wel wanneer deze erfrechtcertificaten elkaar tegenspreken en dus een gevolg kunnen hebben voor de goede trouw van de derde. De Europese wetgever heeft niet voorzien in een kader voor het oplossen van

⁴³⁶ VAN DEN HOVE D'ERTSENRYCK, S., "Een praktische kijk op de Europese erfrechtverklaring", *Notariaat* 2016, afl. 3-4, 7, nr. 27-28.

⁴³⁷ Art. 1, tweede lid, d) Erfrechtverordening.

⁴³⁸ E. GOOSSENS, "DEEL I. DOELSTELLING, PROCEDURE EN INHOUD" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Morsel, Intersentia, 2016, 150, nr. 299.

conflicterende erfrechtcertificaten⁴³⁹. Dit probleem kan ontstaan bij twee of meer nationale certificaten die elkaar tegenspreken maar ook wanneer één of meer nationale certificaten en één of meer Europese Erfrechtverklaringen elkaar tegenspreken. Een derde optie is wanneer twee of meer Europese Erfrechtverklaringen niet overeenstemmen.

273. Deze masterproef is niet geschikt voor het maken van een volledige analyse over de conflicterende erfrechtcertificaten. Wel kan er kort worden samengevat dat het mogelijk is dat twee of meer erfrechtcertificaten bestaan en dat zij elkaar eventueel tegenspreken. Het is aangewezen om de nationale erfrechtcertificaten onder dezelfde regeling te plaatsen en dus niet op te splitsen in gerechtelijke en buitengerechtelijke erfrechtcertificaten. Indien dit wel zou gedaan worden, zouden de gerechtelijk nationale certificaten onder de bevoegdheidsregeling van de Erfrechtverordening vallen en zouden de buitengerechtelijke onder het nationale recht vallen. Deze verdeling zou een complex kluwen van situaties doen ontstaan waarbij het geheel van verschillende regelingen afhankelijk is van de concrete autoriteit. Het is dus teleologisch aangeraden om de gerechtelijke en buitengerechtelijke nationale erfrechtcertificaten onder dezelfde regeling te plaatsen. Het is aanbevolen om deze buiten het toepassingsgebied van de bevoegdheidsregeling van de Erfrechtverordening te plaatsen⁴⁴⁰ maar dit zou evenwel slechts kunnen gelden bij “zuiver” nationale erfrechtcertificaten⁴⁴¹. Daarnaast dient er gekeken te worden naar de toelaatbaarheid van de tweede erfrechtcertificaat⁴⁴². Artikel 17 (aanhangigheid⁴⁴³) en 18 (samenhang⁴⁴⁴) van de Erfrechtverordening worden niet van toepassing geacht bij de afgifte van Erfrechtcertificaten⁴⁴⁵. De mogelijkheid bestaat dus om zowel een Europese Erfrechtverklaring als een nationaal document af te geven in dezelfde

⁴³⁹ E. GOOSSENS, “DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 365-366, nr. 734-737.

⁴⁴⁰ Voor een meer vollediger en uitgewerkte analyse kan verwezen worden naar E. GOOSSENS, “DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 367-379, nr. 739-768.

⁴⁴¹ Dit zijn erfrechtcertificaten die enkel en alleen de hoedanigheid van de erfgeërfden willen bewijzen (E. GOOSSENS, “Hoofdstuk III. Onderzoeksmethode” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 26, nr. 53.). De Oostenrijkse *Einantwortungsbeschluss* toont indirect ook rechten aan en blijft dus onderworpen aan de bevoegdheidsregeling van de Erfrechtverordening terwijl de Duitse *Erbschein*, de Franse *acte de notoriété* en de Belgische akte en het attest van erfopvolging wel enkel de hoedanigheid bewijzen.

⁴⁴² E. GOOSSENS, “DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 379, nr. 769.

⁴⁴³ Aanhangigheid regelt de situatie waarbij in verschillende lidstaten partijen (dezelfde) twee of meer vorderingen aanhangig hebben gemaakt met hetzelfde onderwerp. In deze gevallen mogen de gerechten waar de zaak aanhangig werd gemaakt nog geen uitspraak doen over de zaak maar dienen zij te wachten tot de bevoegdheid van het eerste gerecht blijkt. Latere gerechten dienen zich onbevoegd te verklaren.

⁴⁴⁴ Dit is de hypothese waarin twee of meer vorderingen niet hetzelfde onderwerp hebben maar zo nauw verbonden zijn dat het wenselijk is om deze samen te behandelen voor één gerecht. In dit geval kan het gerecht van een andere lidstaat zijn uitspraak aanhouden. Dit is in tegenstelling tot aanhangigheid geen verplichting.

⁴⁴⁵ E. GOOSSENS, “DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN” in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 379-385, nr. 769-787. Voor een uitgebreidere analyse wordt naar diezelfde paginanummering verwezen.

erfopvolging⁴⁴⁶. Er dient dus gekeken te worden naar de uitvoerbaarheid. Wanneer het gaat over beslissingen dan kan de staat maar één beslissing erkennen⁴⁴⁷. Bij authentieke aktes zegt overweging 66 van de Erfrechtverordening dat het aan de lidstaat zelf is om te beslissen of en welke akte voorrang heeft. Dit gaat over de situatie waarbij twee of meer nationale erfrechtcertificaten voorhanden zijn. Ingeval van een Europese Erfrechtverklaring kan men weigeren deze af te geven indien deze niet in overeenstemming is met een besluit betreffende de te staven gegevens⁴⁴⁸. Dit is onder andere bij de Oostenrijkse *Einantwortungsbeschluss*⁴⁴⁹.

GEWAARMERKTE AFSCHRIFTEN

274. Naast de beperkte geldigheidsduur van de gewaarmerkte afschriften die worden afgegeven, is er ook kritiek op het gebruik van deze afschriften⁴⁵⁰. De reden hiervoor is de mogelijkheid tot conflicterende certificaten. Het is mogelijk dat meer dan één autoriteit zich bevoegd verklaart tot het afgeven van een certificaat.

FISCALE EN SOCIALE NOTIFICATIES

275. Zoals hierboven al verscheidene malen werd aangehaald, wordt er in de Europese Erfrechtverklaring niets opgenomen over de fiscale en sociale schulden van de overledene en de erfgenamen. Dit heeft tot gevolg dat de banken zullen weigeren om over te gaan tot de vrijgave aangezien zij eerst kennis nodig hebben van de eventuele schulden.

Afdeling 2. Oplossing(en)

STANDAARDFORMULIER(EN)

276. Eén van de nadelen die werd ondervonden, waren de uitgebreide gegevens die dienden opgenomen te worden in zowel de aanvraag als de afgifte van de Europese Erfrechtverklaring. Om hieraan tegemoet te komen heeft de Europese wetgever voorzien in een standaardformulier voor de aanvraag en één voor de afgifte. Zoals hierboven (randnummers 123 en 131) al werd uitgelegd is het formulier van aanvraag niet verplicht om gebruikt te worden terwijl dit echter wel het geval is bij het standaardformulier van afgifte. Een andere reden voor de invoering van deze formulieren was de overbrugging van het taalprobleem veroorzaakt door de internationale circulatie van dit instrument⁴⁵¹.

⁴⁴⁶ E. GOOSSENS, "DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 385, nr. 787 en C. DORSEL, "Europäische Erbrechtsverordnung und Europäisches Nachlasszeugnis", *ZErB* 2014, afl. 8, 219.

⁴⁴⁷ Art. 40, c) en d) Erfrechtverordening.

⁴⁴⁸ Art. 67, eerste lid, tweede alinea, b) Erfrechtverordening.

⁴⁴⁹ E. GOOSSENS, "DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 386, nr. 792.

⁴⁵⁰ MAX PLANCK INSTITUTE FOR COMPARATIVE AND INTERNATIONAL PRIVATE LAW, "Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession", *RabelsZ* 2010, afl. 3, 705-706, nr. 338.

⁴⁵¹ E. GOOSSENS, "DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 310, nr. 628.

Dit omdat lidstaten vereisten van taal mogen opleggen aan documenten die in de nationale register dienen ingeschreven te worden. Weigeren kan volgens de rechtsleer niet, maar er kan wel gevraagd worden om een vertaling neer te leggen⁴⁵². Mijn inziens is het misschien aangeraden om ook voor de aanvraag het standaardformulier te verplichten daar deze alle gegevens bevat die noodzakelijk zijn voor een geldige aanvraag en er zo dubbel werk vermeden kan worden⁴⁵³. Hier dienen volgens mij wel een aantal zaken te veranderen daar uit de meningen bleek dat de formulieren zeer omslachtig zijn en moeilijk digitaal in te vullen.

CONFLICTERENDE ERFRECHTCERTIFICATEN

277. Bij gedeeltelijke en complementaire erfrechtcertificaten is er geen probleem daar deze gewoon naast elkaar kunnen blijven bestaan. Hier gaat het over certificaten die elk een ander aspect behandelen of om een verschillende doelstelling bestaan⁴⁵⁴. Hiervoor dient er dus geen oplossing worden gevonden maar zoals boven (supra randnummer 158) al werd aangehaald, is dit niet in alle gevallen zo. Een nadeel was dus het tegenspreken van erfrechtcertificaten. Hiervoor zijn er verschillende mogelijke oplossingen. Het is vooral noodzakelijk om conflicterende erfrechtcertificaten te voorkomen⁴⁵⁵ via deze oplossingen. Voorkomen is altijd beter dan genezen.

278. De oplossing die door het Max Planck Institute wordt aangehaald, is de invoering van een register waarin alle certificaten worden opgenomen en de verplichting aan de autoriteiten om deze te raadplegen vooraleer er wordt overgegaan tot afgifte van een certificaat⁴⁵⁶. Dit moet volgens hen specifiek gericht worden op de Europese Erfrechtcertificaten. Mijn inziens, en ook volgens het Max Planck Institute, is het noodzakelijk dat ook de nationale certificaten dienen opgenomen te worden indien er wordt gekozen voor een register⁴⁵⁷. Dit omdat niet alleen Europese Erfrechtverklaringen onderling kunnen conflicteren maar ook nationale certificaten onderling en nationale certificaten met de Europese verklaringen.

⁴⁵² H. M. VAN ERP, "De Europese erfrechtverklaring", *WPNR* 2014, 601.

⁴⁵³ B. VERDICKT en R. ELSERMANS, "Vernieuwing in het internationaal erfrecht: de Europese Erfrechtverordening", *Not.Fisc.M.* 2016, afl. 8, 274, nr. 66.

⁴⁵⁴ E. GOOSSENS, "DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 365, nr. 735.

⁴⁵⁵ E. GOOSSENS, "DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 393, nr. 805.

⁴⁵⁶ MAX PLANCK INSTITUTE FOR COMPARATIVE AND INTERNATIONAL PRIVATE LAW, "Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession", *RebelsZ* 2010, afl. 3, 706-707, nr. 339-341.

⁴⁵⁷ MAX PLANCK INSTITUTE FOR COMPARATIVE AND INTERNATIONAL PRIVATE LAW, "Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession", *RebelsZ* 2010, afl. 3, 708, nr. 343.

279. De visie van het CNEU⁴⁵⁸ loopt niet helemaal gelijk met die van het Max Planck Institute. Zij zijn ook voorstanders van een elektronisch register waarin de certificaten dienen opgenomen te worden maar vinden dat de gewaarmerkte afschriften niet vervangen mogen worden hierdoor⁴⁵⁹.

De Europese wetgever ziet het nut in van zo'n register en zij zouden gaan voor een aanvullend register maar op het moment van de aanneming van de Erfrechtverordening werd er nog niet gekozen om dit in te voeren. Wel voorzien zij dit in de toekomst te willen invoeren⁴⁶⁰. Dit Europese register zou in de eerste plaats enkel een overzicht van de Europese Erfrechtverklaringen omvatten. De nationale erfrechtcertificaten blijven dus nog buiten beschouwing en ook het feit dat het gaat over louter informatieve registratie maakt dat dit nog niet de beste oplossing is⁴⁶¹.

De Belgische wetgever heeft al willen inspelen op deze eventuele plannen met de invoering van het Centraal Erfrechtregister. Hierin dienen de akte en attesten van erfopvolging te worden opgenomen maar ook de Europese Erfrechtverklaringen die worden afgegeven⁴⁶².

280. Een tweede mogelijke oplossing is te vinden in de rol van de partijen. De partijen hebben de plicht om melding te maken van eerder verleende nationale en Europese Erfrechtcertificaten⁴⁶³ en de autoriteit moet al het nodige doen om de rechthebbenden op de hoogte te brengen van de aanvraag en afgifte van een Europese Erfrechtverklaring⁴⁶⁴. Er worden evenwel geen sancties voorzien indien dit niet gebeurt. Partijen kunnen dus moeilijk gedwongen worden deze informatie mee te delen⁴⁶⁵. De actieve onderzoeksplicht⁴⁶⁶ van de autoriteit van afgifte omvat evenwel ook het verifiëren van het bestaan van eerdere erfrechtcertificaten en is dus zijn verantwoordelijkheid. Volgens E. GOOSSENS ligt er evenwel een deontologische plicht op een autoriteit die zou ontdekken dat er nog een aanvraag hangende is, om de andere autoriteit hiervan op de hoogte te brengen⁴⁶⁷.

⁴⁵⁸ The Council of the Notariats of the European Union.

⁴⁵⁹ NOTARIES OF EUROPE, "Position of the Council of the Notariats of the European Union concerning the eJustice Action Plan 2014-2018", 6 juni 2014, <http://www.notaries-of-europe.eu/files/position-papers/2014/e-Justice-06-06-14-final-en.pdf>, 3 (geraadpleegd op 28 februari 2018).

⁴⁶⁰ Informatie (Raad) Meerjarenactieplan 2014-2018 voor Europese e-justitie, *Pb.C.*, 14 juni 2014, afl. 182, 2-13 en E. GOOSSENS en A. L. VERBEKE, "De procedurele aspecten van de Europese erfrechtverklaring" in B. ALLEMEERSCH en T. KRUGER (eds.), *Handboek Europees Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 285.

⁴⁶¹ E. GOOSSENS, "DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 394, nr. 807.

⁴⁶² Art. Art. 892/1. §1 en §2 BW.

⁴⁶³ Art. 65, derde lid, g) en E. GOOSSENS, "DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 395, nr. 809.

⁴⁶⁴ Art. 66, vierde lid en 67, tweede lid Erfrechtverordening.

⁴⁶⁵ E. GOOSSENS, "DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 395-396, nr. 801.

⁴⁶⁶ Art. 66 Erfrechtverordening.

⁴⁶⁷ E. GOOSSENS, "DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 396, nr. 812-813.

281. Indien er toch een conflict is ontstaan, zal er geval per geval moeten gekeken worden naar de erfrechtcertificaten door een rechter en zal er dus geen gebruik worden gemaakt van een algemene voorrangregeling dat het oudste erfrechtcertificaat primeert⁴⁶⁸. Het is in mijn inziens dan ook aangewezen dat de Europese wetgever een poging doet om richtlijnen te voorzien die de rechters kunnen hanteren om een uitspraak te doen. Dit om de uniformiteit in alle lidstaten te garanderen. Er zijn verschillende oorzaken van tegenstrijdigheden waar er door de rechter een verschillende aanpak nodig is. Dit kan gaan over de interpretatie van de draagwijdte van de *lex successiois* als het toepassingsgebied van de *lex successiois*. In dit eerste geval dient de rechter dan ook een prejudiciële vraag te stellen aan de rechter van het Hof van Justitie waardoor een uniforme interpretatie mogelijk is⁴⁶⁹.

FISCALE EN SOCIALE NOTIFICATIES

282. Mijn inziens is het nodig om de fiscale en sociale notificaties, die de wetgever oplegt, ook van toepassing te verklaren op de Europese Erfrechtverklaring. Op deze manier zijn de banken zeker van de schulden en moet er geen bijkomende procedure, zoals bijvoorbeeld naar een Belgische notaris stappen, vereist zijn om te kunnen vrijgeven. De vraag is of dit echter wel kan. Kan de Belgische notificatieprocedure uitgebreid worden tot de Europese Erfrechtverklaring? Het vermoeden dat dit wel zou moeten kunnen, haalt men uit artikel 1 en overweging 10 van de Erfrechtverordening. In het eerste artikel van de verordening worden fiscale zaken uitgesloten uit het toepassingsgebied van de verordening. Het staat dus vrij aan de lidstaten om hier zelf een regeling voor te treffen⁴⁷⁰. Overweging 10 zegt dat België, en de andere lidstaten, vrij zijn om te beslissen hoe belastingen geïnd moeten worden en of het vrijgeven van goederen uit de nalatenschap, in ons geval banktegoeden, onderhevig is aan het heffen van belastingen.

283. Een eventuele andere oplossing die ik voorstel op nationaal vlak is aan de banken toelaten om deze inlichtingen aan te vragen zodat er geen beroep meer dient gedaan te worden op een Belgische notaris en zodoende extra kosten vermeden kunnen worden Maar de extra tijd neemt dit echter niet weg.

⁴⁶⁸ E. GOOSSENS, "DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 401-402, nr. 826-828.

⁴⁶⁹ E. GOOSSENS, "DEEL III. VERHOUDING TUSSEN DE ERFRECHTCERTIFICATEN" in E. GOOSSENS, *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 401-402, nr. 828.

⁴⁷⁰ Maximale harmonisatie maar valt buiten het toepassingsgebied. G. VAN CALSTER, "Knelpunten bij de Europese Erfrechtverordening. Harmonisatie interruptus" in F. BUYSENS, A. VERBEKE en R. DILLEMANS (eds.), *Notariële actualiteit 2013-2014. Vastgoed - Fiscaliteit - Familie - Rechtspersoon*, Antwerpen, Intersentia, 73-74, nr. 11.

CONCLUSIE

284. De vrijgave van banktegoeden. Een element van de nalatenschap waar bijna iedere erfgenaam en/of langstlevende echtgeno(o)t(e) of partner mee zal te maken hebben wanneer de erflater overlijdt en de nalatenschap verdeelt dient te worden. De banken hebben de fiscale en civielrechtelijke verplichting om de tegoeden te blokkeren naar aanleiding van het overlijden van de eigenaar van de gelden maar ook de rekeningen van de langstlevende echtgeno(o)t(e) of partner. De reden hiervoor is dat de banken geen zekerheid hebben en niet duidelijk kunnen zien tot welk vermogen bepaalde tegoeden behoren. Deze blokkering is er gekomen omdat banken de aansprakelijkheid van het verkeerd te betalen van de tegoeden niet wilden dragen. Dit kan tot het vermogen van de overledene behoren en dat betekent dat deze dienen verdeeld te worden maar de gelden kunnen ook tot het vermogen van de langstlevende echtgeno(o)t(e) of partner behoren en dan dienen deze in het geheel te worden vrijgegeven aan deze persoon zonder dat de tegoeden in het vermogen van een erfgenaam terechtkomen. Door de historische problemen in de bancaire sector had de wetgever gekozen om op te treden. Er kon slechts bevrijdend betaald worden indien dit gebeurde op basis van een instrument dat duidelijk weergaf wie de erfgenamen waren en hoeveel. Daarnaast moest de bank ook duidelijkheid hebben over de fiscale en sociale schulden van de overledene en zijn erfgenamen. Om echter te voorkomen dat de langstlevende partner of echtgeno(o)te in de problemen zou komen, werd er gekozen om een maximum bedrag van 5.000 euro ter beschikking te stellen. Dit werd een soort van leefloon tot men kon overgaan tot de deblokkering. Deze blokkering geldt voor alle Belgische banktegoeden ongeacht of de erflater een Belgische inwoner was of in het buitenland woonde.

285. In zuiver nationale nalatenschappen kan men kiezen voor de akte van erfopvolging of een attest van erfopvolging. Met deze instrumenten is het de bedoeling om de identiteit van de erfgenaam weer te geven en zijn aandeel in de nalatenschap te bewijzen. Een akte kan enkel opgesteld worden door een notaris, terwijl een attest kan opgesteld worden door ofwel een notaris ofwel de ontvanger der successierechten. In een aantal gevallen is het opstellen van een akte echter verplicht, namelijk wanneer de erfenis niet uitsluitend vererfd werd op basis van de art. 718-755 BW, bij de aanwezigheid van onbekwame erfopvolgers of bij de aanwezigheid van een uiterste wilsbeschikking, contractuele erfstelling of huwelijkscontract.

286. Uit de meningen van notarissen en banken zijn echter wel een aantal opmerkelijke dingen gebleken. Zoals bijvoorbeeld dat een aantal notarissen verkiezen er in bijna alle gevallen, met uitzondering van de verplichte gevallen opgesomd in artikel 1240bis, §3 BW, voor om een attest van erfopvolging op te stellen in plaats van een akte. De reden hiervoor was de kostprijs.

287. Daarnaast is er ook gebleken dat er bij sommige banken een verwarring van terminologie kan ontstaan. Dit is echter niet alleen bij banken zo maar ook in het algemeen. De termen akte en attest van erfopvolging worden vaak door elkaar gebruikt.

288. Een nadeel van de akte of het attest is het ontbreken van rechtsgronden voor het gebruik van het instrument buiten de bancaire sector. De wetgever had wel de bedoeling om breder te gaan dan alleen deze sector maar bij het uitwerken van de wetsartikelen werd dit echter een beetje uit het oog verloren. Het is dan misschien ook aangeraden dat de wetgever hier zal optreden en een breder toepassingsgebied voorziet dat rechtszekerheid biedt door een rechtsgrond.

289. Ingeval het gaat over een internationale nalatenschap, wordt de zaak nog meer bemoeilijkt. Er wordt over de landsgrenzen heen gegaan maar er bestaat helemaal geen algemene lijst waar alle personen op vermeld staan met hun erfgenamen en hun aandeel. Er kunnen twee grote onderverdelingen worden gemaakt van internationale nalatenschappen. Namelijk deze die vallen onder de Erfrechtverordening en deze die buiten de EER vallen en waarbij de verordening dus niet van toepassing is. Ingeval er buiten de EER wordt gegaan, kan men kort zijn. Ook hier dient er te worden voldaan aan het bewijs van erfgenamen, hun aandeel en de kennisgeving van eventuele fiscale en sociale verplichtingen. Maar daarnaast moet er een extra zekerheid worden voorzien indien één of meer van de erfgenamen buiten de EER wonen. Er moet namelijk bewijs van betaling van de successierechten worden voorgelegd of er moet een Belgische borgsteller optreden voor de erfgenaam.

290. Ingeval dat het gaat over een “Europese” nalatenschap zijn er twee grote gevallen. In het eerste geval woont de overledene in België en zal op basis van het algemene principe, van de Europese Erfrechtverordening, de Belgische notaris bevoegd zijn voor de afwikkeling van de nalatenschap. Men zou denken dat er in deze gevallen gekozen zou worden voor het opstellen van een Europese Erfrechtverklaring maar niets is minder waar. Uit de meningen van de notarissen bleek dat er vaak toch gekozen wordt voor het opstellen van een akte of een attest van erfopvolging en dit vooral omdat het een instrument is waar de notarissen gewend zijn van mee te werken. Zoals vaak gezegd “onbekend is onbemind”.

291. Wanneer de erflater echter in het buitenland woonde, zal op basis van de laatste gewone verblijfplaats de bevoegde persoon in de meeste gevallen in dat land te vinden zijn. Maar ook in deze gevallen bleek dat er niet altijd voor een Europese Erfrechtverklaring werd gekozen. Een aantal banken ontwikkelden wel een procedure waarin men bij voorlegging van een buitenlands instrument eerst vroeg voor de voorlegging van een Europese Erfrechtverklaring. Dit werd echter in veel gevallen geweigerd en er kan ook niet verplicht worden om dit instrument voor te leggen daar de Europese Erfrechtverklaring facultatief is. Deze werd ontwikkeld in samenspraak met FEBELFIN.

292. Bij het gebruik van de Europese Erfrechtverklaring of een gelijkaardig buitenlands attest moet de vraag gesteld worden naar de fiscale en sociale notificaties. Bepaalde banken gaan er van uit dat, indien een buitenlandse notaris bevoegd is, de erflater hoogstwaarschijnlijk geen schulden zou hebben en dat de verplichting enkel slaat op Belgische schulden. Hier maak ik echter de bemerking op dat ook

de fiscale en sociale schulden van de erfgenamen gecontroleerd moeten worden en dat de erflater ook verhuisd kan zijn. Andere banken daarentegen gaan via de rechtbank van eerste aanleg om het attest te laten homologeren.

293. Deze verschillende procedures laten mij besluiten dat de vrijgave van banktegoeden zeker niet vereenvoudigd is door de invoering van de Europese Erfrechtverklaring. Dit heeft verschillende redenen maar de belangrijkste zijn vooral dat het Europese instrument niet verplicht is, dat het een niet zo handig document is om mee te werken en dat het met de andere instrumenten ook gaat en dit soms zelfs sneller. Samengevat betekent di dat de banken minstens willen weten wie de erfgenamen zijn en wat hun aandeel is en dit komen ze ook te weten met de andere instrumenten. De kwalificatie van artikel 1420bis van het Burgerlijk Wetboek zal bepalend zijn voor de draagwijdte van de fiscale en sociale notificaties en is vooral van belang wanneer een buitenlandse notaris bevoegd is en er Belgische banktegoeden dienen vrijgegeven te worden. Wanneer de Belgische notaris bevoegd is zal deze altijd moeten voldoen aan de notificaties. Ongeacht wat de buitenlandse regels zijn. De buitenlandse banken beslissen zelf wat zij met deze notificaties doen. Het is dan ook hier aangeraden dat de wetgever zal optreden en duidelijkheid zal brengen voor de banken daar er in de rechtsleer verschillende meningen bestaan.

294. We kunnen zeggen dat de uitvinding van de Europese Erfrechtverklaring op papier een zeer goed plan is en de vrijgave van banktegoeden vergemakkelijkt maar dat de ontwikkeling in de praktijk nog bijschaving nodig heeft en dat de Europese wetgever een uitvinder in ontwikkeling is op het vlak van deblokken van banktegoeden.

BIBLIOGRAFIE

Wetgeving

Verdragen

- Verdrag van Den Haag tot afschaffing van het vereiste van legalisatie van buitenlandse openbare akten, 5 oktober 1961, *BS* 7 februari 1976, err. *BS* 10 maart 1976.

Europese wetgeving

- Voorstel (Comm.) voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad nr. COM(2009)154 def., 14 oktober 2009 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijk recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van de beslissingen en authentieke akte op het gebied van de erfopvolging en betreffende de instelling van de Europese erfrechtverklaring, COM(2009) 154 def.- 2009/0157 (COD).

- Verordening Europese Parlement en Raad nr. 650/2012, 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring, Pb.L. 27 juli 2012, afl. 201, 107-134.

- Verordening Europese Parlement en Raad nr. 2016/1191, 6 juli 2016 inzake de bevordering van het vrije verkeer van burgers door vereenvoudigde overlegging van bepaalde openbare documenten in de Europese Unie, Pb.L. 26 juli 2016, afl. 200/19, 1-136.

Belgische wetgeving

- Burgerlijk Wetboek.

- Wet van 25 ventôse jaar XI op het notarisambt, *BS* 16 maart 1803.

- Het wetboek van 31 maart 1936 der Successierechten.

- Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

- Wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht, *BS* 27 juli 2004.

- Wet van 24 juli 2008 houdende diverse bepalingen (I), *BS* 7 augustus 2008.
- Wet 6 mei 2009 houdende diverse bepalingen, *BS* 19 mei 2009.
- Wet van 28 juni 2009 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en van het Wetboek der successierechten wat betreft de bevrijdende betaling bij een erfenis en de terbeschikkingstelling van een bepaald bedrag aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende, *BS* 21 augustus 2009.
- Verantwoording bij het aangenomen amendement nr. 10 van de heren TERWINGEN en VERHERSTRAETEN, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 52K1633/004, 2 en Verslag Kamercommissie, *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 52K1633/007, 9 j° 15.
- Programmawet van 29 maart 2012 (I), *BS* 06 april 2012.
- Wet van 13 december 2012 houdende fiscale en financiële bepalingen, *BS* 20 december 2012.
- Vlaamse Codex Fiscaliteit, *BS* 23 december 2013.
- Wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijke recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *BS* 24 juli 2017.
- MvT, *Parl.St.*, Kamer 2016-17, nr. 54K2259/001, 57-62.
- - KB nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen voor de sociale schulden.

Rechtspraak

- HvJ 18 oktober 2011, nr. C-34/10, EU:C:2011:669, 'Brüstle'.
- HvJ (8e k.) 6 oktober 2015, nr. C-471/14, EU:C:2015:659, 'Seattle Genetics'.
- HvJ (5e k.) 15 oktober 2015, nr. C-494/14, EU:C:2015:692, 'Axa Belgium'.
- Vred. Roeselare 7 juni 1996, *RW* 1997-98, 956 en <http://www.rw.be> (12 juli 2006), noot VAN RAEMDONCK, K.; *T. Vred.* 1997, 454; *T. Vred.* 1998, 106; *TWVR* 1997, 39.

Boeken en verzamelwerken

- BARBAIX, R., “Overgang van de nalatenschap” in R. Barbaix, *Het nieuwe erfrecht 2017*, Antwerpen, Intersentia, 2017, 373 p.
- BONOMI, A., WAUTELET, P., PRETELLI, I. en OZTÜRK, A., *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement n°650/2012 du 4 juillet 2012*, Brussel, Bruylant, 2013, 940 p.
- CASMAN, H., “De bank en het overlijden van de cliënt” in CENTRUM VOOR BEROEPSVERVOLMAKING IN DE RECHTEN (ed.), *Actuele ontwikkelingen in de rechtsverhouding tussen bank en consument*, Antwerpen, Maklu, 1994, 121-139.
- CASMAN, H., “Het overlijden van de cliënt, titularis van een bankrekening (praktische beschouwingen rond enkele theoretische vragen)” in M. TISON en J. BUYLE (eds.), *Bank en Familie*, Brussel, Bruylant, 2006, 105-133.
- CASTELEIN, C., “De impact van de Europese Erfrechtverordening op de afwikkeling van een grensoverschrijdende nalatenschap in België” in BARBAIX, R. en CARETTE, N.(eds.), *Tendensen Vermogensrecht 2015*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 115-182.
- de WILDE d’ESTMAEL, E., *L’intermédiaire inancier et le droit familial et patrimonial*, Brussel, Creadif, 1991, 238 p.
- DE WULF, C., “DEEL I. Organieke wet notariaat- notariële akten in het algemeen”, in DE WULF, C., m.m.v. BAEL, J., DEVOS, S. en DE DECKER, H., *Het opstellen van notariële akten*, I, Organieke Wet Notariaat, Presonen- en Familierecht, Familiaal Vermogensrecht, 1994, Mechelen, Kluwer, 1-136.
- DEWULF, C., “De akte van bekendheid en het attest van erfopvolging”, in DEWULF, C., *Notarieel familierecht en familiaal vermogensrecht. Het opstellen van Notariële Akten*, Kluwer, Mechelen, 2011, 295-297.
- DE WULF, C., “L’acte de notoriété et le certificat d’hérédité”, in DE WULF, C., *La rédaction d’actes notariés. Droit des personnes et droit patrimonial de la famille*, Kluwer, Waterloo, 2013, 319-325.
- DU MONGH, J., “Hoofdstuk II. Openvallen van de nalatenschap”, in PINTENS, W., DECLERCK, C., DU MONGH, J. en VANWINCKELEN, K., *Familiaal vermogensrecht*, Mortsel, Intersentia, 2010, 1345 p.
- DUTTA, A., “The European Certificate of Succession: A New European Instrument between Procedural and Substantive Law”, *IJPL* 2015, 38-50.
- GOOSSENS, E., “De rol van de notaris bij de afgifte van de Europese erfrechtverklaring” in VERBEKE, A.L. en BUYSSENS, F. (eds.), *Notariële actualiteit 2014-2015. Familie – Vastgoed – Rechtspersoon – Fiscaliteit*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 39-45.

- GOOSSENS, E., *De Europese erfrechtverklaring*, Mortsel, Intersentia, 2016, 540 p.
- GOOSSENS, E. en VERBEKE, A.-L., “De Europese Erfrechtverordening” in VAN CALSTER, G. (ed.), *Themis Internationaal privaatrecht*, 76, Brugge, die Keure, 2012, 105-135.
- GOOSSENS, E. en VERBEKE, A.-L., “De procedurele aspecten van de Europese erfrechtverklaring” in ALLEMEERSCH, B. en KRUGER, T. (eds.), *Handboek Europees Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, 275-292.
- KRUGER, T. en VERHELLEN, J., *Internationaal privaatrecht. De essentie*, Brugge, die Keure, 2016, 484 p.
- PINTENS, W., “Naar een Europees internationaal erfrecht” in PINTENS, W. en DECLERCK, C. (eds.), *Patrimonium 2012*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 361-370.
- REINHARTZ, B., “Certificat successoral européen” in BERGQUIST, U., DAMASCELLI, D., FRIMSTON, R., LAGARDE, P., ODERSKY, F. en REINHARTZ, B. (eds.), *Commentaire du règlement européen sur les successions*, Parijs, Dalloz, 2015, 338 p .
- STEEGMANS, A. M., “De erfrechtverordening: enkele praktische tips voor de notaris” in BAEL, J. (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat deel 28*, Brugge, die Keure, 2016, 129-176.
- STORME, M.E., *De invloed van de goede trouw op de kontraktuele schuldvorderingen. Een onderzoek betreffende rechtsgrondslag, tekortkoming en rechtsverwerking bij overeenkomsten*, Brussel, Story-Scientia, 1990, 544, 13-22.
- VAN CALSTER, G., “Knelpunten bij de Europese Erfrechtverordening. Harmonisatie interruptus” in BUYSSENS, F., VERBEKE, A. en DILLEMANS, R. (eds.), *Notariële actualiteit 2013-2014. Vastgoed - Fiscaliteit - Familie - Rechtspersoon*, Antwerpen, Intersentia, Antwerpen, 67-88.
- VERSCHULDEN, G., “Huwelijksvermogensrecht en erfrecht” in X (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat deel 15*, Brugge, die Keure, 2009, 103-160.

Tijdschriften

- AERTS, C., “Deblokkering van rekeningen na overlijden. Commentaar op de wetten van 6 mei 2009 en 28 juni 2009”, *T.Fam. 2010*, afl. 2, 18-27.
- BERTE, S. en DE BACKER, V., “De dood kent geen grenzen. De Europese Erfrechtverordening in 19 casussen”, *Not.Fisc.M. 2016*, afl. 6, 186-203.
- BOONE, K., CARBONE, M., DE BACKER, V., PELGROMS, H., ROELAND, S. en SIBIET, A., “Fiscale en sociale notificaties bij akte of attest van erfopvolging : enkele aandachtspunten en concrete vragen”, *Notamus 2012*, afl. 2, 37-48.
- BUNKERS, M., “Afschaffing van de notariële akte in brevet”, *NNK 2015*, afl. 1, 11-13.

- CAEYMAEX, P., VANTOMME, I., VAN MELKEBEKE, P., “Fiscale en sociale notificaties bij overlijden: twee zekerheden komen samen: dood en belastingen.”, *T. Not.* 2013, afl. 9, 432-465.
- CASIER, H., “Verfijning van de bijkomende waarborgverplichting voor in buitenland wonende erfgenamen/legatarissen/begiftigden”, *Successierechten 2011*, afl. 7, 1-3.
- DE BACKER, V. en JACOBS, H., “Is een actualisering van het WIPR aangewezen? Capita selecta inzake familierecht en erfrecht”, *T.Fam.* 2015, afl. 2-3, 98-104.
- DE BACKER, V., “Het centraal erfrechtregister, nieuwe authentieke bron beheerd door FEDNOT”, *Notamus 2017*, afl. 1, 56-57.
- DE HEMPTINNE, B., DEREME, F., “Le blocage et le déblocage de fonds bancaires suite à un décès”, *Rec.gén.enr.not.* 2017, afl. 4, 205-209.
- DELANOTE, M., “Fiscus kan vlotter invorderen”, *Fisc.Act.* 2012, afl. 15, 5-6.
- DELANOTE, M., “Notificatieverplichtingen bij overlijden”, *Not.Fisc.M.* 2013, afl. 2, 30-41.
- DE MEYER, J., “Erfopvolging krijgt Europese regels”, *Juristenkrant* 2012, afl. 254, 3.
- DE WULF, C., “De wijzigingen ingevoerd door de wet van 6 juli 2017 met betrekking tot het erf- en giftenrecht.”, *T.Not.* 2017, afl. 10, 744-765.
- DE VOGELAERE, W., “Deblokkering van gelden na overlijden: nieuwe regeling”, *Nieuwsbrief notariaat* 2010, afl. 7, 5-8.
- DORSEL, C., “Europäische Erbrechtsverordnung und Europäisches Nachlasszeugnis”, *ZErb* 2014, afl. 8, 212-224.
- DUTTA, A., “The European Certificate of Succession: A New European Instrument between Procedural and Substantive Law.”, *IJPL* 2015, 38-50.
- EVRARD, T., “De legalisatie van buitenlandse documenten van burgerlijke stand: een tegengestelde evolutie. Deel 1: Het legalisatieprincipe.”, *T.Vreemd.* 2017, nr. 3, 262-277.
- GEELHAND DE MERXEM, N., “Le nouveau droit international privé en matière de successions: déjà utile?”, *Rev.not.b.* 2013, afl. 3076, 463-480.
- GOOSSENS, E., “Pleidooi voor de veralgemeende invoering van de Europese erfrechtverklaring in het Belgisch recht”, *Not.Fisc.M.* 2013, afl. 7, 204-213.
- GOOSSENS, E., “De afgifte van de Europese erfrechtverklaring: een draaiboek voor de notaris”, *Notamus* 2015, afl. 1, 41-45.
- GOOSSENS, E., “De materieelrechtelijke implicaties van de Europese Erfrechtverordening”, *TEP* 2015, 288-307.

- GOOSSENS, E., “De Europese Erfrechtverordening: krachtlijnen en knelpunten”, *RW* 2015-16, afl. 15, 563-578.
- MASSCHELEIN, M., “Recente wijzigingen die belangrijk zijn voor het notariaat door de wet van 6 mei 2009 houdende diverse bepalingen I”, *NNK* 2009, 59-63.
- MASSCHELEIN, M., “De uitkering van een voorschot vóór de deblokkering van de banktegoeden aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende”, *NNK* 2010, afl. 1, 3-5.
- MAYEUR, A., “Succession – Libérations des avoirs et compes du défunt – Principes – Exceptions en faveur du conjoint ou cohabitant légal survivant – Nouvelles articles 1240bis et 1240ter dans le Code civil – Modification des articles 95 et 97 du Code des droits de succession”, *Droits de succession* 2009, afl. 8, 5.
- MAX PLANCK INSTITUTE FOR COMPARATIVE AND INTERNATIONAL PRIVATE LAW, “Comments on the European Commission’s Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession.”, *RebelsZ.* 2010, alf. 3, 522-720.
- MICHIELS, D., “Fiscale & sociale kennisgevingen na overlijden”, *TEP* 2013, afl. 1, 15-32.
- MOEYKENS, F., “Keuzebedingen in een vergrijzende samenleving”, *Waarvan akte* 2002, afl. 6, 10-20.
- NELIS, X., “Oplossing voor liquiditeitsproblemen langstlevende echtgenoot”, *Fisc.Act.* 2009, afl. 30, 3-5.
- PELGROMS, H. en ROELAND, S., “Aanloop naar elektronische aanbidding ter registratie en op het hypotheekkantoor: impact voor het notariaat”, *Not.Fisc.M.* 2014, afl. 4, 82-103.
- SABLON, S., Fiscaal Jaaroverzicht 2012, *Fisc.Koer.* 2013, afl. 1-3, 172-182.
- SCHRAM, F., “De verhouding tussen de toegang tot de registers en akten van de burgerlijke stand en het algemene openbaarheidsregime: eindelijk duidelijkheid?”, *T.Gem* 2003, nr. 3, 182-193.
- SPRUYT, E., “Versoepelde vrijgave banktegoeden na overlijden”, *Nieuwsbrief Accountancy & Fiscaliteit*, nr. 28, 3 september 2009, p. 1-5.
- VAN DEN HOVE D'ERTSENRYCK, S., “Een praktische kijk op de Europese erfrechtverklaring”, *Notariaat* 2016, afl. 3-4, 1-10.
- VAN ERP, J. H. M., “De Europese erfrechtverklaring”, *WPNR* 2014, 600-606.
- VAN MOLLE, M., “Le régime des notifications fiscales et sociales dans les transmissions successorales”, *JT* 2013, afl. 6532, 569-579.

- VAN OEVELEN, A., “De zgn. “subjectieve” goede trouw in het Belgische materiële privaatrecht (in het bijzonder in de materies die het notariaat aanbelangen)”, *TPR* 1990, 1093-1160.
- VERDICKT, B., “De Europese erfrechtverordening: een stap vooruit voor het internationaal erfrecht”, *TFR* 2016, afl. 508, 763-771.
- VERDICKT, B., “De Europese Erfbelasting verordening als vervolg op de Erfrechtverordening”, *TEP* 2017, nr. 2, 135-146.
- VERDICKT, B. en ELSERMANS, R., “Internationale successieplanning na de Erfrechtverordening. Kernpunten en nieuwigheden in negen topics”, *ATF* 2016, afl. 10, 26-35.
- VERDICKT, B. en ELSERMANS, R., “Reserve en wilsvrijheid onder de Erfrechtverordening”, *Not.Fisc.M.* 2016, afl. 2, 62-70.
- VERDICKT, B. en ELSERMANS, R., “Vernieuwing in het internationaal erfrecht: de Europese Erfrechtverordening”, *Not.Fisc.M.* 2016, afl. 8, 258-276.
- VERSCHELDEN, G., “Bevrijdende betaling na overlijden: commentaar bij de artikelen 1240bis en 1240ter BW”, *Not.Fisc.M.* 2010, afl. 5-6, 113-136.
- WEYTS, L., “De Europese Verordening op internationale nalatenschappen: denk er nu reeds aan bij het opmaken van een testament”, *T.Not.* 2013, afl. 4, 200-208.
- X., “Banken kunnen spaargeld van overleden cliënt makkelijker vrijgeven”, *Successierechten* 2009, afl. 7, 6-8.
- X., “Nieuwe notificatieprocedure voor openstaande belastingschulden bij overlijden”, *Notariaat* 2012, afl. 8, 7-8.

Andere

- *Parl.St.* Kamer 2012-13, 2458/003, 35-36.
- De heer Terwingen en mevr. Van Cauter, *parl.st.* kamer 2008-09, nr. 52k1633/005, 5.
- BYTTEBIER, J., *Publiciteit en onroerende zakelijke rechten – Rechtsvergelijkend onderzoek en kritische analyse van het Belgisch recht*, doctoraatsthesis Rechten Katholieke Universiteit Leuven, 2006, 406 p.
- GEENS, K., *Potpourri*, <https://www.koengeens.be/policy/potpourri-v>
- X., *Europese Unie in cijfers*, https://www.europa-nu.nl/id/vh6tqk1kv3pv/europese_unie_in_cijfers.
- X., *Vrij verkeer en verblijf in Europa: Uw rechten als EU-burger: een leidraad*, http://ec.europa.eu/justice/policies/citizenship/docs/guide_free_movement_low_nl.pdf.

- NOTARIES OF EUROPE, "Position of the Council of the Notariats of the European Union concerning the eJustice Action Plan 2014-2018", 6 juni 2014, <http://www.notaries-of-europe.eu/files/position-papers/2014/e-Justice-06-06-14-final-en.pdf>, 1-5.
- Informatie (Raad) Meerjarenactieplan 2014-2018 voor Europese e-justitie, *Pb.C.*, 14 juni 2014, afl. 182, 2-13.
- Persbericht d.d. 14 oktober 2009 uitgaande van de Europese Commissie, "Simplification du règlement sur les successions internationales", http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-09-447_fr.htm.
- FEBELFIN, *Opzoeking bankrekeningen*, <https://www.FEBELFIN.be/nl/dienstverlening/opzoeking-bankrekeningen>.

BIJLAGEN

1. VRAGENLIJST VOORGELEGD AAN DE NOTARIS

- Hoeveel akten van erfopvolging heeft u ongeveer al moeten opstellen?
- Hoelang duurt de gemiddelde aanvraag en afgifte van een akte tot erfopvolging?
 - Ervaren erfgenamen dit als een voordeel of een nadeel?
- Welke informatie heeft u nodig voor het opstellen van een akte van erfopvolging?
- Zou u enkele nadelen kunnen opsommen van een akte tot erfopvolging?
 - Kunt u daarnaast ook een paar voordelen geven?
- Daarnaast kan een erfgenaam ook vragen om een Europese Erfrechtverklaring op te stellen. Hoeveel zou u er ongeveer al hebben opgesteld sinds de invoering in 2015?
- Zou u hier ook een aantal voor- en nadelen van kunnen opsommen?
- Geeft u de voorkeur aan het opstellen van een akte van erfopvolging of een Europese Erfrechtverklaring?
 - Denkt u dat erfgenamen dezelfde keuze zouden maken?
 - En wat wanneer het zou gaan over een internationale erfenis?
- Vindt u de bestaande regeling optimaal of zijn er dingen die u liever anders zou zien?

- Combien d'actes d'hérédité, à peu près, avez-vous déjà dû rédiger ?
- Combien de temps prend, en moyenne, une demande et une remise d' un acte d' hérédité ?
 - Les héritiers considèrent-ils cela comme un avantage ou un désavantage?
- De quelle information avez-vous besoin pour rédiger un acte d'hérédité?
- Pouvez-vous énumérer quelques désavantages d'un acte d' hérédité?
 - Pouvez-vous aussi citer quelques avantages?
- A côté de cela, un héritier peut aussi demander de rédiger un certificat successoral européen. Combien, à peu près, en avez-vous déjà rédigé depuis l' introduction en 2015?
- Pourriez-vous également énumérer quelques avantages et désavantages?
- Préférez-vous rédiger un acte d' hérédité ou un certificat successoral européen?
 - Pensez-vous que les héritiers puissent faire le même choix?
 - Et quoi quand il s' agirait d' un héritage européen?
- Croyez-vous que la réglementation existante est optimale ou voudriez-vous que certaines choses pourraient changer?

2. VRAGENLIJST VOORGELEGD AAN DE BANK

- Krijgt u als bank vaak een akte of attest van erfopvolging voorgelegd?
 - Heeft deze akte of attest nadelen voor u?
- Zijn er vereisten die uw bank oplegt aan de erfgenamen om te kunnen overgaan tot een deblokkering van de banktegoeden? Dus niet alleen de wettelijke maar ook bijkomende die een bank eventueel vanuit zijn eigen procedures oplegt.
 - Zo ja wat zijn deze vereisten?
 - Hoe gaan zij hiermee om? Ervaren zij dit eventueel als een moeilijkheid?
- Kent u de Europese Erfrechtverklaring die is ingevoerd met de Europese Erfrechtverordening?
- Heeft u al banktegoeden vrijgegeven waarbij de erflater of een van de erfgenamen in het buitenland woonde? En zou u hier eventueel een grove schatting op kunnen klevende?
 - Heeft u dit gedaan op basis van de Europese Erfrechtverklaring? Of was dit op basis van een gelijkaardig buitenlands attest? En wat zijn de voor- of nadelen van de gebruikte attesten.
 - Zijn er bijzondere vereisten voor het vrijgeven van deze banktegoeden?
- Vindt u dat deze verklaring voor- of nadelen heeft ten opzichte van de akte van erfopvolging? Of vindt u dat ze beiden voordelen hebben?
 - Zo ja wat zijn de voor- en/of nadelen?
- Vindt u de bestaande regeling optimaal of zijn er dingen die u liever anders zou zien?
- Recevez-vous, en tant que banque, souvent un acte ou un certificat d' hérédité?
 - Est-ce que cet acte ou ce certificat a des désavantages pour vous?
- Est-ce qu'il y a une procédure à suivre pour débloquer des soldes en banque? Donc pas seulement des exigences légales mais aussi des conditions supplémentaires qu'une banque puisse imposer éventuellement en partant de ses propres procédures?
 - Si oui, quelles sont ces conditions?
 - De quelle manière agissent-ils? Est-ce qu'ils considèrent cela éventuellement comme une difficulté?
- Connaissez-vous l' acte d' hérédité européen qui a été importé avec le décret européen de droit de succession?
- Avez-vous eu déjà le cas où le testateur ou un des héritiers habitent à l' étranger? Auriez-vous approximatif une idée du nombre de cas?
 - Avez-vous fait cela sur base d' un certificat successoral européen? Ou c' était sur base d' une attestation étrangère similaire? Quelles sont les avantages et désavantages de ces attestations utilisées?
 - Est-ce qu'il y a des conditions spéciales pour le déblocage des crédits de banque ?

- Trouvez-vous si cette déclaration a des avantages ou désavantages par rapport à l'acte d'hérédité? Ou trouvez-vous que tous les deux ont des avantages?
 - Si oui, quels sont les avantages et désavantages?
- Croyez-vous que la réglementation existante est optimale ou voudriez-vous que certaines choses pourraient changer?

3. AANVRAAGFORMULIER ATTEST VAN ERFOPVOLGING

AANVRAAGFORMULIER VOOR HET ATTEST VAN ERFOPVOLGING¹ **af te leveren in uitvoering van artikel 1240bis van het Burgerlijk Wetboek**

De ondergetekende :

M.

(naam, voornamen, plaats en datum van geboorte, woonplaats van de aanvrager, telefoonnummer, emailadres)

- dient hierbij een aanvraag in op het registratiekantoor *(benaming van het registratiekantoor waar u het formulier zal neerleggen)* tot het bekomen van een 'attest van erfopvolging' voor de nalatenschap van :

M.

(naam, voornamen, plaats en datum van geboorte, woonplaats, plaats en datum van overlijden, in voorkomend geval de identiteit van de echtgenoot)

- verklaart op eer dat hij/zij verwant is met de overledene,
- bevestigt dat bij zijn/haar weten er geen uiterste wilsbeschikking/testament is,
- bevestigt dat bij zijn/haar weten er geen contractuele erfstelling/gifte tussen echtgenoten is,
- bevestigt dat bij zijn/haar weten er geen huwelijkscontract is,
- bevestigt dat bij zijn/haar weten er geen handelingsonbekwame erfopvolgers zijn,
- wenst exemplaren te verkrijgen van het opgemaakte attest,
- verklaart op eer dat er andere erfgenamen zijn ²,
- identiteit van de andere erfgenamen (indien er zijn) :

M.

Opgemaakt te op

handtekening

¹ De ondertekenaar is op de hoogte van artikel 196 van het Strafwetboek inzake valsheid in authentieke en openbare geschriften, in handels of bankgeschriften en in private geschriften :

"...Met (opsluiting van vijf jaar tot tien jaar) worden gestraft de andere personen die in authentieke en openbare geschriften valsheid plegen en alle personen die in handels- of bankgeschriften of in private geschriften valsheid plegen,

- Hetzij door valse handtekeningen,

- Hetzij door namaking of vervalsing van geschriften of handtekeningen,

- Hetzij door overeenkomsten, beschikkingen, verbintenissen of schuldbevrijdingen valselijk op te maken of achteraf in de akten in te voegen,

- Hetzij door toevoeging of vervalsing van bedingen, verklaringen of feiten die deze akten ten doel hadden op te nemen of vast te stellen."

² Ga met de cursor op dit vak staan, klik op de pijl en kies wat van toepassing is. Indien er andere erfgenamen zijn dient hun identiteit in het volgende invulvak te worden opgenomen.

4. DE EUROPESE ERFRECHTVERKLARING (altijd in te vullen deel)

FORMULIER V

EUROPESE ERFRECHTVERKLARING

(Artikel 67 van Verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring ⁴⁷¹)

Het origineel van deze verklaring blijft in het bezit van de autoriteit van afgifte

Gewaarmerkte afschriften van deze verklaring zijn geldig tot de datum die is vermeld in het desbetreffende vak aan het eind van dit formulier

Bijlagen bij de verklaring*

Bijlage I - Gegevens over de aanvrager(s) (VERPLICHT indien de aanvrager(s) (een) rechtsperso(o)n(en) is (zijn))

Bijlage II - Gegevens over de vertegenwoordiger(s) van de aanvrager(s) (VERPLICHT indien de aanvrager(s) vertegenwoordigd wordt (worden))

Bijlage III -- Informatie over het huwelijksvermogensstelsel of een ander equivalent vermogensstelsel van de erflater (VERPLICHT indien de erflater op het tijdstip van overlijden over een dergelijk stelsel beschikte)

Bijlage IV - Hoedanigheid en rechten van de erfgena(a)m(en) (VERPLICHT indien het doel van de verklaring is om deze elementen te staven)

Bijlage V - Status en rechten van de rechtstreeks tot de nalatenschap gerechtigde legataris(sen) (VERPLICHT indien het doel van de verklaring is om hiervan het bewijs te leveren)

Bijlage VI - Bevoegdheden om een testament uit te voeren of de nalatenschap te beheren (VERPLICHT indien het doel van de verklaring is om hiervan het bewijs te leveren)

Er is geen bijlage bijgevoegd

1. lidstaat van de autoriteit van afgifte *

België Bulgarije Tsjechische Republiek Duitsland Estland Griekenland Spanje Frankrijk
 Kroatië Italië Cyprus Letland Litouwen Luxemburg Hongarije Malta Nederland
 Oostenrijk Polen Portugal Roemenië Slovenië Slowakije Finland Zweden

⁴⁷¹ PB L 201 van 27.7.2012, blz. 107.

* Verplichte informatie.

2. Autoriteit van afgifte

2.1. Benaming en hoedanigheid van de autoriteit*:

2.2. Adres

2.2.1. Straat en nummer/postbus*:

.....

.....

2.2.2. Plaats en postcode*:

2.3. Telefoon:

2.4. Fax

2.5. E-mail:

3. Gegevens over het dossier

3.1. Referentienummer*:

3.2. Datum (dd/mm/jjjj) van afgifte van de verklaring*:

4. Bevoegdheid van de autoriteit van afgifte (Artikel 64 van Verordening (EU) nr. 650/2012)

4.1. De autoriteit van afgifte is gevestigd in de lidstaat waarvan de gerechten bevoegd zijn om uitspraak over de erfopvolging te doen overeenkomstig*

Artikel 4 van Verordening (EU) nr. 650/2012 (Algemene bevoegdheid)

Artikel 7, onder a), van Verordening (EU) nr. 650/2012 (Bevoegdheid in geval van een rechtskeuze)

Artikel 7, onder b), van Verordening (EU) nr. 650/2012 (Bevoegdheid in geval van een rechtskeuze)

Artikel 7, onder c), van Verordening (EU) nr. 650/2012 (Bevoegdheid in geval van een rechtskeuze)

Artikel 10 van Verordening (EU) nr. 650/2012 (Subsidiaire bevoegdheid)

Artikel 11 van Verordening (EU) nr. 650/2012 (*Forum necessitatis*)

4.2. Aanvullende gegevens op grond waarvan de autoriteit van afgifte zich bevoegd acht om de erfrechtverklaring af te geven ²:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Gegevens over de aanvrager (natuurlijke persoon ³)

5.1. Naam en voornaam of voornamen*:

2. Vermeld gegevens zoals de laatste gewone verblijfplaats van de erflater of een forumkeuzeovereenkomst.

3. Vul voor rechtspersonen bijlage I in en voeg deze bij.
Indien er meerdere aanvragers zijn, voeg dan een aanvullend blad bij.
Vul voor vertegenwoordigers bijlage II in en voeg deze bij.

.....
.....
5.2. Naam bij geboorte (indien afwijkend van punt 5.1.):

5.3. Geslacht*

5.3.1. M

5.3.2. V

5.4. Geboorteplaats en -datum (dd/mm/jjjj) (plaats/land (ISO-code))*:

5.5. Burgerlijke staat*

5.5.1. Ongehuwd

5.5.2. Gehuwd

5.5.3. Geregistreerd partner

5.5.4. Gescheiden

5.5.5. Weduwnaar/weduwe

5.5.6. Anders (te weten):

5.6. Nationaliteit*

België Bulgarije Tsjechische Republiek Duitsland Estland Griekenland Spanje Frankrijk

Kroatië Italië Cyprus Letland Litouwen Luxemburg Hongarije Malta Nederland

Oostenrijk Polen Portugal Roemenië Slovenië Slowakije Finland Zweden

Ander land (gelieve de ISO-code te vermelden):

5.7. Identificatienummer ⁴

5.7.1 Nationaal identiteitsnummer:

5.7.2. Socialezekerheidsnummer:

5.7.3. Belastingnummer:

5.7.4. Anders (te weten):

5.8. Adres

5.8.1. Straat en nummer/postbus*:

5.8.2. Plaats en postcode*:

5.8.3. Land*

België Bulgarije Tsjechische Republiek Duitsland Estland Griekenland Spanje Frankrijk

Kroatië Italië Cyprus Letland Litouwen Luxemburg Hongarije Malta Nederland

Oostenrijk Polen Portugal Roemenië Slovenië Slowakije Finland Zweden

Ander land (gelieve de ISO-code te vermelden):

5.9. Telefoon:

5.10. Fax

5.11. E-mail:

5.12. Verwantschap met de erflater

Zoon Dochter Vader Moeder Kleinzoon Kleindochter Grootvader

4. Vermeld in voorkomend geval het meest relevante nummer.

- Grootmoeder Echtgeno(o)t(e) Geregistreerd partner *De facto* partner ⁵ Broer
 Zus Neef (oomzegger/tantezegger) Nicht (oomzegger/tantezegger) Oom Tante Neef/nicht
 Anders (te weten):

6. Gegevens over de erflater

6.1. Naam en voornaam of voornamen*:.....

6.2. Naam bij geboorte (indien afwijkend van punt 6.1.):

6.3. Geslacht*

6.3.1. M

6.3.2. V

6.4. Geboorteplaats en -datum (dd/mm/jjjj) (plaats/land (ISO-code))*:

6.5. Burgerlijke staat op het tijdstip van overlijden*

6.5.1. Ongehuwd

6.5.2. Gehuwd

6.5.3. Geregistreerd partner

6.5.4. Gescheiden

6.5.5. Weduwnaar/weduwe

6.5.6. Anders (te weten):

6.6. Nationaliteit*

België Bulgarije Tsjechische Republiek Duitsland Estland Griekenland Spanje Frankrijk

Kroatië Italië Cyprus Letland Litouwen Luxemburg Hongarije Malta Nederland

Oostenrijk Polen Portugal Roemenië Slovenië Slowakije Finland Zweden

Ander land (gelieve de ISO-code te vermelden):.....

6.7. Identificatienummer⁴

6.7.1 Nationaal identiteitsnummer:

6.7.2. Socialezekerheidsnummer:

6.7.3. Belastingnummer:

6.7.4. Nummer geboorteakte:

6.7.5. Anders (te weten):

6.8. Adres op het tijdstip van overlijden

6.8.1. Straat en nummer/postbus*:

6.8.2. Plaats en postcode*:

6.8.3. Land*

België Bulgarije Tsjechische Republiek Duitsland Estland Griekenland Spanje Frankrijk

Kroatië Italië Cyprus Letland Litouwen Luxemburg Hongarije Malta Nederland

5. Het begrip *de facto* partner omvat de juridische instituten van samenwoning die in sommige lidstaten bestaan, zoals „*sambo*” (Zweden) of „*avopuoliso*” (Finland).

Oostenrijk Polen Portugal Roemenië Slovenië Slowakije Finland Zweden Ander land (gelieve de ISO-code te vermelden):

6.9. Datum (dd/mm/jjjj) en plaats van overlijden*:

6.9.1. Nummer en datum en plaats van afgifte van de overlijdensakte:

7. Erfopvolging krachtens uiterste wilsbeschikking/erfopvolging bij versterf

7.1. Het betreft erfopvolging*

7.1.1. krachtens uiterste wilsbeschikking

7.1.2. bij versterf

7.1.3. gedeeltelijk krachtens uiterste wilsbeschikking en gedeeltelijk bij versterf

7.2. Indien het gaat om erfopvolging krachtens uiterste wilsbeschikking of gedeeltelijk krachtens uiterste wilsbeschikking, is de verklaring gebaseerd op de volgende beschikkingen die geldig waren op het tijdstip van overlijden ⁶

7.2.1. Vorm: Testament Gemeenschappelijk testament Erfovereenkomst

7.2.2. Datum (dd/mm/jjjj) waarop het/zij is opgesteld:

7.2.3. Plaats waar het/zij is opgesteld (plaats/land (ISO-code)):

7.2.4. Benaming en hoedanigheid van de autoriteit in aanwezigheid waarvan de uiterste wilsbeschikking is opgesteld:

7.2.5. Datum (dd/mm/jjjj) van registratie of het in bewaring geven:

7.2.6. Benaming van het register of de bewaarplaats:

7.2.7. Referentienummer van de beschikking in het register of in de bewaarplaats:

7.2.8. Ander referentienummer:

7.3. Bij weten van de autoriteit van afgifte zijn de volgende andere uiterste wilsbeschikkingen door de erflater opgesteld en herroepen of nietig verklaard⁶

7.3.1. Vorm: Testament Gemeenschappelijk testament Erfovereenkomst

7.3.2. Datum (dd/mm/jjjj) van opstelling:

7.3.3. Plaats van opstelling (plaats/land (ISO-code)):

7.3.4. Benaming en hoedanigheid van de autoriteit waarvoor de akte werd verleden:

7.3.5. Datum (dd/mm/jjjj) van registratie of neerlegging:

7.3.6. Benaming van het register of de bewaarplaats:

6. Indien er meerdere uiterste wilsbeschikkingen zijn, voeg dan een aanvullend blad bij.

7.3.7. Referentienummer van de uiterste wilsbeschikking in het register of in de bewaarplaats:

.....

7.3.8. Ander referentienummer:

7.4. Overige relevante informatie zoals bedoeld in artikel 68, onder j), van Verordening (EU) nr. 650/2012 (te specificeren):

.....
.....
.....
.....

8. Het op de erfopvolging toepasselijke recht

8.1. Het recht dat op de erfopvolging van toepassing is, is het recht van*

- België Bulgarije Tsjechische Republiek Duitsland Estland Griekenland Spanje Frankrijk
- Kroatië Italië Cyprus Letland Litouwen Luxemburg Hongarije Malta Nederland
- Oostenrijk Polen Portugal Roemenië Slovenië Slowakije Finland Zweden
- Ander land (gelieve de ISO-code te vermelden):

8.2. Het toepasselijke recht werd op grond van de volgende elementen bepaald*

8.2.1. De erflater had op het tijdstip van overlijden zijn gewone verblijfplaats in deze staat (artikel 21, lid 1, van Verordening (EU) nr. 650/2012).

8.2.1. De erflater had het recht van deze staat gekozen, waarvan hij de nationaliteit bezat (artikel 22, lid 1, van Verordening (EU) nr. 650/2012) (zie punt **7.2.**).

8.2.3. De erflater had op het tijdstip van overlijden een kennelijk nauwere band met deze staat dan met de staat van zijn gewone verblijfplaats (artikel 21, lid 2, van Verordening (EU) nr. 650/2012), te specificeren:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8.2.4. Het recht van een derde staat overeenkomstig artikel 21, lid 1, van Verordening (EU) nr. 650/2012 verwees terug naar het recht van deze staat (artikel 34, lid 1, van Verordening (EU) nr. 650/2012). Te specificeren:

.....
.....
.....
.....
.....

8.3. Het toepasselijke recht is dat van een staat met meer dan één rechtsstelsel (artikelen 36 en 37 van Verordening (EU) nr. 650/2012). De volgende rechtsregels zijn van toepassing (gelieve in voorkomend geval de territoriale eenheid te specificeren):

.....
.....
.....

8.4. Er gelden bijzondere regels die beperkingen opleggen met betrekking tot, of van invloed zijn op de erfopvolging wat betreft bepaalde bestanddelen van de nalatenschap van de erflater (artikel 30 van Verordening (EU) nr. 650/2012) (gelieve de betreffende regels en bestanddelen te specificeren):

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

De autoriteit verklaart dat zij al het nodige heeft gedaan om de rechthebbenden op de hoogte te brengen van de aanvraag voor een erfrechtverklaring en dat op het tijdstip van opstelling van de verklaring geen van de elementen daarin door de rechthebbenden werd betwist.

De volgende punten zijn niet ingevuld, omdat ze niet relevant werden geacht voor het doel waarvoor de erfrechtverklaring werd afgegeven*:

.....
.....

Indien aanvullende bladen zijn bijgevoegd, vermeld het totale aantal bladzijden*:

Gedaan te* op*(dd/mm/jjjj)

Handtekening en/of stempel van de autoriteit van afgifte*:

.....

GEWAARMERKT AFSCHRIFT

Dit gewaarmerkt afschrift van de Europese erfrechtverklaring werd afgegeven

aan*:
.....
.....

(naam van de aanvrager(s) of de perso(o)n(en) die een rechtmatig belang aantoon(t) (aantonen)) (artikel 70 van Verordening (EU) nr. 650/2012)

Het is geldig tot en met*: (dd/mm/jjjj)

Datum van afgifte*:(dd/mm/jjjj)

Handtekening en/of stempel van de autoriteit van afgifte*:
.....

5. BIJLAGE IV EUROPESE ERFRECHTVERKLARING

FORMULIER V - BIJLAGE IV

Status en rechten van de erfgena(a)m(en) ¹¹
1. Is de erfgenaam de aanvrager?*
1.1. ☐ Ja
1.1.1. ☐ Vermeld in afdeling 5 van het aanvraagformulier voor de erfrechtverklaring (vermeld indien nodig welke aanvrager):.....
1.1.2. ☐ Vermeld in bijlage I (vermeld indien nodig welke aanvrager):
1.2. ☐ Nee
1.2.1. Naam en voornaam of voornamen, of naam van de organisatie:
1.2.2. Naam bij geboorte (indien afwijkend van punt 1.2.1.):
1.2.3. Identificatienummer ⁴
1.2.3.1 Nationaal identiteitsnummer:
1.2.3.2. Socialezekerheidsnummer:

11. Indien er meerdere erfgenamen zijn, voeg dan een aanvullend blad bij.

1.2.3.3. Belastingnummer:

.....

1.2.3.4. Registratienummer:

.....

1.2.3.5. Anders (te weten):

1.2.4. Adres

1.2.4.1. Straat en nummer/postbus:

.....

.....

.....

.....

1.2.4.2. Plaats en postcode:

.....

1.2.4.3. Land

- België Bulgarije Tsjechische Republiek Duitsland Estland Griekenland Spanje
- Frankrijk Kroatië Italië Cyprus Letland Litouwen Luxemburg Hongarije Malta
- Nederland Oostenrijk Polen Portugal Roemenië Slovenië Slowakije Finland
- Zweden
- Ander land (gelieve de ISO-code te vermelden):

.....

1.2.5. Telefoon:

1.2.6. Fax

1.2.7. E-mail:

1.2.8. Geboorteplaats en -datum (dd/mm/jjjj) of, in geval van een organisatie, de datum (dd/mm/jjjj) en plaats van registratie en benaming van het register/de registrerende autoriteit:

.....

.....

...

2. Heeft de erfgenaam de nalatenschap aanvaard?

2.1. Ja, zonder voorwaarden

2.2. Ja, onder voorrecht van boedelbeschrijving (gelieve de gevolgen te specificeren):

.....

.....

.....

.....

2.3. Ja, onder andere voorwaarden (gelieve de gevolgen te specificeren):

.....

.....

.....

2.4. Overeenkomstig het recht dat op de erfopvolging van toepassing is, is geen aanvaarding vereist.

3. De erfgenaam is aangewezen ^{12*}:

3.1. bij uiterste wilsbeschikking

3.2. bij wet

12. Kruis in voorkomend geval meerdere hokjes aan.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

11. Overige relevante informatie of nadere toelichting (te specificeren):.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Nalatenschap : instructies + erfgenamen

dossiernummer : agentschap :

De ondergetekenden, rechthebbenden in de nalatenschap van
 overleden te

op .../.../..... geven opdracht aan volgende sommen, deel uitmakend van
 voormelde nalatenschap als volgt te vereffenen en verklaren zich akkoord met volgende
 verplichtingen:

- a. De ondergetekenden bevestigen hierbij goed op de hoogte te zijn van het feit dat de rechthebbende van een overledene die beschikt over de goederen (het actief) van een nalatenschap en dus over de tegoeden bij de bank, deze nalatenschap zonder voorbehoud aanvaardt. Dit heeft voor gevolg dat hij/zij (eventueel samen met andere aanvaardende erfgenamen) zowel de goederen als de schulden van de overledene overneemt. De ondergetekenden bevestigen de bovenvermelde nalatenschap zonder voorbehoud te hebben aanvaard en bevestigen dat zijzelf en diegenen voor wie zij zich sterkmaken de enige rechthebbenden zijn.
- b. Alle ondergetekenden, in het bijzonder de voogd of ouder van de rechthebbende minderjarige(n), verklaren dat zijzelf, hun erfgenamen en rechthebbenden, zich hoofdelijk en ondeelbaar borg stellen om en het betrokken agentschap volledig schadeloos te willen stellen in kapitaal, renten en onkosten, indien om welke reden ook, uit hoofde van het vervullen van een der hieronder aangeduide opdrachten om het even welke betaling of vergoeding moet plaatsvinden.
- c. Ondergetekenden geven aan het recht om de terugbetaling en teruggave te eisen van alle sommen, zodra derde rechthebbenden zouden opdagen en ontslaan / van iedere aansprakelijkheid voor eventueel misbruik dat wordt gemaakt met nog niet terugbezorgde betaalinstrumenten gekoppeld aan rekeningen op naam van de overledene.
- d. De voogd of ouder ondertekent met de formule :
"In eigen naam en mij sterkmakend voor de minderjarige(n) en verklaarend dat alle vereiste formaliteiten werden nageleefd of zullen nageleefd worden."
- e. De sterkmakers ondertekenen met de formule :
"In eigen naam en zich sterkmakend voor de andere erfgenamen."

A.ACTIVA (Producten)

**NB: - een rekening geopend op naam van de overledene persoon
 alleen kan niet gewijzigd worden van titularis
 - voor een vruchtgebruik, gelieve het stappenplan op te
 volgen**

1. Zichtrekening/spaarrekening/termijnrekening

nummer : huidige titularis :

manier van vrijgeven :

- overschrijven naar/..... op naam van
- verderlopen
- titulariswijziging naar klantnummer naam
- creëer nieuw /herwerk bestaand vruchtgebruik

mededeling :

nummer : huidige titularis :

manier van vrijgeven :

overschrijven naar/...../..... op naam van
 verderlopen
 titulariswijziging naar klantnummer naam
 creëer nieuw /herwerk bestaand vruchtgebruik
 mededeling :

nummer :/...../..... **huidige titularis** :
 manier van vrijgeven :
 overschrijven naar/...../..... op naam van
 verderlopen
 titulariswijziging naar klantnummer naam
 creëer nieuw /herwerk bestaand vruchtgebruik
 mededeling :

nummer :/...../..... **huidige titularis** :
 manier van vrijgeven :
 overschrijven naar/...../..... op naam van
 verderlopen
 titulariswijziging naar klantnummer naam
 creëer nieuw /herwerk bestaand vruchtgebruik
 mededeling :

nummer :/...../..... **huidige titularis** :
 manier van vrijgeven :
 overschrijven naar/...../..... op naam van
 verderlopen
 titulariswijziging naar klantnummer naam
 creëer nieuw /herwerk bestaand vruchtgebruik
 mededeling :

nummer :/...../..... **huidige titularis** :
 manier van vrijgeven :
 overschrijven naar/...../..... op naam van
 verderlopen
 titulariswijziging naar klantnummer naam
 creëer nieuw /herwerk bestaand vruchtgebruik
 mededeling :

2.pensioenspaarrekening / aandeelhoudersrekening (transfert NIET mogelijk)

nummer	keuze	begunstigde	op rekeningnummer
.....	verkoop (!verplicht voor aandelen)/...../.....
	titulariswijziging♦/...../.....

♦(alleen voor pensioenspaarrekening en ten gunste van de langstlevende cotitularis)
 verderlopen

nummer	keuze	begunstigde	op rekeningnummer
.....	verkopen (!verplicht voor aandelen)/...../...../...../.....
	titulariswijziging♦/...../...../...../.....
♦(alleen voor pensioenspaarrekening en ten gunste van de langstlevende cotitularis)			
verderlopen			

nummer	keuze	begunstigde	op rekeningnummer
.....	verkopen (!verplicht voor aandelen)/...../...../...../.....
	titulariswijziging♦/...../...../...../.....
♦(alleen voor pensioenspaarrekening en ten gunste van de langstlevende cotitularis)			
verderlopen			

nummer	keuze	begunstigde	op rekeningnummer
.....	verkopen (!verplicht voor aandelen)/...../...../...../.....
	titulariswijziging♦/...../...../...../.....
♦(alleen voor pensioenspaarrekening en ten gunste van de langstlevende cotitularis)			
Verderlopen			

3.effectenrekening (voor volledig dossier vermeld dossiernummer / voor stukken apart, vermeld dossiernummer en naam + isincode stuk)

Effectendossier	Keuze	Begunstigde	Rekeningnummer	verdeelsleutel
...../...../.....	titulariswijziging	langstlevende		
	verderlopen	langstlevende		
	Overdragen/verkopen	/...../.....	
	Overdragen/verkopen	/...../.....	
	Overdragen/verkopen	/...../.....	
	Overdragen/verkopen	/...../.....	
	Overdragen/verkopen	/...../.....	
...../...../.....	titulariswijziging	langstlevende		
	verderlopen	langstlevende		
	Overdragen/verkopen	/...../.....	
	Overdragen/verkopen	/...../.....	
	Overdragen/verkopen	/...../.....	
	Overdragen/verkopen	/...../.....	
	Overdragen/verkopen	/...../.....	
Naam effect	Keuze	Begunstigde	Rekeningnummer	Aantal stuks
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			

	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			
	Overdragen/verkopen			

B.PASSIVA (Lening/krediet)

nummer :/...../..... huidige titularis :

manier van vrijgeven :

- terugbetalen via/...../..... op naam van
- verderlopen
- titulariswijziging naar klantnummer naam

mededeling :

nummer :/...../..... huidige titularis :

manier van vrijgeven :

- terugbetalen via/...../..... op naam van
- verderlopen
- titulariswijziging naar klantnummer naam

mededeling :

C. ERFGENAMEN

naam erfgenaam

verwantschap

handtekening erfgenaam

=====

=====

=====

.....
 Woont in het buitenland ja / neen

.....
 Woont in het buitenland ja / neen

.....
 Woont in het buitenland ja / neen

.....
 Woont in het buitenland ja / neen

.....
 Woont in het buitenland ja / neen

.....
Woont in het buitenland ja / neen _____

.....
Woont in het buitenland ja / neen _____

.....
Woont in het buitenland ja / neen _____

gedaan te op/...../.....
Voor akkoord met de opdracht nalatenschap en de regeling van product(en)

Ondergetekende verklaart dat de handtekening(en) hierboven werd(en) geplaatst door de vermelde perso(o)n(en).
handtekening agent + stempel

.....

NB: Gelieve alle bladzijden van dit document te laten paraferen door de erfgenamen.